

Modern inkişaf, artan güc, yüksələn nüfuz

Prezident İlham Əliyev "Euronews"a müsahibəsində əzmkar mövqeyini bir daha nümayiş etdirdi

Dünyanın müxtəlif məkanlarında özünü göstərən münasibətlər və onların kökləri, aparılan sülh prosesləri, problemlərin həlli üçün atılan addımlar, dövlətlərin gələcəyə baxışı və digər prinsipial məsələlərin beynəlxalq aləmə çatdırılmasında artıq əsrlərdir ki, informasiyanın, qurulan effektiv kommunikasiyaların gücü mühüm rol oynayır.

Getdikcə qloballaşan dünyamızda kommunikasiya xüsusilə həlledici əhəmiyyət daşıyır. Müstəqilliyin ilk illərində Ermənistanın işğalına məruz qalan, ədalətsiz müharibəyə cəlb edilən, 1 milyona yaxın vətəndaşı yurtdan didərgin düşən ölkə olaraq informasiya blokadasının yaratdığı problemlərdən az əziyyət çəkməmişik.

Erməni lobbisi ötən əsrin 90-cı illərində övəllərində o zaman hələ müstəqillik yollarında ilk kövrək addımlarını atan Azərbaycanın beynəlxalq dairələrə, global mediaya çıxış imkanlarının məhdudluğundan, haqq işimizə dəstək verənlərin azlığından istifadə edərək ətrafımızda informasiya blokadası yaratmışdı. Azərbaycan həqiqətlərini eşidib səsiz səs verən yox idi. Beynəlxalq aləmə açıq-aşkar işğalçıya dəstəkçiləri vardı. Azərbaycan ikili standartlara məruz qalırdı.

Əslində, ikili standartların, beynəlxalq normalara selektiv yanaşmanın, Ermənistanın dəstəklənməsi meylinin ortadan qalxdığını, işğalçı ölkənin tənqidatlarına kömək göstərənlərin meydanından çəkildiyini yenə də demək mümkün deyil. Bu hallar, əfsuslar olsun ki, indi də var. Amma bu haqsız mövqeyində qalan Azərbaycan daha ötən əsrin 90-cı illərinin Azərbaycanı deyil.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyəti, ordumuzun gücü ilə torpaqlarımızı cəmi 44 gün ərzində işğaldan azad edən, BMT-nin illərdən bəri havadan asılı qalmış müvafiq qətnamələrini öz qüvvəsi ilə yerinə yetirən dövlətimiz informasiya savaşında da böyük üstünlüklər əldə etdi.

Azərbaycan dövləti bu istiqamətdə fəaliyyətini indi də uğurla davam etdirir. Dövlətimizin başçısı Azərbaycana qarşı geniş təbliğat aparıldığı bir vaxtda həmişəki kimi bir-başla kommunikasiyaya gedərək bütün məsələlər üzrə mövqeyini ortaya qoyur. Prezident İlham Əliyevin iyulun 22-də Şuşada "Euronews" televiziya kanalına verdiyi müsahibə də bu baxımdan istisna olmadı. Azərbaycanın dövlət başçısı Ermənistanın faktiki kapitulyasiya aktı olan 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanatın imzalanmasından sonra sülh prosesləri ilə bağlı yaranan suallara, göstərilən təşəbbüslərə, indiyə qədər əldə olunmuş nəticələrə və mövcud perspektivlərə aydınlıq gətirdi.

Gürcüstanın Baş naziri zati-aliləri cənab İrakli Qaribaşviliyə

Hörmətli cənab Baş nazir!

Şovi kurort bölgəsində baş vermiş güclü torpaq sürüşməsi nəticəsində insan tələfatı və irimiqyaslı dağıntılar barədə xəbər bizi son dərəcə kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, dost Gürcüstan xalqına öz adından və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznü başsağlığı verir, xəsərət alanlara şəfa diləyir, təbii fəlakətin nəticələrinin tezliklə aradan qaldırılmasını arzulayıram.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 5 avqust 2023-cü il

Zəngəzur dəhlizinin regional və beynəlxalq əhəmiyyəti var

Bu gün Prezident İlham Əliyev Zəngəzur dəhlizini bərpa etməklə həm də ata vəsiyyətini yerinə yetirmiş olur. Ermənilər bunu da çox gözəl bilir. Zəngəzur dəhlizinin gələcək perspektivinin nə qədər əhəmiyyətli olduğunu anlamazdan gəlmirlər. Dərk edirlər ki, Zəngəzurun Ermənistan daxilində qalması türk dünyasının coğrafi parçalanması deməkdir. Çünki bu ərazi türk dünyasını birləşdirən ən əlverişli körpü rolunu oynayır. Buradan keçəcək neqliyyat, kommunikasiya və infrastruktur layihələri bütün türk dünyasını birləşdirəcək. Nə xoş ki Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev mənfur düşmənin arzusunun gözündə qoydu. Daşnakların türk dünyasının parçalanacağı barədə arzularını gözlemlərində qaldı, ümidləri puça çıxdı.

Heydər Əliyev İli - 2023

Ulu Öndərin müstəqil xarici siyasəti uzun illərə hesablanmışdı

Çəkinmədən demək olar ki, Heydər Əliyevin düşünülmüş və çoxsəhli xarici siyasət strategiyası gənc, müstəqil dövlətimizin beynəlxalq münasibətlər sistemində özünün milli maraq və mənafeyinin qorunmasında, təhlükəsizliyinin təmin olunmasında fəvqəladə işlər gördü. Heydər Əliyev zamanında çoxsəhli və balanslaşdırılmış xarici siyasətin Azərbaycan modelini yaratmaq, həm də özüündən sonra həyata keçiriləcək uğurlu xarici siyasətin əsasını qoydu. Bu baxımdan birmənalı şəkildə vurğulamaq olar ki, İkinci Qarabağ müharibəsində əldə etdiyimiz tarixi zəfərimizdə, eləcə də bugünkü mürəkkəb dünya üzərində layiqli yer tutduğumuzda Ulu Öndərin zəngin siyasi-diplomatik irsi böyük rol oynamışdır. Heydər Əliyev qısa müddətdə Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda mövqeyinin möhkəmləndirilməsi üçün çox işlər gördü. Heydər Əliyev şəxsiyyət, lider olmaqla yanaşı, dünyanın gözü önündə cəsarət və qətiyyət nümayiş etdirən ölkə rəhbəri idi.

Əsassız iddialar heç vaxt qəbul edilməyib

Ermənistan gec-tez Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü rəsmi imzası ilə tanımağa məcbur olacaq

Erməni millətçiləri həmişə Azərbaycanı hansısa məsələdə günahkar çıxarmağa çalışıblar. Bunun üçün istənilən çirkin variantlardan istifadə edirlər. 44 günlük müharibə ilə Azərbaycan erməni millətçilərinə ağır zərbə vurdu, onların layiqli qiymətini verdi. Laçında sərhəd-buraxılış məntəqəsi yaratmaq isə ölkəmizin hüququdur. Əlbəttə ki, Azərbaycan ərazisinə qanunsuz giriş-çıxışın qarşısı alınmalı idi. İndi Ermənistan Azərbaycanın irəli sürdüyü və beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyinə qarşı çirkin variantlardan istifadə etməyə çalışır. Gah 19 yük maşını ilə qeyri-qanuni Azərbaycan ərazisinə daxil olmağa çalışır, gah da Azərbaycanda yaşayan 20-25 minlik erməni icması üçün xüsusi "status" istəyirlər.

Azərbaycanın mövqeyi dəyişməzdir

Ermənistan humanitar yükləri yalnız Ağdam-Xankəndi yolundan daşıya bilər

Ermənistan Azərbaycanın həyata keçirdiyi legitim tədbirləri Laçın yolunun bağlanması kimi təqdim etməklə ölkəmizi beynəlxalq nüfuzdan salmaq və öz hiyləgər planlarını reallaşdırmaq istəyir. Onlar düşünürlər ki, Qarabağa göndərdikləri yüklər sərhəddə günlərlə ilişib qalarsa, beynəlxalq təşkilatlar və bir sıra dövlətlər ölkəmizə təzyiqlə göstərməyə başlayar və belə olan halda da rəsmi Bakı yüklərin Laçın yolu vasitəsilə keçidinə icazə verməyə məcbur qalar. Həmçinin hesab edirlər ki, əgər Ağdam yolundan istifadə ilə razılaşsalar, deməli, Laçın yolunun "dəhliz" statusunun ləğv edilməsini də qəbul etmiş olacaqlar.

lötər ölkəmizə təzyiqlə göstərməyə başlayar və belə olan halda da rəsmi Bakı yüklərin Laçın yolu vasitəsilə keçidinə icazə verməyə məcbur qalar. Həmçinin hesab edirlər ki, əgər Ağdam yolundan istifadə ilə razılaşsalar, deməli, Laçın yolunun "dəhliz" statusunun ləğv edilməsini də qəbul etmiş olacaqlar.

Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi prinsiplərini pozur

Bu təşkilat öz fəaliyyətini Azərbaycanın suverenliyinə uyğun qurmaldır

Təəssüf ki, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi ermənipərəst mövqeyini ölkəmizdə fəaliyyətə başlayandan bu günədək davam etdirir. Özünü müstəqil, tərəfsiz, qərəzsiz təşkilat hesab edən Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi Azərbaycana münasibətdə bu əsas prinsipləri pozmaqdan, qanunazidd hərəkətlər etməkdən belə çəkinmir.

Özünü daha çox Ermənistanın vəkili kimi aparır. Əgər belə olmasaydı, Laçın postunda BQXK-nin məşinlərində içərisində qaçaqmalçılıqla keçiril-məsinə cəhd göstərilən benzini, siqaret, mobil telefon qutuları aşkarlanmazdı.

Hasilat sabit, ixrac ahəngdardır

R.Z.Rəhimlinin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ordubad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 141-ci maddəsinə rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Rəcəb Zakir oğlu Rəhimli Naxçıvan Muxtar Respublikası Ordubad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilsin.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 5 avqust 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 24 aprel tarixli 613 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Aviasiya təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı"nda və 2019-cu il 27 iyun tarixli 756 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Uçuşların təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 24 aprel tarixli 613 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 4, maddə 292; 2017, № 1, maddə 50; 2018, № 9, maddə 1840, № 11, maddə 2263; 2019, № 3, maddə 430, № 5, maddə 823; 2020, № 8, maddə 1042; 2022, № 5, maddə 475, № 9, maddə 1028; 2023, № 3, maddə 351, № 4, maddə 500) ilə təsdiq edilmiş "Aviasiya təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı"nın 2.2.15-ci yarımbəndində "Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar" sözləri "Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 27 iyun tarixli 756 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 6, maddə 1047; 2022, № 5, maddə 463, № 9, maddə 1028) ilə təsdiq edilmiş "Uçuşların təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı"nın 4.2.4-cü yarımbəndində "Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Dəniz Agentliyi və Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi haqqında əsasnamələrin" sözləri "Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi haqqında Əsasnamə"nin" sözləri ilə əvəz edilsin.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 5 avqust 2023-cü il

"Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında və "Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi və "Azərbaycan Respublikasının Sənaye və Energetika Nazirliyi haqqında Əsasnamənin, nazirliyin strukturunun və aparatın işçilərinin say həddinin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 15 may tarixli 404 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 11 aprel tarixli 149 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 22 sentyabr tarixli 1159 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

"Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında və "Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi və "Azərbaycan Respublikasının Sənaye və Energetika Nazirliyi haqqında Əsasnamənin, nazirliyin strukturunun və aparatın işçilərinin say həddinin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 15 may tarixli 404 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 11 aprel tarixli 149 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 22 sentyabr tarixli 1159 nömrəli Fərmanın (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 9, maddə 1149) 5-ci və 6-cı hissələri ləğv edilsin.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 5 avqust 2023-cü il

"Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 156-cı maddəsinə rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Maddə 1. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 2, maddə 69; 2016, № 10, maddə 1600; 2018, № 7 (I kitab), maddə 1396, № 12 (I kitab), maddə 2513; 2019, № 5, maddə 809; 2020, № 4, maddə 384; 2021, № 12, maddə 1297; 2022, № 11, maddə 1227) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 27-ci maddə üzrə:
1.1.1. adına "hazırlanmasının" sözüündən sonra ", razılaşdırılmasının, qəbul edilməsinin və dərc edilməsinin" sözləri əlavə edilsin;

1.1.2. 27.1-ci və 27.2-ci maddələrə "hazırlanması" sözüündən sonra ", razılaşdırılması, qəbul edilməsi və dərc edilməsi" sözləri əlavə edilsin;

1.2. 29-cu maddə üzrə:
1.2.1. 29.2-ci maddədə "Ad və ya rəqəm dəyişiklikləri ilə əlaqədar bir neçə normativ hüquqi aktlara dəyişikliklərin edilməsi və ya bir neçə normativ hüquqi aktın ləğv edilməsi zərurətinin yaranacağı" sözləri "Bu Konstitusiyası Qanununun 29.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2.2. aşağıdakı məzmununda 29.3-cü və 29.4-cü maddələr əlavə edilsin:

"29.3. Aşağıdakı hallarda dəyişikliklər edilən və ya ləğv edilən normativ hüquqi aktın (aktların) adının (adlarının) göstərilməməsinə yol verilir:

29.3.1. ad və ya rəqəm dəyişiklikləri ilə əlaqədar bir neçə normativ hüquqi aktlara dəyişikliklər edildikdə və ya bir neçə normativ hüquqi akt ləğv edildikdə;

29.3.2. yeni normativ hüquqi aktın qəbul edilməsi ilə əlaqədar normativ hüquqi aktların kolliziyasının aradan qaldırılması məqsədilə bir neçə normativ hüquqi aktlara dəyişikliklər edildikdə və ya bir neçə normativ hüquqi akt ləğv edildikdə;

29.3.3. yeni normativ hüquqi aktla həmin aktın tənzimləmə predmetinə aid digər normativ hüquqi akt ləğv edildikdə.

29.4. Bu Konstitusiyası Qanununun 29.3.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda həmin normativ hüquqi aktın adında onun hansı normativ hüquqi aktın qəbul edilməsi ilə əlaqədar olduğu qeyd edilir.;"

1.3. 30.10-cu maddənin birinci cümləsinə "tərkib hissəsi olan," sözlərindən sonra "yarımbəndin nömrəsini təkrarlaqlaqla" sözləri əlavə edilsin;

1.4. 30.11-ci maddə üzrə:

1.4.1. ikinci cümlədən "(abzas yarımbəndin mətninin birinci sətirinə münasibətdə)" sözləri çıxarılsın;

1.4.2. üçüncü cümlədə "və ya yarımbəndinə" sözləri ", yarımbəndinə və abzasına" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.5. 46-cı maddə üzrə:

1.5.1. 46.2.2-ci maddədə "rəhbəri" sözüündən sonra "(o olmadıqda isə onun vəzifələrini icra edən şəxs)" sözləri əlavə edilsin;

1.5.2. 46.4-cü maddədən ", onun vizalanması isə ən gec 5 gün keçənədək" sözləri çıxarılsın və həmin maddədə aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Normativ hüquqi aktın layihəsi razılaşdırıldıqdan sonra ən gec 7 gün keçənədək vizalanmalıdır, əks halda layihə vizalanmış hesab olunur.;"

1.6. 48-ci maddə üzrə:

1.6.1. 48.2.1-ci maddədən "(müvafiq layihələr əlavə olunmaqla (olduğu halda))" sözləri çıxarılsın;

1.6.2. aşağıdakı məzmununda 48.2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"48.2-1. Normativ hüquqi aktın layihəsinin uyğunluğunun təmini haqqında arayışa aşağıdakılar barədə məlumatlar daxil edilməlidir:

48.2-1.1. qanun və fərman layihələrinin qəbul olunması ilə əlaqədar ləğv, dəyişikliklər edilməli və hazırlanmalı olan digər qanun və fərman layihələrinin olub-olmaması (olduğu halda müvafiq layihələr əlavə olunur);

48.2-1.2. layihənin hansı dövlət orqanları (qurumları) ilə razılaşdırıldığı.;"

1.6.3. 48.7-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"48.7. Normativ hüquqi aktın layihəsinin hazırlanması, razılaşdırılması və normayaratma orqanına təqdim edilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının nümayəndələrinin təsis edilməsi, inzibati ərazi bölgüsü, dövlət təftiqləri," sözləri əlavə edilsin;

1.7. 66.5-ci maddədə "olan" sözü "olub-olmamasından asılı olmayaraq hər hansı" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.8. 70.3-cü maddədə "Milli Məclisində" sözlərindən sonra "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası təsis edilməsi, inzibati ərazi bölgüsü, dövlət təftiqləri," sözləri əlavə edilsin;

1.9. 75-ci maddə üzrə:

1.9.1. 75.1-ci maddə ləğv edilsin;

1.9.2. 75.2-ci maddədə "olaraq zəruri hallarda" sözləri "normativ hüquqi aktların kolliziyasının aradan qaldırılması məqsədilə" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.9.3. 75.3-cü maddədə aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 971-VIKQD nömrəli Konstitusiyası Qanununun tətbiqi və "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 16 fevral tarixli 384 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 971-VIKQD nömrəli Konstitusiyası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Konstitusiyası Qanununun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununun 48.7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Konstitusiyası Qanununun 48.7-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Administrasiyası nəzərdə tutulur;

1.3. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbay-

can Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 971-VIKQD nömrəli Konstitusiyası Qanununun 2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.4. həmin Konstitusiyası Qanununun 2.2-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası:

2.1. iki ay müddətində:

2.1.1. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununun 27.1-ci maddəsinə uyğun olaraq, icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının layihələrinin hazırlanması, razılaşdırılması, qəbul edilməsi və dərc edilməsi qaydası haqqında əsasnamənin layihəsinin hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.1.2. normativ hüquqi aktın layihəsinin hazırlanmasını, razılaşdırılmasını və normayaratma orqanına təqdim olunmasını təmin edən in-

formasiya sisteminin əsasnaməsinin layihəsinin hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 971-VIKQD nömrəli Konstitusiyası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.1. bu Fərmanın 2.1-ci bəndi nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 971-VIKQD nömrəli Konstitusiyası Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.2. həmin Konstitusiyası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

4. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 16 fevral tarixli 384 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 2, maddə 88; 2013, № 4, maddə 374; 2016, № 10, maddə 1629; 2018, № 7, maddə 1502; 2019, № 4, maddə 631; 2022, № 11, maddə 1253) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 4.1-ci bənddə "95.2-ci maddəsində" sözləri "48.7-ci və 95.2-ci maddələrində" sözləri ilə əvəz edilsin;

4.2. aşağıdakı məzmununda 4.1-1-ci bənd əlavə edilsin:

"4.1-1. həmin Konstitusiyası Qanununun 48.7-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası nəzərdə tutulur.;"

5. Bu Fərmanın 1-ci və 4-cü hissələri 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 5 avqust 2023-cü il

Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi yanında Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyinin təbiiyində olan "Azalternativenerji" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin ləğvi, bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə sahəsinə özəl sektorun cəlb edilməsi və "Alternativ və bərpa olunan enerji sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 1 fevral tarixli 810 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, bərpa olunan enerji sahəsində islahatların dərinləşdirilməsi, idarəetmə strukturunun qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla təkmilləşdirilməsi, sahəyə özəl investisiyaların cəlb edilməsi və rəqabət mühitinin formalaşdırılması yolu ilə bərpa olunan enerji mənbələrindən enerji istehsalının səmərəliliyinin və həcmünün artırılmasına olverşli şərait yaradılması məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi yanında Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyinin təbiiyində olan "Azalternativenerji" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (bundan sonra - "Azalternativenerji" MMC) ləğv edilsin.

2. "Azalternativenerji" MMC-nin mülki qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq kreditörə hesablaşmalar aparılmaqla ləğv edilməsi prosesi başa çatdıqdan sonra, qalan ömlakı özəlləşdirməyə açıq elan edilsin.

3. Müəyyən edilsin ki, bu Fərmanın 2-ci hissəsi ilə özəlləşdirməyə açıq elan edilən ömlakın:

3.1. özəlləşdirilməsi üsulları barədə qərarlar, onların xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 10 avqust tarixli 383 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında dövlət ömlakının özəlləşdirilməsinin II Dövlət Proqramı"nın (bundan sonra - Dövlət Proqramı) 4.1-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən qəbul edilir;

3.2. özəlləşdirilməsində yerli investorlarla yanaşı, xarici investorların da iştirakına icazə verilir.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

4.1. "Azərbaycan Respublikasında dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 14 yanvar tarixli 464 nömrəli Fərmanı ilə ləğv edilmiş Azərbaycan Respublikasının Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbə-

ləri üzrə Dövlət Agentliyinin üçüncü şəxslər qarşısında öhdəliklərinin icrasının təmin edilməsi ilə bağlı zəruri tədbirlər görsün;

4.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

5. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi bu Fərmanın 2-ci hissəsi ilə özəlləşdirməyə açıq elan edilmiş ömlakın:

5.1. özəlləşdirilməsində Dövlət Proqramına uyğun olaraq həyata keçirsin;

5.2. investorlar üçün cəlb ediliyinin artırılması məqsədilə məsləhətçi və qiymətləndirici şirkətlər cəlb etməklə, özəlləşdirilməsinin daha səmərəli şəkildə həyata keçirilməsi üçün zəruri tədbirlər görsün;

5.3. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

6. Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi bu Fərmanın 2-ci hissəsi ilə özəlləşdirməyə açıq elan edilmiş ömlak Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə təhvil verilməkdə;

6.1. həmin ömlakın idarə olunmasını və qorunub saxlanılmasını təmin etsin;

6.2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə birlikdə həmin ömlakın idarə olunması və qorunub saxlanılması üçün zəruri maliyyə vəsaitinin ayrılmasına dair təkliflərini bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim etsin;

6.3. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

7. "Alternativ və bərpa olunan enerji sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 1 fevral tarixli 810 nömrəli Fərmanın (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013, № 2, maddə 104, № 10, maddə 1159; 2014, № 10, maddə 1205; 2020, № 5, maddə 545, № 9, maddə 1148) 7-ci hissəsi ləğv edilsin.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 5 avqust 2023-cü il

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Gürcüstan parlamentinin Sədrinə başsağlığı məktubu ünvanlayıb

Avqustun 5-də Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Gürcüstanın Raça dağlıq bölgəsində baş vermiş torpaq sürüşməsi nəticəsində insan tələfatı ilə əlaqədar Gürcüstan parlamentinin Sədri Şalva Papuaşviliyə başsağlığı məktubu göndərib.

Məktubda Milli Məclisin Sədri bu ağır faciə ilə əlaqədar gürcüstanlı həmkarına, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, dost Gürcüstan xalqına öz adından və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin üzvləri adından dərin hüznə və tələfatın ağır nəticələrinin tezliklə aradan qaldırılması diləklərini ifadə edib.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 265

QƏRAR

Bakı şəhəri, 4 avqust 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin "Əmək haqqından tutulan vergi hesablanarkən fiziki şəxslərin vergi güzəştləri hüququnun müəyyənləşdirilməsi üçün sənədlərin Siyahısının təsdiq edilməsi barədə" 2001-ci il 4 yanvar tarixli 4 nömrəli, "Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirdikləri maliyyə əməliyyatları barədə məlumatların bu dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarına verilməsi Hədləri və Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2015-ci il 3 iyun tarixli 211 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının vahid büdcə təsnifatının təsdiq edilməsi barədə" 2018-ci il 11 oktyabr tarixli 440 nömrəli və "Elektron qaimə-fakturanın formasının, tətbiqi, uçotu və istifadəsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 14 mart tarixli 89 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə" 2021-ci il 2 fevral tarixli 26 nömrəli qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 9 dekabr tarixli 677-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və bu Qanuna təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" 2000-ci il 30 avqust tarixli 393 nömrəli və "Fiziki şəxs olan istehlakçılar tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində porakəndə ticarət, ictimai işə və tibb fəaliyyəti göstərən şəxslərdən alınmış mallara (neft və qaz məhsulları, avtomobillər, alkoqollu içkilər və bütün məmulatları istisna olmaqla) və göstərilən xidmətlərə görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılması Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2020-ci il 21 mart tarixli 969 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 30 dekabr tarixli 1946 nömrəli Fərmanının 2.4-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərar alır:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 4 yanvar tarixli 4 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 1, maddə 53; 2002, № 10, maddə 635; 2003, № 6, maddə 342; 2008, № 8, maddə 787; 2010, № 3, maddə 264; № 6, maddə 569; 2013, № 10, maddə 1200; 2016, № 9, maddə 1585; № 11, maddə 1976; 2019, № 3, maddə 513; № 7, maddə 1319; 2021, № 3, maddə 282; № 4, maddə 405; № 10, maddə 1159; № 12, maddə 1535; 2022, № 8, maddə 1021) ilə təsdiq edilmiş "Əməkhaqqından tutulan vergi hesablanarkən fiziki şəxslərin vergi güzəştləri hüququnun müəyyənləşdirilməsi üçün sənədlərin Siyahısında" aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1.11-ci bəndin birinci abzasında "və arvadları (ərleri)" sözləri, "arvadları (ərleri) və övladları" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 1.15-ci bəndin üçüncü abzasının sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 1.16-cı bənd əlavə edilsin:

"1.16. Şəhid ailəsi statusu verilməmiş şəxslərin valideynləri, dul arvadları (ərleri) və övladları: Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin yerli qurumları tərəfindən verilən şəhid ailəsi statusunu təsdiq edən vəsiqə."

2. "Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirdikləri maliyyə əməliyyatları barədə məlumatların bu dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarına verilməsi Hədləri və Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 3 iyun tarixli 211 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 6, maddə 784; 2016, № 3, maddə 616; № 4, maddə 775; 2017, № 9, maddə 1727; 2018, № 6, maddə 1371; 2021, № 4, maddə 417; № 9, maddələr 1063, 1067) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. adında və ikinci abzasında "Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin" sözləri "Qeyri-rezidentlərin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2. homin Qərarla təsdiq edilmiş "Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirdikləri maliyyə əməliyyatları barədə məlumatların bu dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarına verilməsi Hədləri və Qaydası" üzrə:

2.2.1. adında və 1.1-ci bənddə "Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin" sözləri "Qeyri-rezidentlərin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2.2. 1.1-ci bənddə "xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin" sözləri "qeyri-rezidentlərin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2.3. aşağıdakı məzmununda 1.1-1-ci bənd əlavə edilsin:

"1.1.1. Bu Qaydalardan məqsədləri üçün qeyri-rezident dedikdə xarici dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq vergi məqsədləri üçün rezident hesab edilən homin xarici dövlətin hüquqi və fiziki şəxsi, o cümlədən ABS şəxsi (bundan sonra - xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxsləri) başa düşülür."

2.2.4. 1.6-cı bəndin birinci cümləsində "fiziki və ya hüquqi" sözləri "hüquqi və ya fiziki" sözləri ilə, 4-cü hissəsində "fiziki və hüquqi" sözləri "hüquqi və fiziki" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2.5. həmin Qaydaya 1 və 2 nömrəli əlavələrin yuxarı sağ küncündə "Xarici dövlətlərə"

Təhlükə potensialı obyektlərin təhlükəsiz istismarının təmin edilməsi sahəsində dövlət orqanlarının (qurumlarının) fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üzrə Koordinasiya Komissiyasının iclası keçirilib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 2022-ci il sentyabrın 24-də Təhlükə potensialı obyektlərin təhlükəsiz istismarının təmin edilməsi sahəsində dövlət orqanlarının (qurumlarının) fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üzrə Koordinasiya Komissiyasının yaradılması haqqında Sərəncam imzalayıb. Bu il iyulun 18-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı ilə Komissiyanın Əsasnaməsi təsdiq olunub. Əsasnamədə Komissiyanın fəaliyyət istiqamətləri, hüquq və vəzifələri, fəaliyyətinin təşkili əksini tapıb.

Bununla bağlı, Komissiyanın ilk iclasında Baş nazirin müavini, Komissiyanın sədri Şahin Mustafayev Sərəncamın icrası ilə bağlı qarşıda duran vəzifələr və görüləcək işlər barədə çıxış edib. Prezidentin Sərəncamının əhəmiyyəti vurğulanıb, bu barədə mövcud vəziyyətin təhlili şərh verilib, ölkədə təhlükə potensialı obyektlərin təhlükəsiz istismarının təmin edilməsi sahəsində müvafiq institutional sistemin yaradıldığı, normativ hüquqi baza formalaşdırıldığı və bu istiqamətdə aidiyyəti mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən nəzarətin və tənzimləmənin həyata keçirildiyi qeyd edilib.

Təhlükə potensialı obyektlərin təhlükəsiz istismarı zamanı mümkün qədər qarşısının alın-

masını üzrə qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsinə, güclü risklərin proqnozlaşdırılması sahəsində mütəmadi təhlillərin yerinə yetirilməsinə, xüsusən də bu istiqamətdə aidiyyəti dövlət qurumları arasında operativ və səmərəli məlumat mübadiləsinin aparılmasına, onların fəaliyyətinin əlaqələndirilməsinə, habelə burada səmərəli planlaş-

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 266

QƏRAR

Bakı şəhəri, 4 avqust 2023-cü il

"Çoxmənzilli binanın idarəedici təşkilatının seçilməsi üzrə açıq müsabiqə keçirilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 1 iyul tarixli 128 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Mənzil Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 23 dekabr tarixli 760-VIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərar alır:

1. "Çoxmənzilli binanın idarəedici təşkilatının seçilməsi üzrə açıq müsabiqə keçirilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 1 iyul tarixli 128 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010, № 7, maddə 694; 2019, № 3, maddə 561) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 2-ci hissə 3-cü hissə hesab edilsin və aşağıdakı məzmununda 2-ci hissə əlavə edilsin;

"2. Bu Qərarla dəyişiklik Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 24 avqust tarixli 772 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "İcra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının hazırlanması və qəbul edilməsi qaydası haqqında Əsasnamə"nin 2.6-1-ci bəndinə uyğun edilo bilər."

1.2. homin Qərarla təsdiq edilmiş "Çoxmənzilli binanın idarəedici təşkilatının seçilməsi üzrə açıq müsabiqə keçirilməsi Qaydası" üzrə:

1.2.1. 1.4.1-ci yarımbəndə birinci halda "səhə mükiyyətiçiləri" sözlərindən sonra "və Azərbaycan Respublikasının Mənzil Məcəlləsinin 29.5-ci maddəsinin birinci cümləsində müəyyən edilmiş kirayəçiləri (bundan sonra-

kirayəçi)" sözləri, ikinci və üçüncü hallarda ismin müvafiq hallarında "səhə mükiyyətiçiləri" sözlərindən sonra ismin müvafiq hallarında "və kirayəçilər" sözləri əlavə edilsin;

1.2.2. 2.3-cü bəndin birinci cümləsində "səhə mükiyyətiçisi" sözlərindən sonra "və kirayəçi" sözləri əlavə edilsin;

1.2.3. 2.10-cu bəndə "səhə mükiyyətiçilərinin," sözlərindən sonra "kirayəçilərinin," sözü əlavə edilsin;

1.2.4. 4.7-ci bəndə ismin müvafiq hallarında "səhə mükiyyətiçiləri" sözlərindən sonra ismin müvafiq hallarında "və kirayəçilər" sözləri əlavə edilsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 268

QƏRAR

Bakı şəhəri, 5 avqust 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 24 iyul tarixli 226 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil Tələbə Krediti Fondunun vəsaiti hesabına təhsil tələbə kreditlərinin verilməsi Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin təklifinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərar alır:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 24 iyul tarixli 226 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 7, maddə 887; 2022, № 9, maddə 1101, № 12, maddə 1547) ilə təsdiq edilmiş "Təhsil Tələbə Krediti Fondunun vəsaiti hesabına təhsil tələbə kreditlərinin verilməsi Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 2.1.2-ci yarımbənddə "və peşə təhsili pilləsinin yüksək texniki peşə təhsili səviyyəsinə" sözləri, "peşə təhsili pilləsinin texniki peşə və yüksək texniki peşə təhsili səviyyələrində" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. 3.4.1-ci yarımbənd əvəz:

2.1. "birinci" sözündən əvvəl "ali təhsil pilləsinin bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) və magistratura (rezidentura) səviyyələrində,

orta ixtisas təhsili pilləsində və peşə təhsili pilləsinin yüksək texniki peşə təhsili səviyyəsində" sözləri əlavə edilsin;

2.2. "peşə təhsili müəssisələrində" sözləri "peşə təhsili pilləsinin yüksək texniki peşə təhsili səviyyəsində" sözləri ilə əvəz edilsin.

3. Aşağıdakı məzmununda 3.4.1-1-ci yarımbənd əlavə edilsin:

"3.4.1-1. birinci tədris ilinin ilk semestri (yayımil) üçün peşə təhsili pilləsinin texniki peşə təhsili pilləsinin təhsilində attestata müvafiq fənlər üzrə yazılmış yekun qiymətlərin ədədi ortasından Fondun Himayəçilik Şurası tərəfindən müəyyən edilən minimal həddindən yuxarı olanlar, digər semestrlər (yayımillər) üçün isə aralıq qiymətləndirmə nəticəsi 5 ballıq qiymət şkalasına (2, 3, 4, 5) əsasən 4 və 5 olanlar);"

4. 3.9.2-ci yarımbəndə "balın" sözündən sonra "və peşə təhsili pilləsinin texniki peşə təhsili səviyyəsində attestata müvafiq fənlər üzrə yazılmış yekun qiymətlərin ədədi ortasından" sözləri əlavə edilsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Məhkəmə fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və şəffaflığın təmin edilməsi diqqət mərkəzindədir

Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimovun rəhbərliyi ilə ölkəmizdə fəaliyyət göstərən apellyasiya instansiyası məhkəmələri, habelə Bakı və Sumqayıt şəhərlərində yerləşən ixtisaslaşmış və rayon (şəhər) məhkəmələrinin sədrləri ilə görüş keçirilib.

Məhkəmə-Hüquq Şurasından AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, görüşdə İnam Kərimov çıxışında məhkəmə fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Prezidenti tərəfindən həyata

Bildirilib ki, yeni tərkibdə fəaliyyətə başlayan Məhkəmə-Hüquq Şurası artıq qısa müddətdə müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən hakimlərin seçim prosesinin sadələşdirilməsi, onların fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi və digər sahələrdə konkret hədəflər müəyyən edilmişdir.

Eyni zamanda məhkəmə sistemində korrupsiyaya şərait yaranan hallara qarşı xü-

susi qətiyyət göstəriləcəyi, vətəndaşlarda haqlı narazılıq doğuran məhkəmə qərarlarına qarşı tədbirlərin bundan sonra da həyata keçiriləcəyi diqqətə çatdırılıb. Məhkəmələrdə şəffaflığın təmin edilməsi ilə bağlı məhkəmə sədrlərinin üzərinə düşən vəzifələr qeyd edilib.

Görüşdə həmçinin digər mövzular ətrafında müzakirələr aparılıb.

Gürcüstan mətbuatı: "Təbii fəlakətlə bağlı ilk başsağlığı və yardım təklifi Azərbaycandan gəlib"

Gürcüstan qərbində Şovi bələdiyyəsi ərazisində baş vermiş və insan tələfatına səbəb olmuş torpaq sürüşməsi ilə bağlı ilk başsağlığı və yardım təklifi dost və qonşu Azərbaycandan gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Gürcüstan mətbuatı məlumat yayıb.

Geniş oxucu kütləsinə malik "Interpressnews.ge", "apsny.ge", "sputnik-georgia.ru", "24news.ge", "aktual.ge", "interpress.ge" infor-

masiya portalları, "Itv.ge" televiziya, "rustavi2.ge" televiziya kanalları və daha bir neçə sayt Azərbaycanın Gürcüstana ilk başsağlığı verən və dost yardım təklifi əldə olmağa barədə məlumatlar yayıblar.

Bildirilib ki, Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Raça dağlıq bölgəsində Şovi kəndində yoxsulluqda yaşayan sənədar baş vermiş fəlakətlə əlaqədar Gürcüstandan xarici işlər nazirinə zəng vurub. Nazir ağır fəlakət zamanı həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, Gürcüstan hökumətinə və xalqına

dərin hüznə başsağlığı verib, yaralananlara şofa diləyib. O, itkin düşmüş şəxslərin tezliklə tapılacağına ümid bəslədiyini bildirib. C.Bayramov Azərbaycanın hər zaman Gürcüstana yardım olduğunu, xilas etmə tədbirləri və təbii fəlakətin fəsadlarının aradan qaldırılması istiqamətində hər bir yardım göstərməyə hazır olduğunu vurğulayıb.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 261

QƏRAR

Bakı şəhəri, 3 avqust 2023-cü il

“Dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) və onun bölmələrinin adlarının təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 19 dekabr tarixli 277 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 19 dekabr tarixli 277 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 12, maddə 1115; 2009, № 2, maddə 153, № 4, maddə 282, № 7, maddələr 605, 610, № 8, maddələr 674, 680, № 10, maddələr 846, 852, 856; 2010, № 1, maddə 60, № 2, maddələr 146, 161, № 10, maddələr 906, 912, № 11, maddə 1040; 2011, № 1, maddə 66, № 5, maddə 446, № 9, maddələr 856, 862; 2012, № 5, maddə 479, № 8, maddə 818, № 10, maddə 1027, № 11, maddə 1205; 2013, № 1, maddə 74, № 8, maddələr 1014, 1037; 2014, № 1, maddə 69, № 3, mad-

də 313, № 6, maddə 736, № 7, maddə 919, № 10, maddə 1308; 2015, № 2, maddə 227, № 5, maddə 611, № 6, maddə 800, № 11, maddə 1414; 2016, № 1, maddə 171, № 2 (II kitab), maddə 382, № 3, maddə 608, № 4, maddələr 782, 831, № 5, maddə 955, № 7, maddə 1343, № 8, maddələr 1440, 1450, № 9, maddələr 1584, 1585, 1587, № 11, maddə 1976, № 12, maddə 2241; 2017, № 2, maddələr 282, 296, 311, № 5, maddə 972, № 8, maddə 1611, № 10, maddələr 1921, 1922, № 11, maddə 2186; 2018, № 2, maddə 336, № 3, maddələr 578, 625, 631, № 7 (II kitab), maddə 1655, № 10, maddələr 2142, 2161; 2019, № 1, maddə 160, № 3, maddələr 529, 563, 565, № 4, maddə 743, № 5, maddələr 944, 972, № 12, maddələr 2064, 2068, 2106; 2020, № 2, maddə 204, № 5, maddə 652, № 10, maddə 1306, № 11, mad-

də 1413; 2021, № 2, maddə 203, № 3, maddə 276, № 4, maddə 420, № 6 (IV kitab), maddə 695, № 11, maddə 1280, № 12, maddə 1508; 2022, № 4, maddələr 375, 379, 384, 412, № 5, maddə 577, № 6, maddə 686, № 7, maddə 811, № 8, maddə 1023, № 9, maddə 1083, № 12, maddə 1552; 2023, № 1, maddə 139, № 4, maddə 583; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 20 aprel tarixli 129 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş "Dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) və onun bölmələrinin adları"na "Regional mərkəzlər" sözlərindən sonra "Maddi-Texniki Təchizat İdarəsi" sözləri əlavə edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 264

QƏRAR

Bakı şəhəri, 4 avqust 2023-cü il

“Azərbaycan Respublikasında ixrac-idxal əməliyyatları üzrə gömrük rüsumlarının dərəcələri haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1998-ci il 22 aprel tarixli 91 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

"Azərbaycan Respublikasında ixrac-idxal əməliyyatları üzrə gömrük rüsumlarının dərəcələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1998-ci il 22 aprel tarixli 91 nömrəli Qərarına (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1998, № 4, maddə 299, № 8, maddə 550, № 10, maddə 639; 1999, № 2, maddə 150; 2000, № 5, maddə 374, № 7, maddə 559, № 8 (III kitab), maddə 643, № 9, maddələr 690, 699, 700, № 10, maddə 770; 2001, № 3, maddə 217, № 4, maddə 289, № 8, maddə 561; 2002, № 4 (II kitab),

maddələr 209, 212; 2005, № 1, maddə 56; 2006, № 2, maddə 180, № 4, maddə 367, № 7, maddə 652; 2008, № 7, maddələr 672, 687; 2009, № 9, maddələr 742, 744, № 12, maddələr 1061, 1071; 2010, № 7, maddə 706, № 12, maddə 1114; 2011, № 1, maddə 68, № 8, maddə 774; 2012, № 1, maddə 39, № 7, maddə 779, № 10, maddə 1020; 2013, № 11, maddə 1458; 2014, № 4, maddə 456; 2015, № 7, maddə 895; 2016, № 4, maddə 801, № 8, maddələr 1432, 1460, № 12, maddə 2213; 2017, № 2, maddə 312, № 6, maddə 1242, № 8, maddə 1625; 2018, № 4, maddə 826; 2019, № 1, maddə 154, № 5, maddə 947, № 8, maddə 1468; 2020, № 2, maddə 220; 2021, № 1, maddə 89, № 2, maddə 203, № 6 (IV kitab), maddə 680, № 11, maddə-

lor 1256, 1260; 2022, № 1, maddə 85, № 4, maddələr 390, 406, № 12, maddə 1548; 2023, № 2, maddə 318; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 8 iyul tarixli 223 nömrəli Qərarı) əsasında mözunda 4.30-1-ci bənd əlavə edilsin:

"4.30-1. Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin təsdiqedicisi sənədlərinə əsasən iri neft emalı zavodlarının (xam neft üzrə illik emal gücü 3 milyon tondan az olmayan) yenidən qurulması layihələri çərçivəsində ölkəyə gətirilən avadanlıqlar və materiallar - 2023-cü il yanvarın 1-dən 2 il müddətinə."

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 262

QƏRAR

Bakı şəhəri, 3 avqust 2023-cü il

“Siyasi partiyanın maliyyə hesabatının forması, məzmunu və təqdim edilməsi qaydası”nın təsdiq edilməsi və “Siyasi partiyaların maliyyə hesabatlarının forması, məzmunu və təqdim edilmə Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 16 noyabr tarixli 263 nömrəli Qərarının ləğv edilməsi barədə

"Siyasi partiyalar haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 16 dekabr tarixli 693-VIQ nömrəli Qanununun təbiiqi və "Siyasi partiyalar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 20 aprel tarixli 346-IVQD nömrəli Qanununun təbiiqi haqqında" Azər-

bayan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 8 may tarixli 625 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 11 yanvar tarixli 1960 nömrəli Fərmanın 2.2.2-ci yarım-bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

1. "Siyasi partiyanın maliyyə hesabatının forması, məzmunu və təqdim edilməsi qaydası" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. "Siyasi partiyaların maliyyə hesabatlarının forması, məzmunu və təqdim edilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 16 noyabr tarixli 263 nömrəli Qərar (Azərbaycan Respub-

likasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 11, maddə 1202; 2015, № 2, maddə 215; 2018, № 9, maddə 1938) ləğv edilsin.

3. Bu Qərarla dəyişiklik Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 24 avqust tarixli 772 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "İcra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının hazırlanması və qəbul edilməsi qaydası

haqqında Əsasnamə"nin 2.6-1-ci bəndinə uyğun edilə bilər.

4. Bu Qərar 2023-cü il və növbəti illər üzrə tərbit edilən maliyyə hesabatlarına şamil edilir.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 3 avqust tarixli 262 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir

Siyasi partiyanın maliyyə hesabatının forması, məzmunu və təqdim edilməsi Qaydası

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda "Siyasi partiyalar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 27.4-cü maddəsinə uyğun olaraq hazırlanmışdır və siyasi partiyanın maliyyə hesabatının forması, məzmunu və təqdim edilməsi ilə əlaqədar hüquqi və təşkilati məsələləri tənzimləyir.

1.2. Siyasi partiya maliyyə hesabatını "Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 30 avqust tarixli 238 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Siyasi partiyalarda mühasibat uçotunun aparılması Qaydası"na uyğun tərtib edir.

1.3. Bu Qaydada istifadə olunan anlayışlar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, "Siyasi partiyalar haqqında" və "Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında, eləcə də Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarında nəzərdə tutulmuş mənaları ifadə edir.

2. Maliyyə hesabatının forması

2.1. Siyasi partiyanın maliyyə hesabatının tərkibi aşağıdakılardan ibarətdir:

2.1.1. maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat (1 nömrəli əlavə);
2.1.2. maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat (2 nömrəli əlavə);
2.1.3. əhəmiyyətli uçot siyasəti və izahlı qeydlər.
2.2. Bu Qaydanın 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan hesabatların forması bu Qaydaya 1 və 2 nömrəli əlavələrlə müəyyən edilir.

3. Maliyyə hesabatının məzmunu

3.1. Siyasi partiyanın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatna aşağıdakılar barədə məlumatlar daxil edilir:

3.1.1. qeyri-maddi aktivlər;
3.1.2. torpaq, tikili və avadanlıqlar;
3.1.3. daşınmaz əmlak investisiyalar;
3.1.4. uzunmüddətli debitor borcları;
3.1.5. sair uzunmüddətli aktivlər;
3.1.6. ehtiyatlar;
3.1.7. qısamüddətli debitor borcları;
3.1.8. pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri;
3.1.9. sair qısamüddətli aktivlər;
3.1.10. ehtiyat fondu;
3.1.11. bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər);
3.1.12. uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər;
3.1.13. uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər;
3.1.14. uzunmüddətli kreditör borcları;
3.1.15. sair uzunmüddətli öhdəliklər;
3.1.16. qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər;
3.1.17. qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər;
3.1.18. vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər;
3.1.19. qısamüddətli kreditör borcları;
3.1.20. sair qısamüddətli öhdəliklər.

3.2. Siyasi partiyanın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatna aşağıdakılar barədə məlumatlar daxil edilir:

3.2.1. gəlirlər, o cümlədən:
1. üzvlük haqqı;
2. ianə;
3. dövlət maliyyə yardımı;
4. çap mediasının təsis edilməsindən, o cümlədən çap mediasının iştirakçı olmaqdan əldə edilən gəlir;
5. ictimai-siyasi nəşrlərin, digər təbliğat və təşviqat materiallarının hazırlanması və satışından gəlir;
6. mülki hüquq müqavilələri üzrə, o cümlədən əmlakından istifadə və onun satılmasından əldə edilən gəlir;
7. hüquq varisliyi və ya vəərəsəlik (miras aktivini) yolu ilə əldə edilmiş əmlak;
8. qanunla qadağan olmayan digər gəlirlər;
3.2.2. xərclər, o cümlədən:
1. cari işlərə sərf olunan vəsait;
2. siyasi partiyanın saxlanması və informasiya təminatına çəkilən xərclər;
3. ictimaiyyətə əlaqələndirilməsinə çəkilən xərclər;
4. yerli (aşağı) təşkilatlara ödənişlər;

5. kreditlər üzrə faizlər;
6. fərdi xərclər;
7. sair xərclər;
8. ümumi mənfəət (zərər).

3.3. Əhəmiyyətli uçot siyasəti və izahlı qeydlərə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

3.3.1. siyasi partiyanın qərarlarının yerləşdiyi yer (hüquqi ünvan), habelə hesabat dövrü ərzində işçilərinin orta sayı barədə məlumatlar;

3.3.2. maliyyə hesabatının tərtibi ilə bağlı əhəmiyyətli uçot siyasətlərinin açıqlanmasını təmin edən məlumatlar (maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təqdim edilməsi zamanı mühasibat uçotu subyektləri tərəfindən tətbiq edilən konkret prinsiplər, əsaslar, şərtlər və yanaşmalar);

3.3.3. maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatla bağlı aşağıdakı məlumatlar açıqlansın:

1. uzunmüddətli aktivlər və qısamüddətli aktivlər bölmələri üzrə - hesabat dövrünün və əvvəlki dövrün əvvəlinə və sonuna aktivlərin dəyəri, habelə onların hərəkəti barədə məlumatlar;
2. xalis aktivlər (kapital) bölmələri üzrə - hesabat dövrünün və əvvəlki dövrün əvvəlinə və sonuna xalis aktivlərin (kapitalın) dəyəri, habelə onların hərəkəti barədə məlumatlar;
3. uzunmüddətli öhdəliklər və qısamüddətli öhdəliklər bölmələri üzrə - hesabat dövrünün və əvvəlki dövrün əvvəlinə və sonuna öhdəliklərin dəyəri, habelə onların hərəkəti barədə məlumatlar;
3.3.4. maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatla bağlı aşağıdakı məlumatlar açıqlansın:
1. hesabat dövrü və əvvəlki dövr ərzində əldə edilmiş gəlirlərlə əlaqədar ayrı-ayrılıqda gəlir növləri və məbləğləri barədə məlumatlar;
2. hesabat dövrü və əvvəlki dövr ərzində xərclənmiş məbləğlərlə əlaqədar ayrı-ayrılıqda xərc istiqamətləri və məbləğləri barədə məlumatlar.
3.4. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının (bundan sonra - Mərkəzi Seçki Komissiyası) müraciəti əsasında siyasi partiya maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə dair əlavə məlumatları və sonndləri təqdim etməlidir.

4. Maliyyə hesabatı üçün hesabat dövrü

4.1. İllik maliyyə hesabatı üçün aşağıdakı hesabat dövrləri müəyyən edilir:

4.1.1. siyasi partiya üçün hesabat dövrü yanvarın 1-dən dekabrın 31-i də daxil olmaqla;
4.1.2. il ərzində oktyabrın 1-dək yeni yaradılan siyasi partiya üçün birinci hesabat dövrü onların qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alındığı tarixdən dekabrın 31-i də daxil olmaqla;
4.1.3. oktyabrın 1-dən sonra yeni yaradılmış siyasi partiya üçün isə birinci hesabat dövrü onların qanunla müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alındığı tarixdən növbəti ilin dekabrın 31-i də daxil olmaqla.

5. Maliyyə hesabatının təqdim edilməsi qaydası

5.1. Siyasi partiyanın illik maliyyə hesabatı "Auditor xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun əldə edilmiş auditor rəyi ilə birlikdə hər il aprelin 1-dən gec olmayaraq, Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilməlidir. Maliyyə hesabatı siyasi partiyanın rəhbəri (siyasi partiyanın sədri, siyasi partiyada sədr vəzifəsi olmadığı halda, partiyanın qurultayarası kollegial idarəetmə orqanının rəhbəri) və baş mühasibi tərəfindən imzalanır və siyasi partiyanın möhürü ilə təsdiq edilir.

5.2. Maliyyə hesabatlarında heç bir pozuntu və qaralamalara yol verilməməli, düzəlişlər edildiyi hallarda isə müvafiq əsaslandırıcı qeydlər edilməli və düzəlişin tarixi göstərməklə maliyyə hesabatlarını imzalayan şəxs (rəhbər və baş mühasib) tərəfindən təsdiq edilməlidir.

5.3. Siyasi partiya illik maliyyə hesabatını auditor rəyi ilə birlikdə mediada dərc etdirir. Mərkəzi Seçki Komissiyası siyasi partiyanın illik maliyyə hesabatını özünün rəsmi internet sahifəsində yerləşdirir.

5.4. İl ərzində yeni yaradılan siyasi partiya tərəfindən maliyyə hesabatının təqdim edilməsi bu Qaydanın 4.1.2-ci və 4.1.3-cü yarımbəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

"Siyasi partiyanın maliyyə hesabatının forması, məzmunu və təqdim edilməsi qaydası"na

1 nömrəli əlavə

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

31 dekabr 20__ il tarixinə

1 nömrəli Forma

VÖEN _____

Siyasi partiyanın adı _____

Qərarğahının yerləşdiyi yer (hüquqi ünvanı) _____

(manatla)

Bölmə/maddələrin adı	Qeydlər	Hesabat dövrü üzrə		Əvvəlki dövr üzrə			
		1	2	3	4	5	6
Aktivlər							
Uzunmüddətli aktivlər							
Qeyri-maddi aktivlər							
Torpaq, tikili və avadanlıqlar							
Daşınmaz əmlak investisiyalar							
Uzunmüddətli debitor borcları							
Sair uzunmüddətli aktivlər							
Cəmi uzunmüddətli aktivlər							
Qısamüddətli aktivlər							
Ehtiyatlar							
Qısamüddətli debitor borcları							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri							
Sair qısamüddətli aktivlər							
Cəmi qısamüddətli aktivlər							
Cəmi aktivlər							
Xalis aktivlər (kapital) və öhdəliklər							
Xalis aktivlər (kapital)							
Ehtiyat fondu							

"Siyasi partiyanın maliyyə hesabatının forması, məzmunu və təqdim edilməsi qaydası"na

2 nömrəli əlavə

Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat

31 dekabr 20__ il tarixinə

2 nömrəli Forma

VÖEN _____

Siyasi partiyanın adı _____

Qərarğahının yerləşdiyi yer (hüquqi ünvanı) _____

(manatla)

Maddələrin/hesabların adı	Qeydlər	Hesabat dövrü üzrə		Əvvəlki dövr üzrə			
		1	2	3	4	5	6
Gəlirlər							
o cümlədən:							
üzvlük haqqı							
ianə							
dövlət maliyyə yardımı							
çap mediasının təsis edilməsindən o cümlədən çap mediasının iştirakçı olmaqdan əldə edilən gəlir							
ictimai-siyasi nəşrlərin, digər təbliğat və təşviqat materiallarının hazırlanması və satışından gəlir							
mülki hüquq müqavilələri üzrə, o cümlədən əmlakından istifadə və onun satılmasından əldə edilən gəlir							

hüquq varisliyi və ya vəərəsəlik (miras aktivini) yolu ilə əldə edilmiş əmlak

qanunla qadağan olunmayan digər gəlirlər

1 2 3 4 5 6

Xərclər, o cümlədən:

cari işlərə sərf olunan vəsait

siyasi partiyanın saxlanması və informasiya təminatına çəkilən xərclər

ictimaiyyətə əlaqələndirilməsinə çəkilən xərclər

yerli (aşağı) təşkilatlara ödənişlər

kreditlər üzrə faizlər

fərdi xərclər

sair xərclər

ümumi mənfəət (zərər)

Rəhbər _____

(soyadı, adı və atasının adı) (imza)

Baş mühasib _____

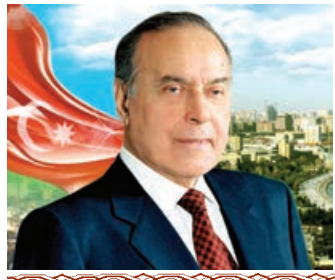
(soyadı, adı və atasının adı) (imza)

M.Y. _____

" " 20__ il.

Heydər Əliyev İli 2023

1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı qəbul olundu. Bu sənəd dövlətimizi rəsmi olaraq 1918-ci il mayın 28-dən 1920-ci il aprelin 28-dək mövcud olmuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi və müstəqil demokratik respublika elan etdi. Lakin zaman o zaman idi ki, dövlət idarəçiliyi iflic vəziyyətdə idi. Digər tərəfdən də ölkədə sərəfətəz iqtidarın olması durumu daha da ağırlaşdırdı. Ölkədə kaos və anarxiya hökm sürürdü, xalqın yaşayış səviyyəsi aşağı düşmüş, cinayətkarlığın səviyyəsi yüksək həddə çatmışdı. Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətindən, diplomatik uğurlarından isə söz açmaq yer-siz idi. Həmin dövrə qədər Azərbaycan tamamilə diplomatik təcridolunmaya, beynəlxalq aləmdən uzaqlaşmağa, təcrlənməyə, əgər belə demək mümkündürsə, məhkum olunmuşdu. Bütün bunlardan da təvəzük Ermənistan öz iyrənc siyasəti üçün yararlanmışdı.

Ulu Öndərin müstəqil xarici siyasəti uzun illərə hesablanmışdı

1993-cü ildə xalqın tələbi ilə hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev belə bir ağır vəziyyəti görüb ilk gündən qarşısına məqsəd qoydu: müstəqil Azərbaycan Respublikası xalqın mənafeyinə uyğun olaraq qurulmalı, inkişaf etməli və möhkəmləndirilməlidir. Ölkənin xarici siyasət kursu bilavasitə bu məqsədin reallaşmasının xidmətində durmalıdır. Böyük öndər bu məqsədlə dünya dövlətləri, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın konturlarını çizdi. Dünyanın nəhəng və güdrətli dövlətləri ilə, həm də yaxın qonşularla qarşılıqlı etimada söykənən diplomatik gedişlər etdi. Heydər Əliyev şəxsiyyətinin gücü və onun diplomatiyası yavaş-yavaş Azərbaycanı təcridolunmadan, süni sərəfətinə onun ətrafında yaradılmış informasiya blokadasından xilas etdi. Çünki böyük şəxsiyyətin diplomatik gedişləri, strategiyası uzun illərə hesablanmışdı. Azərbaycan xalqı artıq onun bəhrələrini görürdü.

Çəkinmədən demək olar ki, Heydər Əliyevin düşüncülüyü və çoxsahəli xarici siyasət strategiyası gənc, müstəqil dövlətimizin beynəlxalq münasibətlər sistemində özünü milli maraq və mənafeyinin qorunmasında, təhlükəsizliyinin təmin olunmasında fəvqəladə işlər gördü. Heydər Əliyev zamanında çoxsahəli və balanslaşdırılmış xarici siyasətin Azərbaycan modelini yaratmaq, həm də özündən sonra həyata keçiriləcək uğurlu xarici siyasətin əsasını qoydu. Bu baxımdan birmənalı şəkildə vurğulamaq olar ki, İkinci Qarabağ müharibəsində əldə etdiyimiz tarixi zəfərimizdə, eləcə də bugünkü müəkkəb dünya düzənində layiqli yer tutduğumuzda Ulu Öndərin zəngin siyasi-diplomatik irsi böyük rol oynamışdır.

Heydər Əliyev qısa müddətdə Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda mövqeyinin möhkəmləndirilməsi üçün çox işlər gördü. Heydər Əliyev şəxsiyyət, lider olmaqla yanaşı, dünyanın gözü önündə cəsarət və qətiyyət nümayiş etdirən ölkə rəhbəri idi. Onun Azərbaycan prezidenti kimi fəaliyyətinə hələ zamanında xarici ölkə başçıları, bir çox beynəlxalq qurum rəhbərləri ən yüksək və ali qiyməti vermişlər. Prezident İlham Əliyevin Çinin "China Media Group" korporasiyasının müxbirinə verdiyi müsahibəsində oxuyanda 2004-cü ildə Çin Xalq Respublikasının Azərbaycanı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri olan Çiyan Siyundan aldığı müsahibəni xatırladı. Söhbət zamanı səfir

Ulu Öndər haqqında belə demişdi: "Azərbaycanla Çin arasında əlaqələrin inkişafında Heydər Əliyevin xüsusi xidmətləri var. Cənab Heydər Əliyev Çin xalqı arasında böyük nüfuzla malikdir. Hələ 1980-ci illərdə Heydər Əliyev keçmiş SSRİ-nin Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsində işləyərkən (başqa dövr, başqa sərəfat olsa da) o, sovet rəhbərləri arasında Çinlə münasibətlərin qaydaya salınmasına çalışan ilk şəxslərdən biri olub. Yenidən hakimiyyətə qayıdandan sonra da Çinlə əlaqələrə xüsusi diqqət verib. 1994-cü ilin mart ayında Heydər Əliyevin Çin Xalq Respublikasına tarixi səfəri oldu. Səfər zamanı böyük işlər görüldü, ikitərəfli münasibətləri eks etdirən yeddi sənəd imzalandı. Həmin sənədlər arasında Pekin Bəyannaməsinin xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Bu sənəd bizim əməkdaşlığımızın bir çox sahələrini əhatə edib və bunun əsası cənab Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Bu, ilk növbədə hər iki ölkənin öz seçiminə hörmətli yanaşma metodudur. Digər tərəfdən ölkənin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü məsələsində hər iki dövlətin bir-birinə dəstəyi mövcuddur. Biz Azərbaycanın Tayvan məsələsində və digər sahələrdə Çinin mövqeyini dəstəkləmə siyasətini bilirik. Əsaslı Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan bu siyasətin cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən də dəstəklənməsi qiymətləndiririk".

Çox maraqlıdır ki, bu günlərdə çinli müxbir də Prezident İlham Əliyevlə həmsöhbət olarkən Ulu Öndəri xatırlayaraq onunla bağlı fikirlərini söyləyib və dövlət başçısına ünvanladığı "Atanız Çini və oraya səfərlərini sizə necə təsvir edirdi? Çin onun üçün nə demək idi və siz nəsil-dən-nəslə ötürülmüş bu dostluğun davamını necə görürsünüz?" sualına belə cavab aldı: "Əslində, Çin onun üçün tanımadığı ölkə deyildi. O, müxtəlif dövrlərdə Çinin inkişafı ilə bağlı yaxşı məlumatlı idi. Vaxtilə o, SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini vəzifəsində çalışıb və Çin nümayəndələri ilə bir çox görüşlər keçirib. O, ölkənin dinamikası və inkişafından yaxşı xəbərdar idi. Müstəqil Azərbaycanın Prezidenti seçildəndən sonra isə onun əsas xarici siyasət prioritetlərindən biri Çinlə ikitərəfli münasibətlər qurmaq idi. Xatırlayram ki, o, Çinə rəsmi səfərdən böyük təəssüratla qayıtmışdı. Heydər Əliyev Çinin artmaqda olan gücünü, həm rəy cəmiyyətini və aydın məqsədlərə malik ölkəni gördü - bunlar təxminən 30 il

öncə baş vermişdi. Onun Çin səfərləri və Çinin rəhbərləri ilə görüşləri əməkdaşlığımızın çərçivəsini yaratdı. Bunun təməli məhz o vaxt qoyulub və bu gün mən olduqca şadam ki, ölkəmiz arasında əlaqələr çox uğurla inkişaf edir və daha çox sahələri əhatə edir. Əməkdaşlığın gündəliyi 30 il əvvəlkindən daha genişdir. Bu münasibətlər qarşılıqlı hörmət və dostluq üzərində qurulub".

Ünvanlı Lider hər zaman qətiyyətli və cəsarətli, son dərəcə təcrübəli dövlət başçısı və yetkin siyasi xadim kimi çox çətin və mürəkkəb vəzifələrin öhdəsindən uğurla və böyük ustalıqla gəlmək bacarığı nümayiş etdirirdi. Ölkəmizin sistemli şəkildə dünya birliyinə inteqrasiya olunmasında, ikitərəfli və çoxtərəfli siyasi münasibətlərin genişlənməsi istiqamətində Ulu Öndər tərəfindən atılan addımlar mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi. Ulu Öndərin xarici siyasətinin əsas istiqamətləri bu gün də diqqət çəkir. O, bütün dövlətlərlə, xüsusilə də regionda maraqlı olan güc mərkəzləri ilə normal münasibətlər yaratmaqda, beynəlxalq inteqrasiya proseslərinə qoşulmaqda, global və regional təhlükəsizlik sistemlərinin yaradılmasında çox fəal iştirak edirdi. Təbii ki, bu sadalananlar Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında etdiyi dəyərli xidmətlərin çox az hissəsidir. Onun xarici siyasət məktəbindən çoxları dərslər alıb, ondan öyrənərək diplomat olub.

Diplomatiya elə bir sahədir ki, hər şeyi tam ağıqlılıqla və demək və göstərmək olmaz. Elə məsələlər var ki, onlar tarixin sirri olaraq elə tarixin özüne qovuşub gedir. Bunları yalnız dövlət başçıları bilir. Bu mənada Ulu Öndər özü ilə nə qədər tarixi sirləri aparıb, nə qədər də tarixin yaddaşına hopub qalıb. Məlumdur ki, xarici siyasətin istiqamətini, xarakter və prinsiplərini dövlət başçıları müəyyənləşdirirlər. Bunun üçün xarici siyasətin bütün vasitələrindən istifadə edərək dövlətlərlə qarşılıqlı əməkdaşlığı nizama salır, onların dövlət quruculuğu təcrübələrindən faydalanaraq, həm ölkə daxilində, həm də xaricdə qarşıya çıxan problemlərin dəf edilməsi üçün müvafiq tədbirlər görürlər. Üstəlik də bu istiqamətdə qonşu dövlətlərin və dünya dövlətlərinin səylərini birləşdirmək üçün lazımı addımlar atırlar. Ulu Öndər məhz belə dövlət başçısı, lider, fenomen və unudulmaz şəxsiyyət idi.

Züleyxa ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Modern inkişaf, artan güc, yüksələn nüfuz

Prezident İlham Əliyev "Euronews"a müsahibəsində əzmkar mövqeyini bir daha nümayiş etdirdi

Əvvəlki 1-ci sahə.

Azərbaycan sülhün müəllifidir

30 illik işğaldan əziyyət çəkmiş və ədalətli güc hesabına bərpa etmiş ölkə olaraq Azərbaycan bu gün yeni sülh prosesinin müəllifidir. Müharibədə verdiyimiz qurbanların, çətdiyimiz əziyyətlərin ağırlıqlarını, tarixin dərsliyi təbii ki, heç zaman unudulmur deyil. Lakin qələbəni qoruyub saxlamaq, onun nəticələrini möhkəmləndirmək isə sülh dövrünün işidir. Ona görə tarix boyu o xalqlar, dövlətlər yekunda qalib çıxırlar ki, sülhün alternativsizliyinin fərqi olsun, məramı sülhə yönəlsin.

Dünyanın müharibələr təcrübəsinə baxsaq, görürük ki, adətən, qalib ölkə sülhə o qədər də maraq göstərmir. Daha böyük itkilərin qarşısını almaqdan ötrü sülhün əldə olunması daha çox məğlub ölkələrin marağında olur. Amma Azərbaycanın yanaşması fərqlidir və bütün dünyaya nümunədir. Ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpasından sonra dövlətimiz sülhə nail olmağa çalışır. Çünki Azərbaycanın heç bir ölkəyə qarşı ərazi iddiası yoxdur. Üstəlik, sülhün olmaması ara-sıra gərginliklərin yaranması və insan itkiləri deməkdir ki, Azərbaycan bunu da qətiyyətlə istəmir. Hər bir vətəndaşımızın həyatı dövlətimiz üçün dəyərlidir.

Münasibətin insan itkilərinə yol vermədən başa çatması üçün təxminən 30 il gözləmə, böyük səbir və təmkin göstərən Azərbaycan sülh prinsiplərinə daim sadıqdır. Məqsəd regionda əbədi təhlükəsizliyi təmin etmək, bütün maraqlı tərəflərin faydalana biləcəkləri dayanıqlı inkişaf mühitini yaratmaq, bölgəmizi dünyanın əsl cənnətinə çevirməkdir. Bunun isə yolu sülhün mümkün qədər tez əldə olunmasındadır. Çünki sülh prosesləri uğurla başa çatdıqdan sonra bölgəmizin inkişafı üçün görüləcək çox işlər, həyata keçiriləcək çox layihələr var. 30 illik münasibət mühtəbi Cənubi Qafqaz dövlətlərinin çox geri salıb. Ermənilər Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə il-ber boyu vandalçılığa həyata keçirdikləri dağıdıcı əməllərlə, tar-mar eddikləri infrastrukturla Azərbaycanın sosial-iqtisadi həyatına böyük ziyan vurublar. Füzuli tamamilə darmadağın edilib. Ağdamda da vəziyyət eynidir. Biz qısamızi döyüş meydanında əldə etmiş qələbəni qoruyub saxlayırıq. İndi sülh bizim gündəliyimizdədir.

Dövlətimiz hazırda işğaldan azad olunan yerlərimizdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa-quruculuq tədbirləri ilə bu yaraları sağaldır. Qarabağa, Şərqi Zəngəzura həyat gətirir. İndi gələcəyə baxmaq, regionun inkişafı üçün bütün im-

kanları faydalı məqsədlərə yönəltmək zamanıdır. Azərbaycan belə bir mövqeyə ortaya qoyur və faktiki olaraq bu gün sülh proseslərinə ən çox töhfə verən ölkə rolunda çıxış edir. Sülh sazişinin ümumi prinsiplərini müəyyənləşdirən tərəf də məhz Azərbaycandır. Bunlar ölkəmizin ərazi bütövlüyünün, sərəfətliyinin və beynəlxalq sərhədlərin qarşılıqlı tanınması, sərhədlərin delimitasiyası, gücdən istifadə etməmə və ya güclə təhdid etməmə kimi beynəlxalq hüququn tam məlum prinsipləridir.

Əsas olan nəticədir

Prezident İlham Əliyev "Euronews"a müsahibəsi zamanı sülh danışıqlarında Avropa İttifaqının rolunu xüsusilə yüksək qiymətləndirdi. Qeyd etdi ki, Avropa İttifaqı ən yaxşı vasitəçi ola bilər, çünki bizim onunla münasibətlərimiz qarşılıqlı hörmətə, etimada və maraqlara söykənir. Azərbaycanla Avropa İttifaqının, eləcə də onunla Ermənistanın əməkdaşlıq soviyəsini nəzərə alsaq, Avropa İttifaqının bu proseslərdə fəallıq göstərməsi təbii bir addımdır. Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti tərəfindən təşkil olunan Brüssel görüşləri çox önəmli və həmin görüşlər bir çox həssas məsələlərə toxunmaq imkanı verir.

Ünvanlı Azərbaycan üçün maraqlı olan sülh proseslərinin kim tərəfindən aparılması, bu prosesdə hansı ölkənin, beynəlxalq təşkilatın fəallıq göstərməsi deyil. Əsas məqsəd ədalətli nəticənin əldə olunmasıdır. Azərbaycan Prezidenti müsahibəsi zamanı bu mövqeyi bir daha qətiyyətlə şəkildə ortaya qoydu. Bəyan etdi ki, sülh sazişi ilə nəticələnmək təşəbbüsü irəli sürən hər hansı tərəfi Azərbaycan dəstəkləyəcək. Ermənistan tərəfi konstruktiv yanaşma göstərsə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü mübahisələndirən bütün iddialarını kənar qoyarsa, onda tezliklə sülh variantı tapıla bilər.

Qarabağda yaşayan erməni-əsaslı Azərbaycan vətəndaşlarına gəlincə isə, "Euronews"a müsahibəsində Azərbaycan Prezidentinin bununla bağlı kifayət qədər aydın bəyanatı oldu. Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə görə həmin vətəndaşlara seçim hüququ verilməyəcək. Qarabağda, hazırda müvəqqəti olaraq rusiyalı sülhməramırların nəzarətində olduğu ərazidə yaşayan insanlar ölkəmizin digər milli azlıqları kimi Azərbaycan vətəndaşları kimi yaşayacaqlarına və ya Azərbaycanın tərk edəcəklərinə dair seçim etməlidirlər. Azərbaycan dövləti öz tərəfindən Qarabağ ermənilərinə normal həyat təklif edir. Təhlükəsizlik təminatları, hüquqlarının, o cümlədən təhsil, mədəniyyət, dini, bələdiyyə hü-

quqlarının təmin edilməsi ilə Azərbaycan cəmiyyətinin bir hissəsi olaraq onlar normal həyat yaşayacaqlar. Qarabağ erməniləri onlara təqdim edilən bu imkanı başa düşməli və düzgün dəyərləndirməlidirlər. Geniş beynəlxalq auditoriyaya malik media qurumuna müsahibə zamanı bu kimi məqamlara aydınlıq gətirilməsi çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Çünki beynəlxalq dairələrin ara-sıra müxtəlif əsaslarla gündəmə gətirdikləri məsələlərdən biri məhz Qarabağ ermənilərinin bundan sonrakı həyatı ilə bağlıdır. Azərbaycan Prezidenti bununla bağlı dövlətimizin mövqeyini bir daha səsləndirərək artıq başqa bir suala yer qoymadı.

Ermənistan hökumətinin iki yolu qalır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müsahibəsi zamanı Ermənistanın ermənilərə də önəmli mesajı oldu. Qeyd etdi ki, biz onların dövləti ilə sülh istəyirik, bizim Ermənistanla qarşı ərazi iddialarımız yoxdur, hazırkı geosiyasi vəziyyəti və güvvələr balansını aydın dərək etmək lazımdır. "Uzun illər ərzində Ermənistan liderləri öz xalqını inandırırırlar ki, onlar dünyanın ən güclü ordusuna sahibdirlər... Bütün bu hekayələr tamamilə yanlış idi və təbliğatdan başqa bir şey deyildi. Beləliklə, müharibə bu hekayələrin məhsulü deyil və bu təkcə bununla bitmədi. O, həmçinin Ermənistan dövlətinin çox sayda ideoloji sütunlarını dağıtdı. Onlar dərək etdiklər ki, müharibəni uduzurlar və çox güman ki, bu, onlar üçün psixoloji çətinlikdən çox ağırlı oldu. İndi biz sülh istədiyimizi deyəndə, bu, ona görə deyil ki, biz zəif və sülh xatırıdır. Xeyr, onlar bilir ki, biz xeyli güclüyük. Bu ona görədir ki, biz tarixin bu qara sahifəsinin bağlanmasını istəyirik. Biz nə bu gün, nə də gələcəkdə başqa bir müharibə istəmirik". Dövlətimizin başçısı onu da bildirdi ki, əgər onlar Azərbaycanla sülh sazişi imzalamaq istəməzlərsə, gələcəkdə vəziyyət proqnozlaşdırılmayan olacaq. Azərbaycanın tarixi zəfərimizlə yaratdığı yeni reallıqda Ermənistan hökumətinin iki seçimi var. Ermənistan hökuməti üçün seçim çox pis və ya qəbulolunan ola bilər. Qəbulolunan seçim sağlamlıq düşüncəyə, beynəlxalq hüquqa və Azərbaycanlıların 30 il ərzində məhrum edildikləri öz torpaqlarında yaşamaq hüququnun tanınmasına əsaslanır. Azərbaycan Prezidenti bununla da müsahibədə əzmkar mövqeyini bir daha nümayiş etdirdi.

Azərbaycan və Ermənistan əlaqələrini normallaşdıranda və diplomatik əlaqələr quranda, Ermənistanın zərərli deportasiya olunmuş azərbaycanlıların

qayıtmaq hüququ da nəzərə alınmalıdır. Çünki müharibədən əvvəl yüz minlərlə azərbaycanlı Ermənistan yaşayır və bütövlüklə etnik təmizləməyə məruz qalıb, onların mədəni və dini irsi tamamilə məhv edilib. Bu məqamlar da diqqətdən kənar qalmamalıdır.

Avropaya və Qərba açiq suallar

Prezident İlham Əliyev "Euronews"a müsahibəsində Avropa və Qərbin Azərbaycanla münasibətdə ikitərəfli standartları ilə açıq qalmış sual onlara ünvanlamaq fərqi olduğundan də istifadə etdi. Məlumdur ki, bu gün Avropa və Qərb separatizmə qarşı mübarizədə Ukrayna dəstək üçün birləşib. Azərbaycanın erməni separatizminə qarşı mübarizəsində isə əfsuslar olsun ki, tamamilə fərqli yanaşma görürük. Dövlət rəhbərimiz Azərbaycana münasibətdə sərgilənən bu fərqli yanaşmanın səbəblərini suallarla ifadə etdi: "İndi biz separatizmə qarşı mübarizə aparmaqda Ukraynaya kömək etmək üçün Avropa və Qərbin necə birləşdiyini görürük. Bəs bizə gələcəkdə nəyə görə bizim separatizmə qarşı mübarizəmizə fərqli yanaşma sərgilənir? Nəyə görə Gürcüstanın separatçı regionları ilə bağlı yanaşması Qərb cəmiyyəti və siyasətçiləri tərəfindən tamamilə anlaşılır, lakin bizim eyni məqsəddə olan separatizmə son qoymaq üçün legitim istəyimiz sülhə alternativdir? Nə üçün İspaniya Kataloniya referendum keçirməyə icazə vermir, baxmayaraq ki, onların sayı 5, yaxud 6 milyon nəfərdir və yaxınlaşdıqda öz dövləti olan ermənilərdən fərqli olaraq, onların dövləti yoxdur. Nə üçün biz separatizmə dözməliyik?" Azərbaycan Prezidenti "Biz bunu etməyəcəyik", deyib məsələ ilə bağlı qətiyyətli cavabını verdi.

Prezident İlham Əliyev "Euronews"a müsahibəsində ölkəmizin yeni strateji dövrə Rusiya, Avropa ölkələri ilə münasibətləri ilə bağlı da aydın və konkret mövqeyi öz ifadəsini tapdı. Azərbaycan dövləti hazırda Rusiya ilə tarazlaşdırılmış münasibətlərə malikdir. İki ölkə arasında ki münasibətlər bir-birinin milli maraqlarının, ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin tanınmasına əsaslanır. Rusiya Azərbaycanın qonşusu və tərəfdaşdır. Azərbaycanla Rusiya arasında nəzərəcarpan ticarət döviyyəsi, daşımalar infrastrukturuna aid bir çox layihələr var.

Ölkəmiz eyni zamanda Avropa ilə də əhəmiyyətli əlaqələrə malikdir və Avropanın mühüm qaz təchizatçısıdır. Rusiyaya qarşı sanksiyalarla bağlı vəziyyət yeni ölçü yaradıb. Bu vəziyyətdən irəli gələrkə hazırda Azərbaycanın enerji sərəfətləri heç zaman olmadığı qədər müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan dövləti isə belə bir reallıqda öz addımlarını bir çox illər əvvəl imzalamış müqavilələr, müəyyən edilmiş strateji planlar əsasında atır. Bu da ölkəmizin etibarli tərəfdaşlıq prinsiplərinə sadıqlıyının, dövlət rəhbərimizin hər bir sözünün imzası qədər əhəmiyyət daşımasının daha bir təzahürüdür.

Bir sözlə, "Euronews" televiziya kanalına müsahibə dünyaya ictimaiyyətinin bir sıra suallara cavabları ən möhtəbər mənbədən - Azərbaycan Respublikasının Prezidentindən alınması baxımından son dərəcə faydalı oldu. Prezident İlham Əliyevin zamanının ən parlaq liderlərindən biri kimi kommunikasiya imkanlarından Azərbaycanı xeyrinə necə məharətlə, peşəkər şəkildə faydalandığını göstərdi. Eyni zamanda ölkəmizin və regionumuzun gələcəyi ilə bağlı dövlətimizin nə qədər aydın, məqsədyönlü planlara, inkişaf yoluna malik olduğunu nümayiş etdirdi.

İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Əsassız iddialar heç vaxt qəbul edilməyib

Ermənistan gec-tez Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü rəsmi imzası ilə tanımağa məcbur olacaq

44 günlük Vətən müharibəsindəki şanlı zəfərdən sonra qalib dövlət kimi Azərbaycanın məqsədi regionda sülh və təhlükəsizliyə təminat yaratmaqdır. Lakin məğlub Ermənistan ölkəmizin təklifi ilə sözdə razılaşsa da, bunun hüquqi cəhətdən reallaşması üçün əməli addımlar atmır. Ermənistan hər vaxtlə sülh sazişinin bağlanmasını gecikdirmək üçün əlindən gələni edir. Təbii ki, bu prosədə regionda maraqlı tərəflərin də "səy"ləri danılmazdır. Həmin dairələr Ermənistanı təxribatlara həvəsləndirərək bölgədə sabitliyin yaranmasına mane olurlar. Elə bu istiqamətdə Fransanın müxtəlif rəsmi şəxslərinin çıxışlarını, Ermənistan baş nazirinin əsassız iddialarını göstərmək olar.

Nikol Paşinyanın hökumətin iclasında Azərbaycana qarşı yersiz iddiaları Ermənistanın sülhə maraqlı olmadığını bir daha göstərdi. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Paşinyanın iddialarına cavab olaraq bildirdi ki, Ermənistanın baş nazirinin hökumətin iclasında çıxışı zamanı növbəti dəfə Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsinin fəaliyyəti, eləcə də ərazi bütövlüyü və delimitasiya məsələsində beynəlxalq ictimaiyyəti yanlış məcraya yönəltməyə cəhdləri normalaşma prosesi-nə müsbət töhfə vermək əvəzinə vəziyyəti gərginləşdirmək niyyətinin göstəricisidir.

Azərbaycanın Laçın yolunu bağlamaqla ərazi bütövlüyünün iddiasının heç bir əsası yoxdur. "Azərbaycan Ermənistanın "humanitar yük" adı altında əvvəllər hərbi texnika və bir sıra digər qanunsuz daşınmalarla daşınmış naxçıvanlıyət vasitələri ilə ölkəmizin icazəsi olmadan yüklərin daşınmasını qəbul edilməyən dövlətlər boyan edib. Laçın-sərhəd - buraxılış məntəqəsinin fəaliyyəti təbii ki, ölkəmiz tərəfindən tənzimlənir. Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin də 6 iyul tarixli qərarında bu sərhəd-buraxılış məntəqəsinin aradan qaldırılması ilə bağlı Ermənistanın mürcəətini rədd etməsi, bu iddiaların əsassız olduğunu bir daha sübut edib.

Günün müzakirə mövzusu olan bu məsələ ilə bağlı Milli Məclisin deputatlarının da fikirlərini öyrəndik.

Paşinyanın son çıxışı da ucuz şoudan başqa bir şey deyil

Deputat Aydın Mirzəzadə qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, erməni millətçiləri həmişə Azərbaycanı hansısa məsələdə günahkar çıxarmağa çalışıblar. Bunun üçün istənilən çirkin variantlardan istifadə edirlər. 44 günlük müharibə ilə Azərbaycan erməni millətçilərinə ağır zərbə vurdu, onların layiqli qiymətini verdi. Laçında sərhəd-buraxılış məntəqəsi yaratmaq işi ölkəmizin hüququdur. Əlbəttə ki, Azərbaycan ərazisinə qanunsuz giriş-çixışın qarşısı alınmalı idi. İndi Ermənistan Azərbaycanın irəli sürdüyü və beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyinə qarşı çirkin variantlardan istifadə etməyə çalışır. Gah 19 yük maşını ilə qeyri-qanuni Azərbaycan ərazisinə daxil olmağa çalışır, gah da Azərbaycan erməni icması üçün xüsusi "status" istəyirlər.

A.Mirzəzadə bildirib ki, Azərbaycanın Ermənistan ərazisinə hər hansı iddiası yoxdur. "Biz ərazi bütövlüyümü-

zün, sərhədlərimizin tanınmasını, indi Ermənistan adlandırılan qədim Azərbaycan torpaqlarından vaxtilə çıxarılmış soydaşlarımızın geri qaytılmasını istəyirik. Bütün bunların qarşısında Ermənistanın cavab verəcəyi arqument yoxdur. Ona görə də iftiraya əl atır, Azərbaycanı olmayan işlərdə ittiham etməyə çalışır".

Deputat vurğulayıb ki, Azərbaycanın yürütdüyü siyasət dünyanın diqqətini cəlb edir. Ermənistan isə heç bir cəhətdən beynəlxalq birlik üçün maraqlı deyil. Nə dünyada və regionda sabitliyə, əməkdaşlığa töhfə verə bilər, nə də iqtisadi cəhətdə diqqət çəkir. Eyni zamanda daim qonşu dövlətlərinə torpaq iddiası irəli sürməklə özünü daha da ifşa edir: "Ermənistan baş nazirinin son çıxışı da ucuz şoudan başqa bir şey deyil. Ermənistan gec-tez Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, sərhədlərini yalnız sözdə deyil, rəsmi imzası ilə də tanımağa məcbur olacaq".

Azərbaycanın Hayastana qarşı ərazi iddiası yoxdur

Milli Məclisin deputatı Kamil Əliyeva qeyd edib ki, Ermənistan Azərbaycanı qarşı mənfi rəy yaratmaq məqsədilə tez-tez məntiqsiz, əsassız fikirlər səsləndirir.

N.Paşinyanın Azərbaycanın göləcəkdə Ermənistanla qarşı ərazi iddiası irəli sürəcəyi ilə bağlı söylədiklərinin də heç bir əsası yoxdur. "Vətən müharibəsində qalib gəlməyimizə baxmayaraq, Prezident İlham Əliyev Ermənistanla sülh sazişi bağlamağa hazır olduğunu söyləmişdi. Sülh müqaviləsinin bağlanması üçün Azərbaycan tərəfindən irəli sürülən 5 baza prinsipi beynəlxalq hüquqa əsaslanır və sənədin birinci bəndində ölkələrin bir-birinin ərazi bütövlüyünü, suverenliyini qarşılıqlı tanıması, bir dövlətin digərinə qarşı ərazi iddiaları irəli sürməsi qeyd olunur. Ermənistan 30 ilə yaxın müddətdə torpaqlarımızı işğal altında saxlayıb, vətəndaşlarımızı qətlə yetirib. Azərbaycan müharibə yolu ilə torpaqlarını işğaldan azad etsə də, Ermənistanın törətdiyi vəhşiliklərə baxmayaraq, yenə də humanistliyini göstərərək sülh təklif edir. Digər tərəfdən, dövlət başçımız bütün çıxışlarında Azərbaycanın Ermənistanla qarşı heç bir ərazi iddiasının olmadığını bildirib".

K.Əliyeva Azərbaycanın bölgədə hər zaman sülhün bərqərar olmasının, dövlətlərin, xalqların mehriban, dostluq şəraitində yaşamasının tərəfdarı olduğunu vurğulayıb.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Azərbaycanın mövqeyi dəyişməzdir

Ermənistan humanitar yükləri yalnız Ağdam-Xankəndi yolundan daşıya bilər

Rəsmi Bakı Qarabağda yaşayan ermənilərə qarşı humanizim nümayiş etdirir, onlara hərtərəfli dəstək verməyə hazır olduğunu ortaya qoyur. Bu dəfə də Azərbaycan Qarabağda yaşayan ermənilərin ərzaq və humanitar yardım tədarükü üçün Ağdam-Xankəndi yolundan istifadə etmələri təklifini irəli sürüb. Ermənilər isə logistik baxımdan daha sərfəli və rahat olan bu yoldan imtina edirlər.

Brüsseldə keçirilən görüş zamanı Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel tərəfindən də yüksək dəyərləndirilən bu təklifdən ermənilərin imtina etmələri üçün heç bir əsaslı arqument yoxdur. Buna baxmayaraq, Ermənistan hökuməti Ağdam-Xankəndi yolunun açılmaması üçün humanitar yüklərlə dolu maşın karvanlarını Laçın sərhəd-keçid məntəqəsi istiqamətinə yönlədir, Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdirildiyi ərazilərdə aksiyalar keçirir və beton bloklarla yolu bağlayır. Bu, məqsədlə şəkildə törədilən təxribatdır.

Hiyləgər erməni planları nəticə vermirdir

Ermənistan Azərbaycanı həyata keçirdiyi legitim tədbirləri Laçın yolunun bağ-

lanması kimi təqdim etməklə ölkəmizi beynəlxalq nüfuzdan salmaq və öz hiyləgər planlarını reallaşdırmaq istəyir. Onlar düşünür ki, Qarabağ göndərdikləri yüklər sərhədə günlərlə ilişib qalarsa, beynəlxalq təşkilatlar və bir sıra dövlətlər ölkəmizə toz toz göstərməyə başlayar və belə olan halda da rəsmi Bakı yüklərin Laçın yolu vasitəsilə keçidinə icazə verməyə məcbur qalar. Həmçinin hesab edirlər ki, əgər Ağdam yolundan istifadə ilə razılaşsalar, deməli, Laçın yolunun "dəhliz" statusunun ləğv edilməsini də qəbul etmiş olacaqlar.

Ermənistanın siyasi rəhbərliyi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığı bir neçə dəfə qeyd etsə də, görünür, bunu əməldə sübut etməkdən çəkinirlər. Yüklərin Ağdam-Xankəndi yolu ilə daşınmasının rəsmi İrəvanın və Qarabağ ermənilərinin ölkəmizin ərazi bütövlüyünü faktiki olaraq tanıması anlamına gələcəyindən ehtiyat edirlər. Lakin unudurlar ki, ölkəmizə gətirilən yüklərin Azərbaycan dövləti tərəfindən müəyyən edilmiş məntəqədən keçirilərək daşınmasını tələb etmək bizim suveren hüququmuzdur. Eyni zamanda həmin malların, misal üçün ərzaq məhsullarının təhlükəsizliyinə tam nəzarət etmək kimi haqqımız da var. Yəni Azərbaycanın beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əməl etdiyi halda, qarşı tərəfin ölkəmizi hiyləgər planlarının qarşınanma çevirmək cəhdləri kökündən yarılsadı və uğursuzluğa məhkumdu.

Ermənistanın israrı heç bir nəticə verməyəcək

Ermənistanın bu xoşagəlməz siyasi şousu regionda separatizmi faal şəkildə təşviq edir, Qarabağda yaşayan ermənilərin təhlükəsizliyinə təhdidlər yaradır. Həmçinin bu, ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə açıq-aşkar hörmətsizlikdir. Görünür, hər vaxtlə Qarabağ ermənilərinin cəmiyyətimizə reintegrasiyasını və sülh müqaviləsinin imzalanmasını gecikdirməyə çalışan Ermənistan bu şoudan da məğlub ayrılacağına gözəlmir. Azərbaycan isə öz hüquqlarını yaxşı bilir, kimin necə etiraz etməsindən, necə rəy verməsindən asılı olmayaraq, regionda sülhün və sabitliyin bərpasından ötrü Ağdam yolundan istifadəni təklif edir.

Ermənilər isə sərhəddə hələ də təxribatlar törətməyə davam edir, yüklərini Laçın yolu ilə daşımağa israr edirlər. Lakin onlar istədiklərinə nail ola bilməyəcəklər. Ya yükləri günlərlə, lap elə, aylarla Laçın yolunda qalacaq, ya da məcbur olub Azərbaycanın təklif etdiyi, beynəlxalq standartlara cavab verən Ağdam-Xankəndi yolundan istifadə edəcəklər. Azərbaycanın mənfur qonşusunun hiyləgər planlarına məhəl qoymur, öz "dəmir yumruğu"na arxalanır.

Nəzrin QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Şuşada Ekoloji məsələlər üzrə İşçi Qrupunun iclası keçirilib

Şuşada Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində məsələlərin mərkəzləşdirilmiş qaydada həlli ilə bağlı yaradılmış Əlaqələndirmə Qərargahının nəzdində fəaliyyət göstərən İdarələrarası Mərkəzin Ekoloji məsələlər üzrə İşçi Qrupunun iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, iclasda İşçi Qrupda təmsil olunan müvafiq dövlət qurumlarının nümayəndələri və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda Xüsusi Nümayəndəliyinin, Şuşa Şəhəri Dövlət Qorucu İdarəsinin, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Qubadlı, Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Nümayəndəliyinin, Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad olunmuş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Nümayəndəliyinin, Qarabağ İqtisadi Rayonunda Bərpə, Tikinti və İdarəetmə Publik Hüquqi Şəxsin, Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 saylı Bərpə, Tikinti və İdarəetmə Publik Hüquqi Şəxsin nümayəndələri iştirak ediblər.

İşçi Qrupun rəhbəri, ekoloji və təbii sərvətlər nazirinin müavini Vüqar Kərimov nazirlik tərəfindən Şuşa rayonu ərazisində həyata keçirilən ekoloji tədbirlər, o cümlədən meşəbərpa və yeni yaşıllıq sahələrinin salınması tədbirləri, xüsusi mühafizə olunan təbii ərazilər, eləcə də Xocalı və Şuşa rayonlarının inzibati ərazisində nadir təbii komplekslərinin, xüsusilə tarixi və paleontoloji abidələrin qorunması və etalon ərazi kimi saxlanılması məqsədilə 1988-ci ildə yaradılmış Daşaltı Dövlət Təbii Yasaqlığının fəaliyyətinin bərpası istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər haqqında məlumat verib. Bildirilib ki, rayon ərazisində mövcud olmuş 8526 hektar meşə fondu sahəsinin meşə ilə örtülüyü 2972,8 hektarı və Daşaltı Dövlət Təbii Yasaqlığının (ümumi sahəsi 450 hektar) 50 hektarı məhv edilib. 1990-ci illərdə qeydiyyata alınmış 8 mineral-xammal yatağından 4-ü istismar edilib. Ermənistan tərəfindən 30 illik işğal dövründə ətraf mühitə vurulmuş ziyan beynəlxalq hüquqi müstəvidə qiymət verilməsi ilə əlaqədar məsələyə cəlb olunmuş ekspertlərə birgə məlumat mübadiləsi aparılır.

Məlumat verilib ki, Şuşa şəhəri ərazisində hidrometeoroloji şəbəkənin bərpası istiqamətində bütün lazımi sensorlarla təchiz edilmiş avtomat meteoroloji stansiyaların quraşdırılması işləri yekunlaşdırılıb. Həmin stansiyaların quraşdırılması ilə Şuşa rayonunun iqlim şəraitinin qiymətləndirilməsi, meteoroloji proqnoz və xəbərdarlıqların dəqiqliyinin artırılmasına nail olunub. Regionda hidrometeoroloji xidmət səviyyəsinin artırılması rayon ərazisində fəaliyyəti nəzərdə tutulan istehsal və kənd təsərrüfatı sahələri üçün çox faydalıdır.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan intensiv abadlıq və quruculuq işləri ilə yanaşı, ətraf mühitin bərpası ilə bağlı tədbirlərin görülməsinə zərurət yaranıb. Həmin məqsədlə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin şöbə müdiri Faiq Mütəllibovun təqdimatında işğaldan azad edilmiş ərazilərdə dövrü iqtisadiyyatın təmin edilməsi və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə olunması istiqamətində Ağdam rayonunu bioekoloji əsaslıyətli

nəzərə alınmaqla siyahısı tərtib olunub və əkin tipinə görə təsnifat hazırlanıb.

Şuşa rayonu ərazisində yerləşən Topxana meşəsinin bitişik olan 1,5 hektar torpaq sahəsində və Şuşa şəhərinin giriş hissəsinin sol tərəfində 0,02 hektar torpaq sahəsində yerli şəraitə uyğun ağac növləri əkilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda Xüsusi Nümayəndəliyinin təmsilçisi tərəfindən Azərbaycanın xüsusi tarixi, modəni və strateji əhəmiyyətə malik olan Şuşa şəhərinin bərpası və yenidən qurulması, göləcək inkişafının təmin edilməsi məqsədilə planlaşdırma və layihələndirmə işləri barədə məlumat verilib. İşlərdə aparılan tikinti-quruculuq, bərpə işləri çərçivəsində ekoloji məsələlərə xüsusi diqqət ayrıldığı qeyd olunub. Şuşanın baş planına uyğun olaraq, evlərin və digər obyektlərin inşası layihələrinin hazırlanmasında yaşıl zolaqların, parkların salınmasının nəzərdə alındığı və tikintisi nəzərdə tutulan ərazilərdə yerləşən ağacların qorunub saxlanılması və yeni əraziyə köçürülməsinin təmin edildiyi bildirilib.

Şuşa rayonunun əlverişli coğrafi mövqeyi və zəngin təbii-turizm sahələrinin inkişafı üçün geniş imkanlar yaradır. Xüsusi Nümayəndəlik digər aidiyyəti qurumlarla birgə tikinti-quruculuq layihələrini planlaşdırarkən doğma yurdlarına qayıdacaq şuşalıları və qonaqlar üçün rahat və sağlam yaşayış mühitinin yaradılmasını, ekoloji standartlara cavab verən innovasiya metodlarının reallaşmasına xüsusi diqqət ayırır. Şuşa şəhərinin və ətraf ərazilərin inkişaf konsepsiyası hazırlanarkən rayon ərazisində yerləşən çayların, Daşaltı Dövlət Təbii Yasaqlığının, mineralarla zəngin Turşsu su mənbəyinin imkanlarını turizm sahələrinin inkişafında nəzərə almaq planlaşdırılır.

Görüşdə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərk məişət tullantılarının idarə olunması barədə iştirakçılara məlumat verilib.

Bildirilib ki, Şuşa şəhərində bərk məişət tullantılarının "Təmiz Şəhər" ASC tərəfindən idarə edilməsi davam etdirilir. Şəhərdə 70 meydançada 121 konteyner yerləşdirilib. Şuşa Şəhəri Dövlət Qorucu İdarəsi ilə birlikdə perspektivdə quraşdırılacaq yeraltı tullantı konteynerləri üçün 6 ədəd tullantı meydançası quraşdırılıb. Şuşa şəhərində ömələ gələn tullantıların idarə edilməsi üçün müasir tələblərə uyğun 6 ədəd xüsusi texnika və 4 çesdidli yeraltı konteynerlər alınıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin şöbə müdiri Faiq Mütəllibovun təqdimatında işğaldan azad edilmiş ərazilərdə dövrü iqtisadiyyatın təmin edilməsi və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə olunması istiqamətində Ağdam rayonunu bioekoloji əsaslıyətli

bərpa və yenidən qurulması zamanı yaranan tikinti-söküntü tullantılarının təkrar emalına başlanıldığı qeyd olunub.

Belə ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa və yenidənqurma işləri nəticəsində tikinti və söküntü tullantılarının həcminin artması ilə əlaqədar Ağdam rayonunda başlanılan pilot layihənin məqsədi tullantıların dayanıqlı şəkildə idarə olunmasını təmin etməkdir.

Qeyd olunub ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən BMT-nin Ətraf Mühit Programının ekspertlərinin iştirakı ilə Şuşa şəhəri və Ağdam rayonu ərazisindəki dağıntılardan götürülmüş nümunələrin laborator təhlilləri aparılıb və həmin tullantıların təkrar emal edilərkən tikintidə istifadəyə yararlı olduğu müəyyən olunub. Növbəti mərhələdə həmin fəaliyyətin genişləndirilməsi üçün azad edilmiş digər ərazilərdə də təbiiyi ilə bağlı tədbirlər görülür.

Ekoloji məsələlər üzrə İşçi Qrupun üzvü, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) vitse-prezidenti, akademik İradə Hüseynova çıxışında Ulu Öndər Heydər Əliyevin dediyi kimi, Şuşanın hər bir azərbaycanlı üçün çox yüksək dəyərə malik olduğunu qeyd edib. Müzəffər Azərbaycan Ordusu tərəfindən torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra Qarabağa "Elmin Böyük Qayıdışı" üçün yaradılmış Şuşa Şəhəri Dövlət Qorucu İdarəsi ilə birgə ekoloji və radioekoloji monitorinqlər həyata keçirildiyinə, torpaq və su resurslarının tədqiq edildiyinə diqqət çəkib. Sonra akademik İradə Hüseynova Şuşa rayonunun, o cümlədən Daşaltı Dövlət Təbii Yasaqlığının landsaftu, torpaq örtüyü, bioloji müxtəlifliyi, zəngin flora və faunası, bu ərazilərdə mövcud olan və Azərbaycan Respublikasının "Qırmızı Kitab"ına düşmüş nadir növlər haqqında məlumat verib. O, müvafiq elmi tədqiqat institutları tərəfindən aparılan bioloji, radioekoloji, mikrobioloji monitorinqlərin nəticələri ilə toplanmış iştirakçıların tanış edib.

Akademik İradə Hüseynova AMEA Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin təşkilatçılığı ilə son iki ildə keçirilən konfrans və elmi seminarlarda Şuşa rayonuna xüsusi diqqət yetirildiyini, ödənişsiz seminarların 22-23-də "Şuşa ili" nə həsr edilmiş "Qarabağın biomüxtəlifliyi, torpaq və su ehtiyatları: göləcək baxış" mövzusunda beynəlxalq konfransın bağlanması mərasiminin Şuşada, Cıdır düzündə keçirildiyini bildirib.

Çıxışının sonunda AMEA-nın vitse-prezidenti bu günlərdə dünyaca nüfuzlu "Springer" nəşriyyatında ingiliscə nəşr edilmiş kitabada iştirakçıların Şuşa Şəhəri Dövlət Təbii Yasaqlığı və Topxana meşəsinin mühafizə edib və Şuşa şəhərində qurulmuş avtomat meteoroloji stansiyanın işi ilə tanış olublar.

Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi prinsiplərini pozur

Bu təşkilat öz fəaliyyətini Azərbaycanın suverenliyinə uyğun qurmalıdır

1980-ci illərin sonlarında ermənilər Qarabağı yenidən münafiqə ocağına çevirib günahsız azərbaycanlıları qanlarına qəltan etməyə başladılar. Faciənin miqyası getdikcə böyüdü.

Təvəzükar ermənilər Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə yaşayış məntəqələrini hücum edir, ocaqlarını söndürür, soydaşlarımıza döşətili işğəncələr verərək qətlə yetirir, ya da ösir götürürdülər. İşğalçı, qəddar ermənilərin əlinə keçməmək üçün yurdunu, evini tərk etmək məcburiyyətində qalan azərbaycanlılar isə vətənlərində qaçqın, köçkünün ilə yaşamağa məcburdular.

XX əsrin sonlarında məkrli ermənilər Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə azərbaycanlılara qarşı amansız qırğınlar, soyqırımları törətdilər. O vaxtdan on illər ötdü, Azərbaycan Ordusu Ermənistanın silahlı qüvvələrinin təxribatı nəticəsində başlayan İkinci Qarabağ müharibəsini zəfərlə başa vurdu. Hazırda Azərbaycan dövləti Ermənistanın işğalına son qoyulmuş ərazilərdə tikinti-bərpa, quruculuq işləri həyata keçirir.

Bütün dünya görür ki, Ermənistan İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra da Azərbaycanın sülhsevər mövqeyinə məkrli yanaşır, təxribatçı təvəzükə sülh danışıqlarına mane olmağa çalışır. Bütün dünyaya o da bəllidir ki, erməni çalladları 1980-ci illərin sonlarında başlayaraq azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri döşətili işğəncələrə, verdikləri əzablara, kütləvi qırğınlara, soyqırımlara görə cəzasız qalıblar. Əli günahsız azərbaycanlıların qanlarına batmış cinayətkar ermənilərin öksəriyyəti bu gün də sağdırlar və rahatca yaşayırlar.

Azərbaycanlılara qarşı bu haqsızlığa nəinki göz yuman, hətta qatil erməniləri himayə edən beynəlxalq təşkilatlardan biri də Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsidir. Qeyd edək ki, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin (BQXX) Bakı Nümayəndəliyini 1992-ci il mart 3-dən Azərbaycanda da fəaliyyət göstərir. 1996-cı il iyulun 29-da Azərbaycan Respublikası ilə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi arasında onun Azərbaycan Respublikası ərazisində yerləşən nümayəndəliyinin hüquqi statusu haqqında saziş imzalanıb.

Təəssüf ki, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi erməniyə məkrli mövqeyini ölkəmizdə fə-

aliyyətə başlayandan bu günədək davam etdirir. Özüni müstəqil, tərəfsiz, qərəzsiz təşkilat hesab edən Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi Azərbaycana münasibətdə bu əsas prinsipləri pozmaqdan, qanunazidd hərəkətlər etməkdən belə çəkinmir. Özüni daha çox Ermənistanın vəkili kimi aparır. Əgər belə olmasaydı, Laçın postunda BQXX-nin məşinlərində içərisində qaçaqçılıqla keçirilən məşinə cəhd göstərilən benzin, siqaret, mobil telefon qutuları aşkarlanmazdı. Bu əzəmi kimi, 1991-ci ildə Meşəli soyqırımını törətmiş müharibə cinayətkarlarından, ən amansız qatillərindən olan Vaqif Xaçatryanın da Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin avtomobilində Xankəndidən Ermənistanı keçirilən Azərbaycan sərhəddəki tərəfdən saxlanıldı. Videogörüntülərdən də məlum idi ki, Xaçatryanı "müalicəyə" apararaq Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin əməkdaşları onun hərbi cinayətkar olduğundan xəbərdar idilər. Tələşini gizlədibilməyən BQXX-nin nümayəndəsi həmin məqamda Xaçatryanı "məsləhət" verməkdən belə çəkinmədi.

Azərbaycan xalqı Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin respublikamızdakı fəaliyyətindən, ikili mövqeyindən narazıdır. Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri öz narazılıqlarını bu günlərdə Qırmızı Xaç Komitəsinə ünvanladılar. Açıq məktubda da ifadə ediblər. Məktubda Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin prezidenti xanım Mirjana Spoljarić Eqqərə üz tutularaq vurğulanı ki, otuz ildən çoxdur ki, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi Azərbaycanda fəaliyyət göstərir: "Biz bu təşkilatın mandatını və missiyasını çox vacib hesab edirik. Amma təəssüf hissi ilə bildirməliyik ki, 4 min nəfərə yaxın azərbaycanlı Ermənistanın Azərbaycanı qarşı təvəzükəli nəticəsində itkin düşsə də, ötən 30 illik dövr ərzində onların aqibəti, taleyi barədə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin nəzərəcarpacaq uğurları olmayıb. Minlərlə ailə hələ də közəran ümidlə xəbər gözləyir".

Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri xatırladı ki, 1990-cı illərdə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi 54 nəfər azərbaycanlı əsirle bağlı üz döşmüş, Ermənistan tərəfi ilə dialoq nəticəsində onlardan 17 nəfərinin meyitlərini alaraq Azərbaycan tərəfinə təhvil vermişdi, ancaq həmin siyahı üzrə 37 nəfərin taleyi

hələ də bilinmir. "Onlar sağdırlar, yoxsa öldürüldülər, öldürüldülərsə, meyitləri niyə ailələrinə təhvil verilməyib? Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi niyə bu məsələ ilə yaxından məşğul olmur?" Məktubda bu haqlı suallar verilib, Azərbaycan tərəfi ilə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi arasında həmin 54 nəfərin əsirlikdə olduğunu təsdiq edən yazışmaların indi də qaldığı diqqətə çatdırılıb.

Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi Azərbaycan hökuməti ilə razılaşdırmadan onun suveren ərazisi olan Xankəndidə 2000-ci illərdə ofis təşkil etməklə, bu barədə qondarma, separatçı rejimlə "saziş" imzalayıb. Məktubda vurğulanı ki, Azərbaycan tərəfinin dəfələrlə rəsmi müraciətlərinə baxmayaraq, həmin "saziş" konfidensiallıq adı altında gizlədilib, təqdim edilmədi, sonradan məlum oldu ki, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin Xankəndi ofisi təşkilatın Bakıdakı nümayəndəliyinə tabe etdirilib. Azərbaycan vətəndaş cəmiyyətinin təmsilçiləri həmişə müstəqil və bitərəf qalmalı olan Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin təşkilatının bu davranışını onun tərəf tutması kimi qəbul edir: "2020-ci ildə 44 günlük müharibədən sonra da bu vəziyyətin dəyişmədən qalması dözülməzdir. Biz Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu günlərdə Şuşada "Euronews" televiziya kanalına müsahibəsində səsləndirdiyi kimi, Xankəndi ofisinin məhz Bakıdakı nümayəndəliyə tabe etdirilməsini tamamilə haqlı, legitim tələb hesab edirik".

Məktubda da qeyd edildiyi kimi, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin bayrağı və avtomobilləri müharibə cinayətkarlarının sığınacaq yeri olmamalıdır, bu onlara heç bir toxunulmazlıq və hüquqi immunitet verə bilməz, beynəlxalq humanitar hüquq da buna qarşılıdır. Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri bu günlərdə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin Ermənistanın manipulyasiyasının alətinə çevrilməməyə, ədalətsiz açıqlamalar verməməyə çağırıb. Diqqətə çatdırılıb ki, Qarabağ Azərbaycan ərazisi olduğu üçün Bakıdakı nümayəndəliyiniz Ağdam-Xankəndi yolu vasitəsilə humanitar yükləri çatdırmaqla, Xankəndidən Ağdamdan və İrəvandan daha qısa olduğu, həm də nəqliyyat xərclərinə əhəmiyyətli dərəcədə qənaət etməyə imkan verir: "Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin Xankəndi ofisinin tamamilə Bakı nümayəndəliyinə tabe edilməsini gözləyirik. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi öz fəaliyyətini Azərbaycan dövlətinin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə uyğun şəkildə qurmalıdır. Biz sizdən həm də itkinlərin mövzusunda Ermənistan tərəfi ilə dialoq gücləndirilməsini gözləyirik".

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Könül BEHBUDOVA: "Övladının harada basdırıldığını bilmək, onun qalıqlarını almaq valideynin təbii haqqıdır"

"Qarabağ İtkin Ailələri" İctimai Birliyində 3890 itkin ailəsi birləşib. Bu gün həmin ailələrin adından Birləşmiş Millətlər Təşkilatına (BMT) müraciət etdik. İtkin düşən şəxslərin aqibəti haqqında məlumat almaq istəyirik və biz BMT qarşısında bu məsələni qaldırırıq. Ermənistan tərəfdəki bütün cinayətlərə görə cavab verməlidir, itkinlərimizin taleyinə aydınlıq gətirilməlidir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında "Qarabağ İtkin Ailələri" İctimai Birliyinin sədri Könül Behbudova deyib. O bildirib ki, 30 ildir gözləri

yolda qalan ata-analarımızın övladlarının şəkillərini bəzələrinə basaraq dünyasını dəyişiblər, övladları isə itkin düşən valideynlərinin şəkilləri ilə ovunublar.

"Mən özüm itkin bacısıyam. Valideynlərim də illərdir itkin düşən övladlarının yolunu gözləyirlər. Tələb edirik ki, Ermənistan məlum qəbirlərini, kütləvi məzarlıqların yerləri barədə Azərbaycan tərəfinə məlumat versin. Bu gün övladlarımızın harada basdırıldığını bilmək, onların qalıqlarını almaq valideynlərin təbii haqlarıdır", - deyər K.Behbudova vurğulayıb.

İctimai Birliyin sədri diqqətə çatdırıb ki, 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarımız işğaldan azad olunduqdan sonra kütləvi yerlərdə basdırılan minlərlə nəticəsində 300-dən çox vətəndaşımız həlak olub. Buna baxmayaraq, mənfur niyyətlə Ermənistan tərəfi bu gün minlərlə xətərlənmiş erməni itkinlərimizin axtarışında da maneə törədirlər. İnanırıq ki, bizim müraciətimiz nəzərə alınacaq.

Heç bir cinayət cəzasız qalmayacaq

Ermənilərin Meşəlindəki qanlı izləri

1988-ci ilin fevralında ermənilərin 70 il gizli qalmış daşnak xisləti üzə çıxdı. Bundan sonra onlar Qarabağda daha da fəallaşdılar, silahlılandılar. Çox keçmədi ki, erməni cinayətkar dəstələri əsrlərdən bəri ata-baba yurdlarında, Qarabağın qədim köndülərində yaşayan azərbaycanlılara hücum etdilər. Keçmiş ittifaq rəhbərliyi yenidən başlayan bu hadisələrə göz yumdu, silahlı hücumların qarşısını almamı. Tərəfdarları cinayətlərə görə cəzalandırılmayan ermənilərin getdikcə ayaqları yer aldı, hücumlarını daha da gücləndirdilər.

İşğalçıların əzəmlilikləri gücləndikcə Qarabağda yaşayan azərbaycanlıların həyatları üçün təhlükələr də artırdı. İlk vaxtlar yalnız gecələr köndülərə hücum çəkən ermənilər özümlükdən sonra gündüzlər də silaha əl atırdılar. Qəflətən köndülərə soxulan quldurlar evləri yandırdı, sakinləri gülləboran edirdilər. Camaat ermənilərə müqavimət göstərirdi, doğma ocaqlarından çıxırdılar. Yurdlarına sahib dururdular. Ermənilər 1991-1992-ci illərdə Meşəlində, Qaradağda, Malibeylidə, Xocalıda və azərbaycanlılar yaşayanda digər yaşayış məntəqələrində qırğınlar, soyqırımlar həyata keçirirdilər.

Meşəli faciəsi tariximizə qanla yazılıb. Həmin hadisələrdə düşmənlər 25 nəfər kənd sakinini qanına qəltan etdilər. Meşəli kəndinin sakinlərinin min bir əzə-əziyyətlə tikişdikləri evləri odlara qaldırdılar, özlərini isə böyük amansızlıqla öldürdülər. Erməni qəddarlığının, erməni faşizminin iç üzünü, qanlı sifətini bu faciə zamanı daha aydın gördükdük. Amma unutmaq olmaz ki, ədalət gec-tez öz yerini tutur. Bu günlərdə Laçın postundan keçib Ermənistanı qaçmaq istəyən Meşəli faciəsində sakinlərin amansızcasına qətlə yetirən Vaqif Xaçatryanın 32 il sonra həbs olunması dediklərimizə daha bir sübutdur.

Meşəli camaatı 32 il əvvəl başlarına götürülən qanlı faciəni unuda bilmirlər. Bu günlərdə sakinlərlə söhbət edib ermənilərin Meşəlində törətdikləri qanlı hadisələri bir daha yada saldıq. Onlar bu qanlı hadisəni törədənərdən birinin - Vaqif Xaçatryanın həbs olunmasını ədalətin cinayət üzərindəki tənənəsi kimi qarşıladılar. Meşəli kənd sakinini Quliyev Eldar Qənimət oğlu şahidi və iştirakçısı olduğu qanlı hadisələrdən ürokəğrısı ilə söz açdı. Dedi ki, Qarabağ ətrafında hadisələr başlayanda ordu surlarından yenidən qayıtdım. Uşaqlığım, gəncliyim keçən Meşəli erməni qəsb-

karlarının hücumuna məruz qalan ilk köndülərdən biri oldu. 1991-ci ilin əvvəllərindən düşmənin hücumları daha da gücləndi. İşğalçıların həmlələrinin qarşısını almaq üçün özümlükdəfio dəstəsi yaradılmışdı. Silah sərindən kəlləyə qədər, doğma ocaqlarından çıxırdılar. Yurdlarına sahib dururdular. Ermənilər 1991-1992-ci illərdə Meşəlində, Qaradağda, Malibeylidə, Xocalıda və azərbaycanlılar yaşayanda digər yaşayış məntəqələrində qırğınlar, soyqırımlar həyata keçirirdilər.

Meşəli kənd sakinini Quliyev Eldar Qənimət oğlu şahidi və iştirakçısı olduğu qanlı hadisələrdən ürokəğrısı ilə söz açdı. Dedi ki, Qarabağ ətrafında hadisələr başlayanda ordu surlarından yenidən qayıtdım. Uşaqlığım, gəncliyim keçən Meşəli erməni qəsb-

dılar. Belə gərginliyi görəndə mənə baş çəkib atama, anama dedim ki, sağ qalmaq, düşməni əlinə keçməmək üçün evdən çıxıb meşələrə, dağlara üz tutsunlar. Valideynlərimdən arxayın olandan sonra döyüşə qoşuldum. Kəndin aşağısından irəliləyən düşmənlər evlərdə o vurmudular. Elə bil dünyanın sonu idi. Təəssüf ki, kənd uğrunda döyüşdə qardaşlarım - İsmayıl və Mətləb şəhid oldular. Sonra daha bir döşətili xəbər eşitdik. Ermənilər kənd sakinlərini amansızcasına qətlə yetirirdilər. Atam Qənimət də, anam Ruba da öldürülənlərin arasında idi. Mənim üçün çox böyük faciə baş verdi. Həm qoyununda dünyaya göz açdığım kəndimizi, həm də doğmalarımı itirdim. Bu günlərdə Laçın postunda tutulan Vaqif Xaçatryanı camaatımızı öldürən cinayətkarlara başçılıq edirdi. Xaçatryanı çox amansız canı idi. Kəndimizin camaatına ən çox o, zülm edən, işğəncə verən idi. Əlinə düşsən azərbaycanlıları amansızcasına qətlə yetirir, heç kimi sağ buraxmırdı. Azərbaycanlıları görəndə gözünü yox idi. Xaçatryanın qardaşları da onunla bərabər vuruşurdular. Ümid edirik ki, həbs olunub bu canı layiqli cəzasını alacaq.

Meşəli kənd sakinini Qələbə Hümətovanın da neçə illərdir ki, ürəyi dağılıdır. O, 22 dekabr 1991-ci ildə Meşəli kəndi uğrunda gedən döyüşlərdə həyat yoldaşı Hümətov Bilal Müseyib oğlunu itirib. Həmin qanlı-qadali hadisələrdən söz açan Qələbə xanım dedi ki, getsin o günlər bir daha gəlməsin. Mən Laçın rayonunda dünyaya göz açmışam. Sonra Meşəli kəndinə gəlmişəm. Dünyanın cənnət guşəsi olan Qarabağda çox firavan yaşayırdım. Təəssüflərlərsən ki, ötən əsrin səksəninci illərinin sonlarında erməni faşizmi baş qaldırdı. Ondan sonra həyatımızın ritmi pozuldu, Qarabağ qana boyandı. Güllə səsleri illərdən bəri yaşadığım Meşəliyə də gəlib çatdı. Ermənilər

kəndimizə olan hücumları ara vermirdi. Əli silah tutan cavanlar düşmənlərlə vuruşurdular. Həyat yoldaşım da onların sırasında idi. Bir gün kəndimizə yeni yaranan ordunun 15 əsgəri göndərildi. Onlar da camaata kömək edir, ermənilərlə vuruşurdular. Vəziyyət getdikcə gərginləşirdi.

1991-ci il dekabr ayının 22-də ermənilər səhərə yaxın, haradasa, gecə saat dörd-beş radələrində kəndimizə hücum çəkdi. Biz uşaqlarla nigaran-nigaran evdə oturub gözləyirdik. Günütdən bir az keçmiş ordumuzun əsgərlərindən ikisi - Tahir Hidayət özlərini tələm-tələsik bizə yeritib dedilər ki, vəziyyət çox pisdür. Kəndin işğal olunması təhlükəsi var. Deməli, evdə qala bilməzdik. Əsgərlər dedilər ki, vaxt itirmədən kəndi tərk edib, meşələrə çəkilin. Biz də ləngimədən əlimizə keçən pal-paltardan götürüb məhəllələrə çıxdıq. Kəndin çıxacağına qadınlarımız, qocaların və uşaqların bir yerə yığıldığını gördük. Kəndimizdə Yaqub adlı bir yük maşının sürücüsü var idi. Camaat öldürülənlərin meyitini onun maşınına yığırdı. Yol rahat olmadığından texnika yuxarı qalxa bilmirdi. Buldozer qabağa düşüb yol açır, meyitlər yığılmış maşın isə yavaş-yavaş üzünü Qırxçız dağına tərəf qaldırırdı. Yük maşını meyitləri Laçın rayonunun Fərrax kəndinə gətirdi. Camaat köməkləşib meyitləri burada dəfn etdi. Vəziyyət nə qədər gərgin olsa da, yaxın günlərdə Meşəliyə döncəyətimiz ümid edirdik. Təəssüf ki, bu mümkün olmadı. Nə yaxşı ki 44 gün çəkən Vətən müharibəsində Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında orduumuz torpaqlarımızı işğaldan azad etdi. Bu xəbərdən ürəyimiz açıldı, üzümüz güldü. Ümid edirik ki, yaxın günlərdə doğma yurdumuz olan Meşəliyə - od içində yana-yana qoyub gəldiyimiz kəndimizə qayıdacağıq".

Qələbə Hümətova söhbətinin sonunda onu da dedi ki, bu günlərdə 32 il əvvəl Meşəlində çıxanda Laçın rayonunun Fərrax kəndində dəfn etdikləri doğmalarının məzarlarını ziyarət ediblər. Onun həyat yoldaşı Bilal Hümətovun da məzarı orada - həmin müqəddəs məkəndədi.

Gün gələcək ki, illərdən bəri yurd həsrəti ilə qovrulmuş insanlarımız kimi Meşəli kəndinin sakinləri də doğma ocaqlarına döncələr.

Vahid MƏHƏRRƏMOV

Malayziya qəzeti Ermənistanın "humanitar yardım" manipulyasiyasından yazır

Malayziyanın nüfuzlu "New Straits Times" qəzeti "Ermənistanın işğaldan sonrakı dövr reallığını qəbul etməsi Azərbaycan ilə daha yaxşı gələcək vədir" sərəlvhəli məqalə yayımlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, ölkəmizin Malayziyadakı səfirliyinin diplomati El-sevər Salmanovun müəllifi olduğu məqalədə Ermənistanın "humanitar yardım" manipulyasiyasının əsl mahiyyətindən bəhs olunur. Müəllif son 3 ilə yaxın müddət ərzində iki ölkə arasında sülh istiqamətində olan prosesdə Ermənistan və həvadarlarının simulyasiyasızlığından söz açaraq, Ermənistanın sərəlvhəli silahlanmasını, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması ilə bağlı şifahi bəy-

natlarına baxmayaraq, Rusiyanın sülhməramlı qüvvələrinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycana məxsus regionlarda hələ də qanunsuz hərbi birləşmələrin saxlanması davam etməsi, danışıqlar prosesində hələ də başqa ölkələrin cəsarət-

ləndirmələri ilə vaxt udmağa çalışması, Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirməməsi kimi faktları diqqətə çatdırır.

Yazıda bundan başqa, Ermənistan rəhbərliyinin "humanitar yardım" teatrı təşkil edərək, Azərbaycandan icazə almadan "Laçın" dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsinin qarşısında 19 yük avtomobilini saxlamaqla Azərbaycanı bütün dünyaya "humanitar ehtiyaclarına mane olan mənfəət dövləti" kimi təqdim etməyə çalışması, Azərbaycanda saxlamaqla davam etdiyi qanunsuz silahlı birləşmələr məsələsi, Zəngəzur dəhlizi öhdəliyi və mina problemini ört-basdır etməyi, eləcə də daxili siyasətdə müxalifətin təzyiqini azaltmağı planlaşdırması diqqətə çatdırılır.

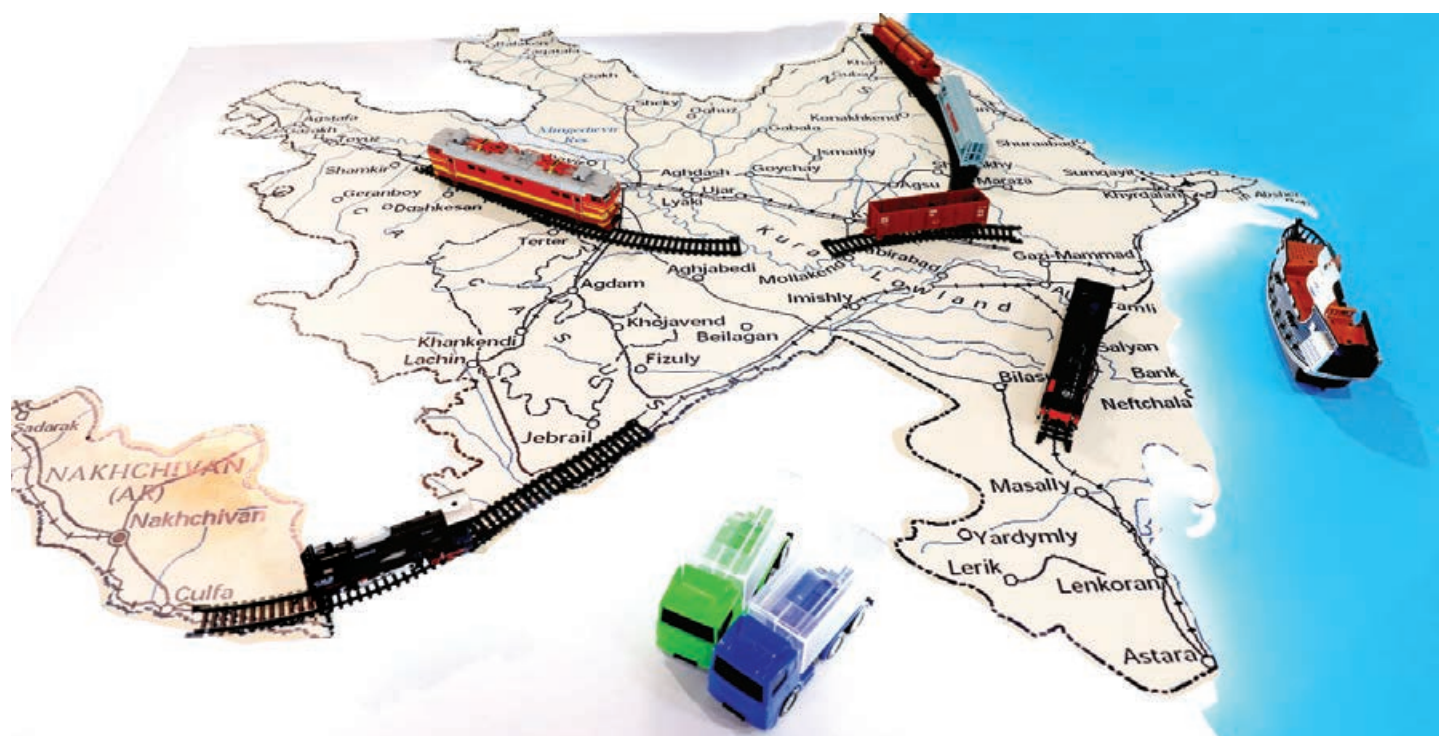

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

Azərbaycanda 44 günlük Vətən müharibəsi nəzər nöqtəsi qoyulandan sonra vətənimizin bir parçası olan Naxçıvanla nəqliyyat əlaqəsinin bərpa edilməsi ilə bağlı fəaliyyətə başlandı. Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya rəhbərlərinin imzaladığı 2020-ci il 10 noyabr birgə Bəyannaməsinə əsasən, qədim Zəngəzur ərazisindən Naxçıvana nəqliyyat və kommunikasiya xətlərinin açılmasına xidmət edən Zəngəzur dəhlizinin tikintisi ilə işə başlandı.

Bir müddət sonra Azərbaycan və Türkiyə arasında Şuşa Bəyannaməsi imzalanarkən də bu məsələyə xüsusi toxunan Prezident İlham Əliyev belə söylədi: "Bəyannamədə Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı çox açıq ifadələr öz əksini tapmışdır. Bu da İkinci Qarabağ savaşından sonra yaranmış yeni geosiyasi vəziyyətin nəticəsidir. Bu gün biz Türkiyəni və Azərbaycanı demir yolu ilə, avtomobil yolu ilə birləşdirəcək Zəngəzur dəhlizi haqqında növbəti danışıqlar, bu dəhlizi əməli işlərlə yaradır. Müttəfiqlik haqqında imzalanmış birgə Bəyannamədə bu məsələnin əks olunması böyük mənə daşıyır".

Əslində, bu layihə təkcə Naxçıvanla Azərbaycanın digər bölgələri arasında nəqliyyat körpüsü deyil, həm də Çin və Orta Asiya ölkələrini Azərbaycan-Türkiyə vasitəsilə Avropanın tranzit-nəqliyyat xətinə bağlayır. Azərbaycanın gəldikdə isə Zəngəzur dəhlizi ölkəmizi Şərqi və Qərbi mühüm iqtisadi tərəfdaşına çevirir, o cümlədən ölkəmizin ayrılmaq təhlükəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikasını faktiki olaraq nəqliyyat-kommunikasiya blokadasından çıxarıb.

Zəngəzur dəhlizinin regional və beynəlxalq əhəmiyyəti var

Ona görə də İlham Əliyevin təbircə desək, Ermənistan bunu istəmə, istəməsə də Zəngəzur dəhlizi icra olunacaq, tikilib başa çatacaq. Azərbaycan xalqı illər öncə olından alınmış Zəngəzura sahib çıxmaq şansını qazanacaq. Zəngəzur dəhlizi böyük Turan yolunun bir parçası olacaq. Heç kimə sirt deyil ki, çəllad, körpə uşaq qatılı, daşnak Zori Balayan türk dünyasının qatı düşməndir. Hələ 1970-ci illərdə "Ocaq" adlandırılmış cizmə qarşısında sorsomlayorək Zəngəzurun ermənilərə verilməsini öz ələmində zəruri saysa da, bilərəkdən, yoxsa bilməyərəkdən buradan keçən yolu Turan yolu adlandırılıb. Son zamanlar Ermənistan mediası da yazır ki, vaxtilə 1970-1980-ci illərdə Heydər Əliyev Sov.İKP

MK-nin Siyasi Bürosunun üzvü olarkən Böyük Turan layihəsinin əsasını qoyub. Erməni mediasının dediyinə görə, Naxçıvan - Bakı avtomobil yolunun Mehridən keçən hissəsi türklərin böyük Turan layihəsinin icrasına zəmin hazırlamaq məqsədi daşıyır. Lakin Ermənistan KP MK-nin birinci katibi Demircyanın etirazlarından sonra layihə dayandırılıb. Azərbaycan bu gün məqsədinə çatıb. Təbii ki, ermənilər bu fikri təsadüfi söyləyirlər. Onlar Azərbaycan xalqının Ulu Öndəri Heydər Əliyevi yaxşı tanıyırdılar. Ümmümilli Liderin vaxtilə nümayiş etdirdiyi siyasi savadına və gücünə, iradəsinə və qətiyyətinə bələddiydilər. Onun söylədiyi hər bir sözün, cümlənin arxasında hansı məqsədin dayandığını həmişə hiss edirdilər.

Bu gün Prezident İlham Əliyev Zəngəzur dəhlizini bərpa etməklə həm də ata vəsiyyətini yerinə yetirmişdir. Ermənilər bunu da çox gözəl bilirlər. Zəngəzur dəhlizinin gələcək perspektivinin nə qədər əhəmiyyətli olduğunu anlamazdan gəlmirlər. Dərk edirlər ki, Zəngəzurun Ermənistan daxilində qalması türk dünyasının coğrafi parçalanması deməkdir. Çünki bu ərazi türk dünyasını birləşdirən ən əlverişli körpü rolunu oynayır. Buradan keçəcək nəqliyyat, kommunikasiya və infrastruktur layihələri bütün türk dünyasını birləşdirəcək. Nə xoş ki Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev mənfi düşmənin arzusunu gözündə qoydu. Daşnakların türk dünyasının parçalanacağı

barədə arzuları gözəldən qaldı, ümidləri puça çıxdı. Zəngəzur dəhlizinin çox böyük regional və beynəlxalq əhəmiyyəti var. Bu dəhlizdən istifadə edəcək Gürcüstan, İran, Türkiyə və Rusiya, eləcə də Qərbi və Şərqi ölkələri qazanaçaqlar. Bəzi ekspertlərin fikrinə görə, Zəngəzur dəhlizi açıldıqdan sonra Çin dövləti də bu yoldan əhəmiyyətli dərəcədə faydalana biləcək. Təsəvvür deyil ki, dövlət başçısı İlham Əliyev Çinin "China Media Group" korporasiyasının müxbirinə verdiyi müsahibəsində Zəngəzur dəhlizinin beynəlxalq əhəmiyyəti haqqında fikirlərini belə izah edib: "Biz Azərbaycandan Türkiyə və Avropa istiqamətinə gedən əlavə yol olacaq Zəngəzur dəhlizi üzərində çox fəal şəkildə çalışırıq. Azərbaycan ərazisində tikinti işlərinin təxminən 70 faizi artıq başa çatdırılıb. Beləliklə, Azərbaycan ərazisindən təkcə Bakı-Tbilisi-Qars kimi bir yol keçməyəcək, o cümlədən Zəngəzur dəhlizi işə salınacaq. Bir sözlə, bütün bunlar əlavə yüklər üçün digər imkanlar açacaq. Eyni zamanda Azərbaycan ərazisindən daşımalar, həmçinin Gürcüstanın dəniz limanından keçəcək. Biz bu sahədə müəyyən sərmayə imkanlarına böyük maraqla baxırıq. Həqiqətən, daşımalarla əməkdaşlıq bütün ölkələr üçün çox faydalı olacaq və eyni zamanda, o da vacibdir ki, bu işlər ölkələr arasında əlaqələri gücləndirəcək. Ölkələr bir-biri ilə daha sıx bağlı olacaq, inteqrasiya olacaq. Biz dəhliz boyunca bir çox istehsal sahələrini yaratmağı planlaşdırırıq və sadəcə, tranzit ölkə olmaq istəmirik. Geosiyasi baxımdan, bu, yaxşı haldır, yəni əlavə gəlir əldə etməklə, biz Azərbaycanda böyük sənaye zonalarını yaratmağı istəyirik. Əslində, bu istiqamətdə irəliləyirik. Hesab edirik ki, bu ay açılışı və artıq fəaliyyətə başlamış Ələt Azad İqtisadi Zonasında istehsalatla məşğul olmaq, həmçinin Çin şirkətləri üçün cəlbəddici ola bilər. Əslində, təsəvvür etdiyinizdən də geniş firsətdir".

Zəngəzur dəhlizinin yaradılması Azərbaycanın milli, tarixi və gələcək maraqlarına tam cavab verir. Bu, on illər bir milli hədəf, Ulu Öndərin həyatı keçirmək istədiyi missiya idi. Həmin missiyanın Ümmümilli Liderin davamçısı İlham Əliyev davam etdirirək hədəfə çatdırdı. "Bizim tarixi torpaqlarımız İrəvan xanlığıdır, Zəngəzur, Göyçə mahalıdır. Bunu gənc nəsil də, dünya da bilməlidir", - deyərək məsələyə nöqtə qoydu.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

Azərbaycan neftinin qiyməti 90 dolları ötüb

Dünya bazarında Azərbaycan neftinin qiyməti bahalaşdı. AZƏRTAC xəbər verir ki, "Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti 1,21 dollar artaraq 90,11 dollar oldu. Azərbaycanın bulki dövlət büdcəsində bir barrel neftin orta qiyməti 60 ABŞ dollarından hesablanıb. Xatırladaq ki, "Azeri Light" neftinin ən aşağı qiyməti 2020-ci il aprelin 21-də (15,81 ABŞ dolları), maksimal qiyməti isə 2008-ci il iyulunda (149,66 ABŞ dolları) qeydə alınıb. Azərbaycanda neft əsasən "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsi haqqında müqavilə çərçivəsində hasil edilir. Müqavilədə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin payı 25 faizdir.

Qaxda 37 min tondan çox taxıl istehsal edilib

Qax rayonunun təsərrüfatlarında taxıl biçini kampa-niyası başa çatıb. Cari mövsümdə rayonda 12 min 412 hektar sahənin məhsulu biçilib, 37 min 177,4 ton taxıl istehsal olunub. Hər hektardan orta məhsuldarlıq 29,9 sentner təşkil edib.

Bu barədə Qax Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin bitkiçilik sektorunun müdiri Eyvaz Aslanov məlumat verir. Qurum rəsmisi bildirib ki, ötən ilin payızında rayonda 9 min 252 hektarı buğda, 4 min 70 hektarı arpa olmaqla, 13 min 322 hektar sahədə taxıl ekilsə də, erkən yazda havanın uzun müddət quraq, qeyri-sabit keçməsi səbəbindən 910 hektar buğda sahəsi tamamilə yarasız vəziyyətə düşmüşdü. Bu səbəbdən kampa-niya dövründə həmin sahələrdə biçin aparılmayıb. Sektor müdirinin sözlərinə görə, bulki mövsümdə tədarük edilən taxılın 24 min 436,8 tonu buğda, 12 min 740,6 tonu isə arpadır. Buğda zəmilərində hər hektardan orta məhsuldarlıq 29,3 sentner, arpa sahələrində isə 31,3 sentner olub. Rayon üzrə ən yüksək məhsuldarlıq Qax Aqrar parkında qeydə alınıb. Belə ki, bulki mövsümdə aqrar parkın arpa sahələrinin hər hektarından 36,2 sentner məhsul götürülüb. Rayonun Ləkit, Qaxingöl, Güllük kəndlərinin ərazilərindəki təsərrüfatlarda da məhsuldarlıq yüksək olub.

Sabirabadda istehsal olunan sənaye məhsulunun böyük hissəsi qeyri-dövlət sektorunun payına düşüb

Bu ilin yanvar-iyun aylarında Sabirabad rayonu üzrə sənaye müəssisələri, fiziki şəxslər və ev təsərrüfatları da nəzərə alınmaqla 18 milyon 613,2 min manatlıq məhsul istehsal edilib. İstehsal olunan məhsulun 28,6 faizi dövlət sektorunun, 71,4 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşüb.

Sabirabad Rayon Statistika İdarəsindən verilən məlumata görə, istehsal olunmuş sənaye məhsulunun 76,1 faizini emal sənayesi, 22 faizini elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təhizatı sahəsi, 1,9 faizini su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sahəsi təşkil edib.

Şəkidə Aqrar İnnovasiya Festivalı keçiriləcək

Avqustun 11-də Şəkidə Heydər Əliyev Parkında Aqrar İnnovasiya Festivalı keçiriləcək.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumatına görə, festival çərçivəsində innovativ texnologiya və avadanlıqların nümayişi ilə yanaşı, toxum sərqi-satış yarmarkası keçiriləcək. Aqrar innovasiyaların təbliği və təşviqi, fermerlər və sahibkarlar arasında işgüzar əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində keçirilən festivalda yerli şirkətlər innovativ suvarma texnikaları, müxtəlif təyinatlı çoxfunksiyalı dronlar, zərərvericilərə qarşı yeni mübarizə vasitələri, kənd təsərrüfatı üçün alternativ enerji mənbələri, həmçinin yeni təşəkkül tapmış yüksək məhsuldarlıq göstəricilərinə malik yeni bitkiləri kimi innovativ məhsul və texnologiyaların nümayiş etdiriləcəklər. Aqrar innovasiyaların kənd təsərrüfatı məhsul istehsalçılarına çatdırılmasının təmin edilməsi məqsədilə Aqrar İnnovasiya Mərkəzi tərəfindən ölkənin müxtəlif bölgələrində innovasiya festivalları keçirilir. İndiyədək belə festivallar Gəncə, Füzuli, Lənkəran, Quba, Ucar, Qobustan, Ağstafa, Zaqatala, İmişli rayonlarında təşkil olunub.

Samuxun pərakəndə ticarət dövriyyəsi artıb

Bu ilin yanvar-iyun aylarında Samux rayonunda ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri sahəsi üzrə məhsul buraxılışının həcmi 21 milyon 651,7 min manat olub ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2 milyon 513,6 min manat çoxdur.

Samux Rayon Statistika İdarəsindən bildirilib ki, pərakəndə ticarət dövriyyəsi 67 milyon 873,6 min manat olub. Bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 7 milyon 879,4 min manat çoxdur. Pərakəndə ticarət dövriyyəsinin 46 milyon 681,9 min manatı və ya 68,8 faizi orzaq məhsulları, içkilər və tüütün məmulatlarının, 21 milyon 191,7 min manatı və ya 31,2 faizi isə qeyri-orzaq məhsullarının payına düşür. Topdansatış ticarət dövriyyəsi 1 milyon 574,6 min manat və əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 672,3 min manat və ya 74,5 faiz çox olub.

Əhaliyə 18 milyon 823,1 min manatlıq ödənişli xidmət göstərilib ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən müqayisəli qiymətlərlə 14,4 faiz çoxdur. Əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin 1 milyon 629,2 min manatını və ya 8,7 faizini məişət xidmətləri təşkil edib.

Fiziki şəxslər tərəfindən əhaliyə 14 milyon 353,6 min manatlıq ödənişli xidmətlər göstərilib. Bu göstərici əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin ümumi həcmindən 76,3 faizini təşkil edib.

Hesabat dövründə əhaliyə 2 milyon 322,5 min manatlıq işə xidmətləri göstərilib. Bu, əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 680,2 min manat və ya müqayisəli qiymətlərlə 21,1 faiz çoxdur. İşə xidmətlərinin hamısı fiziki şəxslər tərəfindən göstərilib. İşə xidmətləri ilə 80 fiziki şəxs məşğul olub.

Cari ilin birinci yarısında "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlarından hasilat sabit və təhlükəsiz şəkildə davam edib. AÇG-dən hasilat gündə orta hesabla 375 min barrel, ümumilikdə altı ayda təxminən 68 milyon barrel, yəni 9 milyon ton olub.

Bu barədə bp şirkətinin yarımillik hesabatında məlumat verilib. Bildirilib ki, bu dövrdə "Çıraq"dan gündəlik orta hasilat 23 min, "Mərkəzi Azəri"dən 98 min, "Qərbi Azəri"dən 91 min, "Şərqi Azəri"dən 61 min, "Dərinsulu Günəşli"dən 67 min və "Qərbi Çıraq"dan 35 min barrel təşkil edib. Yarım ildə AÇG-dən Azərbaycan dövlətinə əsasən Səngəçal terminalından, həmçinin "Neft Daşları"ndakı baş tutub. ACE platformasının üst modullarının və qazma avadanlıqlarının istehsal-quraşdırma işləri isə Bilibeyvətdəki tikinti-quraşdırma sahəsində davam edib.

April 4-də Prezident İlham Əliyev üst modulların inşa edildiyi sahəyə baş çəkərək tikintisi artıq başa çatmış qurğu dənizə öz daimi yerinə yola salınmazdan əvvəl onun hazırlıq vəziyyəti ilə tanış olub. İyulun 2-də üst modullar bütövlükdə STB-1 barjasına yüklənib və hazırda qurğu dayaq blokunun üstündə quraşdırılmaq üçün dənizə yola salınmağa hazır vəziyyətdədir. Ümmümiyyətlə, ikinci rü-

bün sonuna ACE layihəsi üzrə işlər 89 faiz tamamlanıb.

Birinci yarım ildə "Şahdəniz" yatağından Azərbaycan ("Azərkontrakt" ASC-yə), Gürcüstan (GOGC-yə), Türkiyə (BOTAS-a) bazarlarına, çoxsaylı obyektlər üçün Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəmərinə və Avropadakı alıcılara mavi yanacaqın çatdırılması davam edib. "Şahdəniz Alfa" və "Şahdəniz Bravo" platformalarından ümumilikdə təqribən 13 milyard standart kubmetr qaz və 2 milyon tondan çox (təqribən 18 milyon barrel) kondensat alınıb. "Şahdəniz" qurğularının hasilat gücü hazırda gündə təxminən 72,6 milyon (ildə təqribən 26,5 milyard) standart kubmetrdir.

İxrac da ahəngdar davam edir. İlk altı ay ərzində BTC vasitəsilə ixrac olunmuş təqribən 15 milyon ton (təxminən 114 milyon barrel) xam neft və kondensat Ceyhan terminalında 158 tankerə yüklənib və dünya bazarlarına yola salınıb. Əməliyyatçı

şirkətin hesabatında həmçinin xatırladı ki, 1768 kilometr uzunluğunda bu boru kəməri 2006-cı ilin iyun ayında istismara verildikdən ümumilikdə təqribən 546 milyon tondan çox (4,1 milyard barrel) xam neft neql edib. Bu neft həcmi Ceyhanda 5402 tankerə yüklənərək dünya bazarlarına göndərilib.

Hazırda BTC əsasən Azərbaycandan AÇG nefti və "Şahdəniz" kondensatı daşıyır. Bundan əlavə, kəmərin vasitəsilə Xəzər dənizi qəbiristanı qayusunun qazılmasına başlanıb. Qazma işləri davam edir. "Şəfqət-Asiman" blokunda qazılmış ilk kəşfiyyat quyusundan əldə edilmiş məlumatların təhlili nəticələrinin interpretasiyası isə başa çatdırılıb. Quyuda aşkar edilmiş karbohidrogen ehtiyatlarının dəyərləndirilməsi və kəşfiyyat işlərinin növbəti mərhələsinin planlaşdırılması işləri aparılır.

Yarımillik hesabatda işçi heyəti haqqında da məlumat var. Belə ki, ikinci rübün sonunda bp-də işləyən

2018-ci ilin iyun ayından Türkiyəyə, 2020-ci ilin dekabr ayından Avropaya nəqliyə başlayıb.

Geoloji kəşfiyyata gəldikdə, bp bildirir ki, AÇG strukturunda istismarda olan neft yataqlarının altındakı dərindən qaz layları haqqında məlumat toplamaq məqsədilə yeni bir qiymətləndirmə quyusu qazılıb. Hazırda dərindən qaz laylarının potensialını öyrənmək üçün quyudan əldə olunan məlumatın təhlili aparılır. "Şahdəniz" müqavilə sahəsində də yeni bir kəşfiyyat quyusunun qazılmasına başlanıb. Qazma işləri davam edir. "Şəfqət-Asiman" blokunda qazılmış ilk kəşfiyyat quyusundan əldə edilmiş məlumatların təhlili nəticələrinin interpretasiyası isə başa çatdırılıb. Quyuda aşkar edilmiş karbohidrogen ehtiyatlarının dəyərləndirilməsi və kəşfiyyat işlərinin növbəti mərhələsinin planlaşdırılması işləri aparılır.

Yarımillik hesabatda işçi heyəti haqqında da məlumat var. Belə ki, ikinci rübün sonunda bp-də işləyən

Azərbaycan vətəndaşlarının sayı 2349 nəfər olub. Buraya müddətli müqavilə əsasında işləyənlər də daxildir. 2018-ci ilin ortalarından bp-nin ixtisaslı işçilərinin 90 faizini milli kadrlar təşkil edir. İxtisası olmayan işçilər isə hamısı yerli vətəndaşlardan ibarətdir. Nəhayət, sosial sərmayələr haqqında, bp Xəzərdəki layihələrinin uğuru həm də regiondakı ölkələrin əhalisi üçün hiss edilən faydalar yaratmaqda görünür. Buna nail olmaq üçün əməliyyatçı şirkət və tərəfdaşları mühüm sosial investisiya layihələrini həyata keçirməyə davam edir. Bu layihələrə təhsil proqramları, yerli icmalarda bacarıqların yaradılması, sosial infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, maliyyə vəsaitlərinin çıxışı təmin edilməsi və təlim vasitəsilə yerli müəssisələrə, eləcə də mədəni irs və idmanın inkişafına dəstək, hökumət qurumlarına texniki yardım daxildir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 23 dekabr (Bazar ertəsi günü) tarixi 71-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

AZƏRBAYCAN

Düşənbə, 19 rəbiülvəlvəl sənə 1337.
23 kanuni-əvvəl sənə 1918.Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi,
iqtisadi türk qəzetəsidirMəhəlli-ıdare:
Bakı, Vorontovski və Qubernski
küçələrin künçündə 4 nömrəli evdə
"Azərbaycan" ıdarəsi.

Telefon nömrə: 39-60.

Tək nüsxəsi 70 qəpik.

Türk və ıslamığa müfid məqalələrə
səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iada edilməz.

Dərc edilən məqalətin mükafatını
ıdara təyin edir.Abunə şəraiti:
Yanvarın birinədək Bakı üçün 24,
başqa şəhərlərə 35 rublədir.
Bir aylığı Bakıda 12,
başqa şəhərlərdə 19 rublədir.Elan fiatı: sətiri 3 rubla. Karratla gedən
elanlar üçün güzəşt edilir.

İNNA LİLAHI VƏ İNNA İLEYHI RACIÜN

Əlipaşa Məlikov kamaliyə's ilə [böyük bir kədərlə] öz istəklı qay-natası Axund Zəki Hacızadənin dün vəfat etmasını xişəq-vamına [qohum-əqrəbasına] və dostlarına elam edir [bildirir]. Təşyi-yi-cənazə [canazanın yola salınması] vəqə olacaq kanuni-əvvəlın 23-ündə saat 10-da, Krasnokrestovski küçədə, 43 nömrəli öz evində.

İNNA LİLAHI VƏ İNNA İLEYHI RACIÜN

Ağşərif, Zəbihulla və Səməndər Axundovlar, kamaliyə's ilə [böyük bir kədərlə] öz sevgili ataları Axund Zəki Hacızadənin dün vəfat etmasını xiş-əqvamına [qohum-əqrəbasına] və dostlarına elan edirlər. Təşyi-yi-cənazə vəqə olacaq kanuni-əvvəlın 23-ündə saat 10-da, Krasnokrestovski küçədə, 43 nömrəli öz evində.

İNNA LİLAHI VƏ İNNA İLEYHI RACIÜN

Əliabbas və Böyükəğa Rzayevlər öz sevgili qardaşları Əliskəndər Rzayevin Salyanda vəfat etdiyini xiş-əqvamına [qohum-əqrəbasına] və dostlarına elan edirlər. Təşyi-yi-cənazə kanuni-əvvəlın [dekabrın] 23-ündə, səhər saat 9-un yarısında, öz evindən [Çərişəhərdə Cümə məscid küçəsi, nömrə 7] Şah məscidinə aparılacaqdır.

QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]

Məclisi-Məbusan Rəisi həzrətlərinin əmrnamələri

– Səbiq Şurayi-Millı İdarəsi kərgüzarı Mırhüseyn oğlu Mırməcıd, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın [dekabrın] 3-cü günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi kərgüzarı təyin edılır.

– Səbiq Şurayi-Millı İdarəsi ləvazım müdiri Mırzəbala Məhəmmədzadə, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 3-cü günündən etibarən Məclisi-Məbusan ıdarəsi ləvazım müdiri təyin edılır.

– Səbiq Şurayi-Millı İdarəsi müqəyyədi (dəftərdarı) Mırfəttah Musavı, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 2-ci günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi müqəyyədiyə təyin edılır.

– Səbiq Şurayi-Millı İdarəsi mühasibi Mırsədulla Seyid Məhəmmədzadə, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 3-cü günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi mühasibiyinə təyin edılır.

– Quba şəhəri əhli Yusif bəy Ağabəyov, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 5-ci günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi kvestorluğuna [tasarrüfat müdirliyinə] təyin edılır.

– Səbiq Şurayi-Millı İdarəsi müstənsixi [sənədlərin surətini çıxaran] Hacıəğa Nurizadə, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 5-ci günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi kvestor müavinliyinə təyin olunur.

– Tiflis şəhəri əhli Muzəffər Nərimanov, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 5-ci günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi kvestor müavinliyinə təyin edılır.

– Bakı şəhəri əhli Həbib Babazadə, həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 5-ci günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi ləvazım həyət kərgüzarlığına təyin edılır.

– Əmirhacıyan kəndi əhliədin Nurməhəmməd Nurizadə həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 3-cü günündən, Bakı əhli Məhərrəm Qasım oğlu kanuni-əvvəlın 3-cü günündən, Bakı əhliədin Mirza Axundov kanuni-əvvəlın 5-ci günündən, Cabbar Məhəmmədov kanuni-əvvəlın 5-ci günündən, Nağı Qəni oğlu kanuni-əvvəlın 6-cı günündən, Yaqub Abbasqulu oğlu kanuni-əvvəlın 7-ci günündən, İmamqulu Həsənbəyov kanuni-əvvəlın 10-cu günündən, Məhəmmədqulu Əlizadə kanuni-əvvəlın 14-cü günündən, Yevgeniya Frolova kanuni-əvvəlın 9-cu günündən, Aleksandra Kulikova kanuni-əvvəlın 14-cü günündən etibarən Azərbaycan Məclisi-Məbusan İdarəsi xidmətkarlığına (erkəklər kuryer, qadın isə qulluqçu – prislüqa) təyin edillirlər.

– Bakı şəhərində iqamət edən [yaşayan] Olqa Josifovna Markova həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlın 14-cü günündən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi yazı makinaçılığına təyin edılır.

BAKİ, 23 KANUNİ-ƏVVƏL
[DEKABR]

Yenə Kabinə xüsusunda

Kabinə bəhranı hanuz raf olunmamışdır [aradan qaldırılmamışdır]. Vükəla Rəisi [Nazirlər Kabinetinin Sədri] Fətəli xan Xoyski cənabları məlum olduğu üzrə Parlaman Sədri vəzifəsinə ifa edici Həsən bəy Ağayevin birinci məktubuna verdiyi cavabında yeni kabinə təşkilindən boyun çəkmişdi.

Fətəli xan cənablarının böylə mühüm bir zamanda öz istedad və qabiliyyətini, öz təcürbə və qüvvəsini hökumət işində sərfədin imtina etməyinin səbəbi Xan cənabları kəndiləri göstərdiyi səbəbdən bir qədər fərqlidir. Filhəqiqə [doğrudan da] halı-övza [hazırkı vəziyyətimizi] və ziyayət-i-siyasiyyətimiz başqa bir şərait daxilində idi. Öz vətəninə sevon və onun istiqalını, hüququnu müəzzəm [uca] tutan əsl bir türk və müsəlman oğlu həmin böylə bir məsuliyyətli vəzifəyə, həmin şərait altında girişməyə vicdanını qane edə bilməzdi. Lakin bərkətkə versin ki, şərait dəyişib və ortalıqda müşahidə edilən şəkk və şübhəyə artıq məhəl [yer] qalmadı. Azərbaycan daxili işlərinə heç bir yerdən müdaxilə və ya onun Məclisi-Məbusamının vicdanına heç bir kimsə tərəfindən təzyiq edilməyəcəyinə dair lazımi məhafil [dairələr] tərəfindən əmanəti-tam verildi. Bu isə Fətəli xan cənablarının məmləkət üçün yeni hökumət həyətini təşkil etməklə bərabər, başında da durmaq kimi mühüm və məsuliyyətli bir vəzi-fəyə girişməsi üçün artıq bir mümaniat [mənəe] olmadığını aşkar etdi. Böylə olduğu təqdirdə, Parlaman Sədri vəzifəsinə ifa edən Həsən bəy Ağayev həzrətləri Xan cənablarına dübərə bir məktub yazıb məmləkət və millət namına yeni Kabinə təşkilini təkrar təklif etdi. Həsən bəyin ikinci məktubuna Fətəli xan cənabları həl təhriən [yazılı] cavab verməmişdirsə də, lakin eşitdiyimizə görə, bu dəfə həmin təklifi rədd etməyə əsasən artıq bir bəhanə olmadığını biletiraf [etiraf edərək], yeni Kabinə təşkilini üçün qeyri-rəsmi surətdə lazımi iqdəmatda [təşəbbüsdə] bulunmuşlardır. Lakin məət-təəssüf [təəssüf ki], Xan cənablarının bu iqdəmatı bir təqdim "daxil müşkülata" uğramışdır ki, məsələnin yenə təxirə düşməsinə səbəb olur.

Keçirdiyimiz böylə mühüm bir zamanda yeni hökumət təşkilini təxir və müşkülətə salan mümaniat hansı səbəblərdən nəşət edir [qaynaqlarını] əcəba? Yenəmi "firqəbazlıq" və ya "mənaəmlik" mikrobu ortalığa atılmışdır istəyir? Keçmiş acı dərslər Azərbaycan türk və ıslamları üçün kafi deyilmiş! Firəçəlik təəssübiyyəti və ya "şəxsiyyət" balası bizləri azmi bəlayə giriftər etdi?

Bizcə məmləkətin səadət və Azərbaycan türk və ıslamlarının istiqbal [gələcəyi], "firəçəlik" və ya "mənaəmlik" həvasindən bir

qədər ələzm [vacib, üstün] tutulmalıdır. Buna görə də hər bir "firəçə" və ya hər bir "mənaəmlik" sevon zat [şəxs], əgər onun qalbində xalis bir surətdə hübbülvətan [vətan sevgisi] hissiyyəti vardırsa, böylə mühüm və müşkül bir zamanda məmləkətin və millət və bəşəriyyətin mənafeyi naminə öz şəxsi iddialarından güzəşt edib, bütün hüquqlarını, bütün say və kuşlularını [cəhdlərini] vətənin məsud istiqbalı hüsuslu [gözbəxt gələcəyini təmin etmək] yolunda sərf etməlidir.

Siyasi mücahidəlikrimiz bunu yəddən çıxartmamalıdır ki, hər bir yanlış hərəkətimiz istiqal və istiqbalımız üçün böyük-böyük müşkülət və təhlükə vəcudə gətirməklə, bu üzdən vətən və millət nəzdində müqəssir gününənləri cavab verməyə məcbur edəcəkdir.

AZƏRBAYCAN
MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

4-cü (fövqəladə) ıclas

(Məbad) [ardı]

Əhməd Cövdat – Əfəndilər! Bugünkü ıclasın təcili surətdə çağırılmasına səbəb, iki məsələ haqqında Məclisi-Məbusan Sədrinə sosialistlər namından [adından] verilmis məktub olmuşdur. Bu iki məsələnin həlli bütün Zaqafqaziya zəhmətkeşləri üçün pak mühümdür. Biri Qarabağ hadisəti [hadisələri], digəri gürcü-erməni müsadiməsidi [toqquşmasıdır]. Qarabağ məsələsi, mahiyyətə ikinci məsələ ilə əlaqədar və şəkli cəhatindən bərabərdir. Məlumdur ki, Qarabağda üç-dörd aydır sakitlik yoxdur. Andranik başına bir dəstə yığıb kəndləri dağıdaraq insanları məhv edir. Hökumət qəsunu və məhəlli [yerli] əhali müqabilə və müqavimət etdikdə, çəkilməyə məcbur olmaqla bərabər, sonra yenə öz işinə başlayır. Bu işlər nə üçün olurlar? Bu dəstənin başında duran kimdir və məqsədi nədir?

Andranik, məşhurdur: Türkiyədə çetəbaş [quldur dəstəsi başçısı] idi. Osmanlıda uzun müddət müharibə edərək, müsəlman və ermənilərin qanları tökülünə səbəb olmuşdur. Avropa müharibəsində, Zaqafqaziya cəbhəsində Türkiyə əleyhinə dava edirdi. Hər zaman onun hərəkəti müharibə tərzində olmayıb, zülmə ələmə aşkar olmuşdur. Sonra Andranik İravan, Naqxçıvan və Ordubad mahallarına və oradan İrana keçmişdir. Yolda müsəlman kəndlərini dağıdıb xarəbazla döndərmişdir. Hər tərəfdən qovulduqdan sonra da Qarabağa gəlmişdir.

Onun dediyi nədir? Deyir ki, mən buranı Ermənistana tabe etmək istəyirəm. Rəisi-vükəlanın [Baş nazirin] buyurduğu kimi, Andranikin kim olduğu erməni hökumətindən sorulduqda, Ermənistan Hökuməti Andraniklə əlaqədar olmadığını, onun quldur kimi tanıdığına bəyanla, onunla necə bilirsiniz öylə rəftar ediniz, deyə cavab verir. Andranik bura erməniləriylə əlaqədar olmadığını, yeni töküən qanlara heylf gəlmir, dağılan xanımanlara ürəyi yənmir. Mən deyirəm ki, Andranik insanıyyət düşməni olmaqla bərabər, yalnız müsəlman kəndləri, deyil erməni kəndlərini də dağılımasına bais olur.

Burada gizli bir məsələ vardır: Qarabağ məhalinin Azərbaycan əlində qalmasına mane olaraq oranı Ermənistana yapışdırmaq. Bu fikir, ermənilərin başqı ıclası ədn Daşnaksutyunun məramıdır. Bu firqa həтта Petroqradda Zaqafqazıyanın təqşimi [bölüşdürülməsi] məsələsi həll olunarkən, bir layihə təqdim [edərək], Zəngəzurun Ermənistan ılhaqını [birləşdirilməsini] tələb etmişdi. Bu məsələyə Tiflisdə dübərə baxılıb, layihə Mərkəzi Əmələ və Əsgər Şurası tərəfindən rədd edilidi. O vaxt torpaq və hüddud [sərhəd] məsələlərinin həlli üçün bir komissiya təşkil edilmişdi. O zaman millətlər ayrıl-mamış olduqlarında, məsələ də ümumi idi. Şimdi isə burası bir dövlət məsələsi olmuşdur. Hərçənd erməni hökuməti biza deyir Qarabağda isimiz yoxdur, Qarabağı istəmirik və Andraniklə əlaqəmiz yoxdur. Lakin işin mahiyyəti bundadır.

Əfəndilər! Bizim firqəmiz və ümum [bütün] sosialistlər, camaatın və bütün kəndlilərin mənafeyini güdürlər. Biz hər vaxt böylə məsələlərin silah gücü ilə deyil, sühlə həll olunmasına çalışmışıq. Bu məsələlər, güzəşt və həkəm [arbitr] vasitəsi ilə həll edilməlidirlər. Bu gün bunca qurban verilən Cahən müharibəsi bitdi, lakin ıxtıflı məsələlər həll olunmadılar. Bunların həlli üçün hələ ümumi konfrans vəqə olacaqdır. Bu gün hər tərəf məsələnin silah gücü ilə həllini zərərli görür.

Hərğah Ermənistanla Azərbaycan və Gürcüstan arasında müharibə vəcub bulsa, bu millətlər məhv olurlar. Bu hərə, hərə deyildir, çünki müharibə edən böyük dövlətlər, hərə qənununu riayə edirlər. Hərbdən sonra müharib [savəşən] millətlər dost ola bilərlər, lakin Zaqafqaziya müharibə, millətləri zəhərləyib, olmazın fəlakətlərə düçar edir. Zaqafqaziya məsələsi rəsmi müharibəyə bənzəməz. Hazırda Qarabağda dava olur, ermənilər müsəlmanlarla vuruşurlar. Biz böylə müamilənin [rəftarın] bitirilməsini tələb edirik. Bizim fikrimizcə, məsələ sühlə həll olunub, orada yaşayan millətlər hüsn-ıdara edilməlidirlər. Gərək erməni və gərəksə müsəlman üçün Ermənistanı və Azərbaycanı yaşamağın heç fərqi yoxdur. Əlbəttə bir millətdən ötrü öz ıdarəsi ilə yaşamaq daha yaxşıdır; fəqət həyat məsələsi gəldikdə, böylə fikirlərdən əl çəkməlidir. Qarabağda yalnız müsəlmanlar deyil, ermənilər də zərər görürlər. Bu gün bir müsəlman kəndi, səbah bir erməni kəndi dağılır. Bunlarda yaşayanlar həp insandırlar. Hər iki tərəf zərər çəki, tələfat verirlər. Bizim təklifimiz budur ki, bu məsələ silah gücü ilə deyil, sühlə həll edilməlidir. Fəqət, əfəndilər, Andranik bir quldur kimi baxmaq olmaz. Onun müəyyən bir məqsədi var: erməni ünsürünü Azərbaycandan ayırıb Ermənistana tabe etmək.

Lakin bu surətdə də məsələni sühl təriqi [yolu] ilə həll etmək olardı. Amma o cür ki, Andranik başlamışdır, böylə olammaz. Rəisi-Vükəla buyurdu ki, deleqasiya göndərilməsindən bir fayda çıxmadı, fəqət, zənnimizcə, bəzən ziyadəsilə fayda hasil olur; mədam ki, erməni camaatının burada razılığı yoxdur, deməli həyət-i-mürəxxəsə [nümayəndə həyət] göndərilməsindən bir nəticə çıxar. Bir də vaxtilə Andranik ingilis xidmətində idi, onlardan pul alırdı. Bu surətdə, ingilislər vasitəsilə Andranikə ırcayət-təsir etmək olar. Onu Zəngəzur məhalindən çıxarmaq lazımdır. Əks surətdə nə müsəlmanlar rahat ola biləcəklərdir, nə ermənilər. Lakin əfəndilər, biz böylə nümayəndələr göndərmək tərəfdarı olmaqla bərabər istəriz ki, bu məsələnin sühlə həlli haqqında ermənilər dəxi təşəbbüsatda bulunmuş olsunlar. Ancaq biz buna tərəfdar ıkan, Qarabağdakı tufana, evlərin dağılmasına, ailələrin kasıllasına göz örtüb durammayız. Qarabağda və sair yerlərdə erməni və müsəlman camaatının müdafiə və mühafizəsi üçün hər vaxt hazır qüvvəmiz olmalıdır. (Alaqlar)

Oraya iki dənə ingilis zirehli avtomobili göndərilməsi əzdir. Bir də, ingilis qüvvəsinin gətməsini biz istəməzdik. Biz istərdik oraya Azərbaycan qüvvəsi göndərilsin. (Alaqlar)

Oraya gedən qüvvə, camaatın öz içindən çıxması olmalıdır ki, camaat da bilsin ki, gələn qüvvə onun hüququnu müdafiə edəcəkdir. Biz nə qədər hərə tərəfdarı olmasaq da, bu vaxt Qarabağda qüvvəyi-cəbriyyə [zor gücü] ıcrasını da rədd etməyib, biləks [əksinə], istəyiriz.

Badəhu [Siz] **Məhmudov Mustafa bəy** səs əlaraq deyir:

– Möhtərəm məbuslar! Qarabağ məsələsi haqqında o ki lazım idi, söylədiyə. Bu məsələdə sizin fikrinizi mühüm bir nöqtəyə cəlb edirəm. Rəisi-Vükəlanın və natiqlərin nitqlərindən bu anlaşıldı ki, güya Andraniklə erməni hökuməti arasında bir əlaqə yoxmuş. Andranik Türkiyə tabəəsi olub, sənəti çete [silahlı dəstə, banda] düzəldərək mübarizə etmək imiş. Bas böylə olanda o kimdir? (Soldan: daşnak)

Bu, bir quldur, bir asi [üsyən] imiş. Böylə isə onun tutulub öldürülməsi lazımdır. Lakin böylə bir adama lütəfiqlər nümayəndəsi arasında ırsal-mərsul [əlaqə, yazışma] varmış və Qarabağ ətrafının mühafizəsi ona tapşırılmış imiş.

Sədr – Rəisi-Vükəla o məzmununda ırsal [yazı; məktub] olmadığını bəyan etdi.

Məhmudov (nitqinə davamla) – Çox gözəl! Arzu olunardı ki, böylə ırsal-mərsul olmasın. Böylə isə bu məsələ barəsində "Müsəvat" firqəsi, Parlmana böylə bir formula təklif edir. (Oxuyur) **Vinoqratov** – Bu gün mən iki pak ağır məsələ münasibəti ilə danışıram. Əvvəla, insan qanı axır. Bu qanlı qıtala [qırğına] xitam verməlidir. Biri də budur ki, biz rus nümayəndələri burada nə olduğunu, nə danışıldığını anlamırıyız; fəqət, hiss edirik ki, müddişi [dəhşətli] bir vəqəə var: qaradaş qanı axıdılır. Biz təvəqqe edirik, yalvarır, qışıqırız: bəsdir ədəvət, bəsdir qanı axıdılması, yetər artıq! Biza artıq qan tökmək lazım deyildir. Biz çox məmnun olub, təbrik edirik ki, nəhayət, Parlman bu məsələni açdı. Ciddən əzm ediniz. Lazım gəlsə, rus nümayəndəsi olan bu xırda bir dəstə daxi bu məsələnin sühl təriqi ilə həlli üçün sizinlə gedəcəkdir. Gediniz onlara deyiniz: Bəsdir, bu müqəddəs qanı axıtdığınız, hər bir məsələni sühlə həll etmək olar! Bizim bu xırda dəstəmiz lazım ılarsa hazırda sizinlə gedib desin: Bəsdir qan! Aralalım! (Alaqlar)

Şeyxülislamov – Möhtərəm Məclisi-Məbusan əzəsi [üzvləri]! Sosialist yoldaşların öhdəmə ağır bir vəzifə atmışlardır. Bu vəzifə, bir milləti təhmətləndirib, digərini müdafiədən ibarət olmayıb, haqiqətin ayaqlar altına atıldığını və kimlər tərəfindən ırcə edildiyini aydın göstərməkdir. Zaqafqaziya millətləri Rusiya ınqıləbından sonra öz muxtariyyətlərini əllərinə aldıqda, bir yərə toplanaraq öz müqəddəratlarını qüvvətli bir əsas üzərinə qurmalı idilər. Fəqət böylə olmadı. Zaqafqaziya millətləri arasında milli təəssüb başını qaldırdı. Yenə qanlar çay kimi axıdıldı. Biz sosialistlər bu qiymətli qoparanlar əleyhinə protesto elan edirik. Əgər bu fəlakətlərin qabağı alınmazsa, Zaqafqazıyamız Balkan yarımadası kimi qan dərşəsinə dönə bilər. Görünür ki, burada xırda millətlər cahəngirlik məqsədi təqib edirlər. Necə ki, yoldaşım Əhməd Cövdat da dedi, burada əsl müharibə yoxdur. Yekdigərini anlamaməzlik müşahidə olunur. Rəisi-Vükəla burada deyir ki, bu hərəkətin hazırlanmış bir layihəsi vardır ki, Sənain dağılarından Şuşa dağılarına bəyək toplar güruldəyir, qanlar səl kimi axır. Bu layihə, ermənilər ıçında böyük müvəqqə tutan "Daşnak-sutyun" firqəsi tərəfindən hazırlanmışdır. Burası, Tiflis demokrasi müşəvirəsində də aydın oldu. Burada məzkur firqənin [adı keçən partiyanın] sərhəd proqramı göstərilir, baxıldı, qəbula keçmədi. O zaman daşnak nümayəndəsi Kərciyyan, bu proqram qəbul edilməssə bir daha müşəvirəyə ıstıraq etməyəcəklərini söylədi. Şimdi Azərbaycan və Sənain dağılarında töküən qanlar həmin bunun nəticəsidir. İnsanıyyət nöqtəyi-nəzarədin daşnakların bu proqramı qeyri-məqbul [qəbuledilməz] bir şeydir. Biz dəxi heç vaxt razı olmarız ki, bu proqram üzərinə Azərbaycan ərazisi Ermənistanə verilsin. Zənnimizcə, bu qanların günəhi tamamilə milli firqələrin, xüsusən özüne sosialist adı verən firqələrin öhdəsinə düşür. Həmin "sosialist" firqələri ümum demokratiya [bütün xalq] hüzurunda cavəbdehdirilər. Biz çalışmalıyıq ki, sərhəd məsələsi qan tökülmədən sühl təriqi ilə həll edilsin. Bu yolda işləməyi, gələcək hökumətdən də tələb edəcəyiz. Bu qiymətli qoparan, ümumzafqaziya əsasıyını pozub, dağları al qana boyayan ancaq "Daşnak-sutyun" firqəsidir. Məttəəssüf [təəssüf ki], burada daşnak xoddur ki, sözüümü aqıç onun üzünə deyim.

Azərbaycan Hökuməti ermənilərlə əlaqə bağlamalı, bunun üçün Ermənistanə səfir təyin etməli və çalışmalıdır ki, buraya da erməni səfiri təyin edilsin.

Biz məsləkətlə müharibəyə zidd olmaqla bərabər, rəsmi davaya şükür edəriz. Çünki orada dinc əhalinin hüququnu mühafizə edici qəunlar var. Burada isə müharibə deyil, qətləim olaraq qoca qanlar, uşaqlar qırılırlar. Dinc əhalinin xanımanları dağılır, özləri səfil-sərgərdən çöllərdə qalırlar. Bizim Parlmana qəti təklifimiz budur ki, hökumət Ermənistanla münasibətini [münasibətlərini] aydınlaşdırıb bu məsələni həll etsin. Ümidvarız ki, yaxın zamanda Zaqafqaziya millətlərinin konqresi dəvət edilərkə, millətlər əlaqəsi sazlaşar və "konfederatsiya" (hökuməti-müştərəkə) vəcudə gətirilər. Böylə ılarsa, nəhaq qan tökülməz. Bunu da xəhiş edirik ki, kənardən qüvvə ələməə çalışılmasın.

Qarabəyli Qara bəy – Möhtərəm məbuslar! Rəisi-Vükəlanın bəyanatından anlaşılır ki, Hökumətimiz lazım gələn tədbirləri görmüşdür. Biz buna inanmamalıyıq ki, Hökumət bu işləə etidəli-dəmlə [soyuqanlıqla] baxa bilməzdi. Fəqət Rəisi-Vükəla deyir ki, "Əlimizdə olan qüvvə ilə nə qədər mümkündür çalışıq və çalışacağız." Doğrudan da əlləriniz nə qədər qüvvələri varsa çalışıblar. Lakin bununla bərabər, Qarabağda Andranik dəstəsi tərəfindən müsəlman kəndləri dağıdılmaqda, evlər, xanımanlar bərbad edilməkdədir. Arvad-uşaq dağlara, meşələrə qaçır. Rəisi-Vükəla bu işlərin bir dəfə olmaacağına təminat verədi və verə də bilməzdi. Biz də bundan artıq tələb edə bilməriz. Çünki bir adam, bir hökumət ancaq əlində olan qüvvəsi qədər iş görə bilər. Böylə qüvvənin olmadığını bilməklə bərabər, mən vətənimizə də çox istəyirəm, millətimizə də çox sevirəm. Vətənimizin bir qarış torpağının ermənilərə verilməsini istəmirəm.

Gördünüz ki, Qarabağda ingilis həyət-i-mürəxxəsəsi [nümayəndə həyət] göndərilməsindən bir şey çıxmadı. Deməli bizim öz qüvvəmiz olmalıdır və ələmizdə olan qüvvənin hapsini toplamalıdır ki, bu hərəkətlərin qabağını öz qüvvəmizlə ələlim. Hökumətə

deməliyəy ki, hazırda onun əlində bir qüvvə olmalı idi, gərək bu vaxtdək bir tədarük görülmüş olaydı. Görülməmişsə bari bundan sonra tədbirlər görməlidir.

Rəisi-Vükəlayə, verdiyi bəyanata qarşı razılığımı bəyan etməklə bərabər, Parlamanımız Hökumətdən tələb etməlidir ki, Hökumət qüvvə düzəltsin ki, Andranik və onun kimilər tərəfindən bəy göstəran hərəkətlərin qabağı alın bilsin. Böylə hərəkətlərin önu indindən alınmazsa, mümkündür ki, "Daşnak-sutyun" proqramının tələb etdiyü qan hüddudu ilə də qənaətlənməyərək, gələcəkdə bəriyə də atılsınlar. Sonra qəhli Gəncəni də ələmə ıstəsinilər ki, o surətdə artıq istiqlalıyyətimizdən bir əsar qalmaz. Binalıyeh, bu uğurda indidən qəti surətdə hazırlıqlar görməlidir. (Sağdan və mərkəzdən alaqlı)

Bitmədi

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ-MƏBUSANININ
GÜRCÜSTAN VƏ ERMƏNİSTAN
MƏCLİSİ-MƏBUSANLARINA MÜRACİƏTİ

Məclisi-Məbusanda qəbul edilmiş qətnamə mövcubinə [qətnaməyə əsasən], Həyət-i-rüasa [Rəyəsət heyət] tərəfindən Tiflis və İrəvana işbu məzmununda teleqram göndərilmişdir:

"Gürcü və erməni parlamentarı sədrərinə:
Bütün cəhan millətləri qanlı müharibədən sonra silahı buraxıb sühl-i-ümumiyyəyə tərəf gətirəyir bir halda, öz istiqlalıyyətlərini elan etmiş Zaqafqaziya millətlərinin sühlə yaşamaları, onların istiqlalıyyətlə layiq olduqlarını göstərmək üçün ən birinci dəstəv [dəli] olduğu bir halda, Azərbaycan Məclisi-Məbusanı darin bir yə's [kədərlə] və hüzn-lə qonşu Gürcüstan və Ermənistan cümhuriyyətləri miyanında [arasında] qanlı toqquşmalar xəbərini aldı. Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 20-sində fəvqəladə surətdə dəvət edilmiş Azərbaycan Məclisi-Məbusanı ıclası ümumiyyətlə qəbul etmişdir ki, Ermənistan və Gürcüstan parlamentlarına barədarən [qardaşca] müraciətə qanlı toqquşmaların öünü hüddud üçün öz hökumətləri nəzdində iqdəmat və təşəbbüsatda bulunmaları [addımalar atmaları], təşəbbüs göstərmələrini] rica etsin. Bütün Zaqafqaziya demokratiyasının arzusu budur ki, ıxtıflı məsələlər saziş və ya həkəm [arbitr] vasitəsilə həll edilsin. İşbu qərardan kənar[ə] cəxmiş hər hangi tərəf olursa olsun, ümum cəhan demokratiyası nəzdində məsul olmaqla, Ermənistan-Gürcüstan demokratiyası ilə bərabər ümum Zaqafqəz millətləri ittifaqını fəlakət və zillətə düçar etməsə ılar. Azərbaycan Parlmanı qardaş sasi ilə siz haqiqi xalq nümayəndələrinə müraciətin [müraciət edərək] qan tökməyini öünü ələməə, Zaqafqaziya millətlərinin yeni qan dərşəsinə salmaməə dəvət edir. Zira ki, bu qan və yəngində bizim hüriyyəyət və istiqlalıyyətimiz dəxi məhv və talaf olacağı şübhəsizdir."

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

* Erik Qeddes, əsgərləri tərxis edici beynəddəvair kabinasına təyin edilmişdir.
* Belqraddan verilən teleqrafda deyilir ki Paşiç başda olmaq üzrə slav, xorvat, serb və hamı firqə nümayəndələrindən ibarət bir kabına təşkil edilmişdir.
* Brüsselənd verilən teleqrafda deyilir ki, Sühl Konfransının yanvarın 15-nə qədər cəhm olacağı məlum deyildir. Sühl Konfransı ilə əlaqədar olacaq daimi komissiya Brüsseləda işə başlıy olacaqdır.

Rusiya

* Eston qəzetəsi "Kommunie"nin məlumatına görə Fin limanında İngiltərə donanması ilə Bolşevik donanması miyanında [arasında] müharibə başlanmışdır.
* Vladivostokdan verilən məlumatna nəzərən [görə], Yekaterinburğ yarındakı müharibədə bolşeviklər məğlub olmuşlar.

Bolqariya

* Bolqariya ilə teleqraf müxabirəti [rabitesini] bir neçə həftə qət edilmişdi [kəsilmişdi]. Şimdi Sofiyadan alınan xəbərlər Almaniya tərəfindən Borisin qaçması, Bolqariyada cümhuriyyət elan edilməsinə dair xəbərlər təsdiq ediləyir. Boris kralıqda qalı, yeni demokratik kabınası təşkil etməyə razı olmuşdur. Kabinənin başında Teodorov duracaqdır.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 23 dekabr (Bazar ertəsi günü) tarixli 71-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası**Müharibə qızışı**

Kanuni-əvvəlın 18-ində erməni dəstələri Sanain yanında, havanın duman olmasından istifadə edib dağdan aşağı enməklə biza hücum etmişlərsə də, böyük tələfatla geri atılmışlardır. Düşmən yenə də hücumə başladığıda əks-hücumumuzla qaçırılmışdır. Düşmən müharibə meydanında üç zabit və bir qədar əsgər buraxmışdır. İki zabit (biri rus) və 37 müsəlləh [silahlı] saldat əsir edilmişdir. Axalkələk səmtində əhval təbəddülsizdir [dəyişməmişdir]. Aşkar olmuşdur ki, hər yerdə bizim aleyhimizə mün-təzam [nizami] erməni əsgərləri hərəkət etməkdədirlər.

Əsirlər haqqında müamilə [rəftar]

Müsadimənin [toqquşmanın] birinci günlərində ermənilər tərəfindən əsir edilmiş əsgərlərimizdən beş nəfəri güllələnmişdir.

Ermənilərin həziməti [məğlubiyyəti]

Yekaterinenfildə hücum edən erməni dəstəsi ilə əsgərlərimiz arasında vəqe olan müharibə saat 6-da başlanmışdır. Düşmən havanın duman olmasından istifadə edib hər tərəfdən əsgərlərimizi mühasirəyə almaqla bizim batareyələrimizə soxulmağa müvəffəq olmuşdur. Əks-hücumumuzla düşmən sındırılıb qaçmaqdadır. Ermənilər böyük tələfat verməmişdir. Müharibə meydanı meyitlə doludur. Bölük komandanı, bir neçə zabit və əsgər əsir edilmişdir. Qaçmaqda olan düşmən təqib edilməkdədir. Sandro Maysuradze qəhrəmanənə bir surətdə müharibədə qətl edilmişdir. Əsgərlərimizin ruhu yüksəkdir.

Səfərbərlik

Tiflis quberniya komissarının binəgüzarlığına [sərəncamına] görə, Gürcüstan hökuməti 1892, 1893, 1894 və 1895-ci illərdə təvəllül tapan ehtiyat əsgərlərini dəvət etməyi lazım görmüşdür.

Gürcülərdə ruh yüksəkliyi

Alınan xəbərlərə görə, Gürcüstan qərbində əsgər cəm ediləməsi gözəl bir surətdə davam edir. Bir çox müəssisələr müəyyən edilən vaxtı gözləməyib, əsgər cəmi etməyə başlamışlardır. Kutaisidə məktəblərin yuxarı sinif şagirdləri könüllü sifati ilə orduya daxil olurlar.

Sərhəd qapandı

Gürcüstanla Ermənistan arasında olan dövləti sərhəd [dövlət sərhədi] qapanmışdır. Gürcüstanın başqa sərhədlərindən mal çıxarmaq ancaq mübadiləyi-əmvəl [mal mübadiləsi] komitəsinin icazəsi ilə olar.

İngilislərin müdaxiləsi

“Nor Orizon” qəzetəsi xəbər verir ki, kanuni-əvvəlın [dekabrın] 14-ündə İngiltərə heyəti nümayəndəsi, gürcü əsgərlərini Xram çayına və erməniləri əvvəlki sərhəddə çəkiş mübahisələr qəti surətdə həll edənə qədər 72 saat mütarika [atəşçisi] elan ediləməsi təklifində bulunmuşdur. Məhəlli [yerli] məmurlar hər iki millət nümayəndələrindən olmalıdır. Aldığımsız xəbərlərə görə, Gürcüstan Hökuməti bəzi bir təklif almamışdır.

Müsadimənin [toqquşmanın] səbəbi

Gürcü və erməni müsadiməsinin səbəbini böylə yazırlar: Ermənistan Hökuməti nəzdində olan Gürcüstan siyasi nümayəndəsi Mdivani Tiflisə övdat etmişdir [qayıtmışdır]. Bir ay bundan əvvəl mübahisəli məsələləri aşkar etmək üçün Mdivani Tiflisdən İrəvana göndərilmişdi. Mdivaninin Ermənistan Hökuməti ilə etdiyi müzakirə nəticəsində hər iki tərəfin güzəşti ilə təzə sərhəd xətti təyin edəcəyəyi mümkün olduğu aşkar olmuşdur. Mdivani, hazırlanmış təzə sərhəd layihələri ilə Tiflisə qayıdımış. Sərhəd müqavilənaməsini Tiflisdə imza etməkdən ötrü Ermənistan Xariciyyə vəziri [naziri] Tıqranyan başda olmaq üzrə sabahı günü Mdivaninin arxasınca erməni hökumətinin xüsusi heyəti İrəvandan azim olmalı [yola düşməli] imiş. Sərhəd məsələsi haqqında vücuda gələn sazişi pozmaq qəssdi ilə Mdivaninin arxasınca ultimatum göndərilmişdir.

Toqquşma nasil başlandı?

Tiflisə varid olan [gələnlər] Gürcüstan Hökumətinin zirehli qatar komandanı Quqdadze, Sanain altında vəqe olan hadisələr haqqında böylə məlumat vermişdir: Ermənilər gözənilməyən bir surətdə zirehli qatarə hücum etmişlərdir. Hücum edənlar, dəmiryol xətti kənarında olan dağa çıxıb böyük daşlar yuvarlatmağa başlamışlar. Bununla bərabər əşğıda olan zirehli qatar, yuxarıdan atəşə tutulmuşdur. Bu səraitlə zirehllərimiz müharibəyə başlamışlardır. Eyni zamanda düşmən zirehli qatarlarımı arxasında altmış verst məsafəsində dəmiryol xəttini xarab etmişdir. Zirehli vaqonlardan biri partlamışdır. Quqdadze zirehli qatarında olan topları və pulemyotları götürüb hər üç qatar komandasını birləşdirərək, bu qədar az bir qüvvə ilə düşmən xəttini yarmağa çalışmışdır. Düşmənin ədədcə artıq olmasına baxmayaraq, Quqdadzenin komandası altında hücum edən dəstə, düşmən xəttini yarmağa müvəffəq olmuşdur. Üç nəfər ölüb, beş nəfər yaralanıqdan sonra dəstə Sadaxliya yetişib gürcü əsgərləri ilə birləşmişdir. Zirehli qatarlarımız, yaramaz bir hala salınmışdır.

Fransızlara bəyənə-hal

Fransa vis-konsulu, Gürcüstan Hərbiyyə naziri Giorqadzeni ziyarət etmişdir. Hərbiyyə naziri, erməni əsgərlərinin Gürcüstan sərhəd qaraqolları [postları] üzərinə hücum etmələrini və davam etməkdə olan hadisələri müfəssəl surətdə Fransa vis-konsuluna bəyan etmişdir. Bundan əlavə, Hərbiyyə naziri müharibədə qətl olan gürcü əsgərlərinin ermənilər tərəfindən tanınmaz bir hala salınmalarını naql etmişdir.

Erməni millissiyası

Tiflis şəhərinin hamı [bütün] erməni millissionerləri hökumət binəgüzarlığı [sərəncamı] ilə tərksilah edilmişlərdir.

Axıska uyezində toqquşma

Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 16-sında erməni müsəlləh [silahlı] dəstəsi Axıska uyezində Gürcüstan torpağına soxulub sərhəd qaraqollarını geri çəkilməyə məcbur etmişlərdir. Bir bölük ehtiyat əsgərləri qüvvəsi gəldikdən sonra sərhəd qaraqollarımla hücumə keçib düşməni sərhədə qədəf qovmuşlardır. Bu müsadimədə [toqquşmada] gürcü əsgərlərindən iki nəfər ölüb, 15 nəfər yaralanmışdır. Düşmən tərəfindən 15 nəfər ölüb, 40 nəfər yaralanmaqla, yeddi nəfər əsir edilmişdir.

Gürcüstan Parlamanının salamı

Gürcüstan Parlamanı, Gürcüstan Cümhuriyyətini öz qanları ilə əhdşikənənə [xaincəsinə] hücumdan mühafizə edən orduya və xalq qvardiyasına öz salamını göndərir.

Kutaisdə nümayişlər

Gürcüstan Hökuməti rəisi naminə Kutaisdən böylə bir teleqraf gəlmişdir:

“Bütün Kutais, hökumətin istehzari-əsgəriyyə [səfərbərlik] elanını şadlıqla qarşılımışdır. Böyük nümayişlər olmuşdur. Bütün

llət, aziz olan demokratik müstəqil Gürcüstanı mühafizə etməyə hazırdır. Mitinqdə olan minlərcə əhali siza salam göndərir. Yaşasın gürcü milləti, Gürcüstan Hökuməti və onun şanlı ordusu!”

Tiflis Şəhər İdarəsi sülhə dəvət edir

Tiflis Şəhər İdarəsi gürcü-erməni toqquşması münasibətilə Sosial-de-mokrat fraksiyası tərəfindən təklif edilən qətnaməni qəbul etmişdir. Bu qətnamədə, Gürcüstanla Ermənistan arasında olan mübahisəli məsələlərin qılıncla həll olunması hər iki tərəf demokratları üçün xəyanət olduğu təsəvvür edilir. Şəhər İdarəsi Gürcüstan Hökumətinin bu itxifalı sülhə bərtəraf etməsi [aradan qaldırması] iqdamatına [təşəbbüslərinə] müavinət [yardım] göstərəcəkdir.

Borjom ermənilərinin qətnaması

Borjomda yaşayan ermənilər böylə bir qətnamə qəbul etmişlərdir: Dərgöz millətçilik siyasətinin ermənilərlə gürcülər arasında törətdiyi ədəvat, Sanain yanında vəqe olan hadisələr sayəsində genişlənməkdə olub, hər iki millət demokratiyasını [xalqını] halakətlə [mahv olmaqla] təhdid etməsinə nəzərə alıb, Ermənistan siyasi nümayəndəsindən xahiş edirik ki, Gürcüstanla Ermənistan arasında olan mübahisəli məsələlərin konfrans və ya hakəm [arbitr] vasitəsilə həll edilməsi üçün öz hökumətinə icrayi-təsirdə bulunsun.

Ticarət və Sənəət Vəkilləri Şurasında

Tiflis Ticarət və Sənəət Vəkilləri Şurası, Gürcüstanla Ermənistan arasında vəqe olan müəssif [təəssüflü] hadisə münasibətilə Tiflis Şəhər İdarəsinin qəbul etdiyi qətnaməyə şərik olub, iki millətin tarixi mehribançılığının xələldər edilməsi [pozulması] əleyhinə protesto edir. Bundan əlavə, Ticarət və Sənəət Vəkilləri Şurası hər iki millət qurbanlarının nəfinə [xeyrinə] inanə cam etməkdən ötrü bir komissiya intixab etmişdir [seçmişdir].

“Kavkazskoye slovo” qəzetasının qapanması

Gürcüstan Hökumətinin əmrinə görə, ermənilərin rus dilində nəşr etdikləri “Kavkazskoye slovo” qəzetəsi müvəqqətl[i] dayandırılmışdır.

“Palas Otel” mehmanxanasının yanması

Bazar günü, saat üç radələrində, Aramyansın Qolovinski cad-dədəki [prospektindəki] evində “Palas Otel” mehmanxanasında yanğın başlanmışdır. Yanğın mehmanxananın damı və anbarında başlanır. İtfaiyyə [yanğınsöndürənlər] dəstəsi su yoxluğundan əvəlcə heç bir iş yapa bilməmişdir. Su axşam saat altı radələrində gətirilmişdir. Gecə saat 12 üçün yanğın bir qədər azalmışdır. İtfaiyyə dəstəsinin bir hissəsi Erməni bazarında başlanmış yanğının öünüb almaq üçün gedir. Mehmanxana yanğını yenidən gücləşib bütün evi büriyür. Bu vaxtdək yanğın sönməmişdir. Bu evdəki bütün mağazalar yanmışdır. Bütün mehmanxana imarəti ilə anbara birləşdirilmiş “Majestik” mehmanxanasının da imarəti yanib tərک olmuşdur.

Gürcü nümayəndələrinin övdəti [qayıtması]

Ermənistan Cümhuriyyəti nəzdində olan Gürcüstan siyasi nümayəndəsi Mdivani, İstanbulla olan erməni sülh heyəti üzvləri [Mixail] Papanovun, [Avetis] Aqaronyan, Ermənistan Ərzaq naziri L.İ.Quliyev və Ermənistan Hökumətinin istefa vermiş Maarif naziri Atabəyov, İrəvandan Ağstafa tarıq [yolu] ilə Tiflisə varid olmuşlardır [getmişlər]. Bunlar hamısı kanuni-əvvəlın [dekabrın] 8-ində İrəvandan çıxıb Sanain hadisəti [hadisələri] münasibəti ilə Tiflisə qədər dəmiryol ilə gələ bilmədiklərindən, yolun yarisində Qarakil-səyə qayıdıb və oradan da şose yolu ilə Ağstafaya gəlməyə məcbur olmuşlar.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]**Daxiliyyə Nəzarətində [Daxili İşlər Nazirliyində]**

19 kanuni-əvvəldə [dekabrda] “Qafqaziyyə əqvamının [millətlərinin] ittihad [birlik] ilə həmvifaqlığı [həmrəyliyi] cəmiyyəti” açıq-açıqna işləmək və qanuni bir əsas üzrə davam etmək üçün nizamnəməsini hökumətə təq-dimlə təsdiqini təmənnə [xahiş] etmişdi. İşbu “Qafqaziyyə cəmiyyəti-əqvamı”, başlıca ermənilərlə Qafqaziyyə türkləri miyanında [arasında] sülh və əsasıyı bərdavam etmək [davam etdirmək] üçün yaranıb meydana çıxdığından, burada üzvlərin çoxu erməni və müsəlman olur. Bundan maəddə [başqa] digər qafqaziyyə millətlərdən də burada iştirak etməsi təsvib edilən [bəyənilən] bir işdir.

“Qafqaziyyə cəmiyyəti-əqvamı”nın məqsədi Qafqaziyada yaşayan millətlərin, başlıca erməni ilə azəri türklərinin miyanında həmvifaqlıqla ittihadın [həmrəylik və birliyin] həyatımızca ələmə [lazımlı, vacib] olduğunu sifahən [sifahi], təhriən [yazılı olaraq] təbliğ etməklə bərabər, ümum Qafqaziyyə millətlərinin hər biri üçün “kul-tur” və siyasətca yaşamağa müsəvi [bərabər] hüquqa malik olduqlarını qəbul ilə aralarında möhkəm bir sülh üzrə binalanmış qonşuluq əlaqəsi peydası üçün çalışmaqdır. Bu məqsədə ermək üçün cəmiyyət bilafəsilə [aramsız] sifahi və təhriri təbliğətdə bulunur və həmvifaqlığın, ittihadın əhali təbəqələrində geniş bir surətdə intişarı [yayılması] və təsiri üçün kitab, jurnal, qəzetə, vərəqələr nəşr edildiyi kimi müasibə və konfranslar dəxi tərtib veriləcəkdir. Eşitdiyimizə görə, Daxiliyyə Nəzarətinin bu məqsəd xoşuna getmiş və həmin nizamnəməni təsdiq etmişdir.

* Türiq və Məəbir Nəzarətində [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyində] vaqonların bəzə qəlməsi və onların doğru surətdə ehtiyacı olan əhali miyanında [arasında] təqşim edilməsi [bölüşdürülməsi] nəzərə alınmışdır. Bunun üçün də nazirin təklifi ilə Azərbaycan dəmiryolları müdiri təhti-sədarətində [sədrliyi altında] bir xüsusi müvəqqəf büro təşkil ediləcəkdir. Bu büroyə Ərzaq, Ticarət və Sənəət [Sənəyət], Daxiliyyə, Əmlak və Ərazi nəzarətlərindən olan kimi, Neft Mədənciləri Sovet Syezindən, Birja Komitəsindən, Bələdiyyə İdarəsindən, Ticarət və Sənəət İttifaqından, Ev Mərkəzi cəbindəki [nəzindəki] Mərkəzi Ərzaq şöbəsinə dəxi mürexəsələr [nümayəndələr] daxil olacaqdır. Hazırdakı bəzə vaqonlar haqqında hər gün bu büroyə məlumat ver-məlidir. Bunların ixtiyarı tamamilə bürodə olacaqdır. Mal göndər-mək, aparmaq üçün vaqon istəyənlərin arzihəlləri [müraciətləri] hər zaman buraya verilməlidir. Büronun birinci iclası, Türiq və Məəbir naziri tərəfindən 24 kanuni-əvvəl [dekabr] axşam 6-ya təyin edilmişdir.

* Ticarət və Sənaye Nəzarəti tərəfindən Ermənistanə Ərzaq naziri namına [adına] aparmaq üçün 70 vaqon neft, 40 vaqon qaz (cövhər) və 10 va-qon benzin üçün icazə verilmişdir. (Dəbelə gürcü kilsələri ehtiyacını ödəmək üzrə Tiflisə 300 put parafin [bağ mumu], 30 put fitil və 10 put da şam aparmağa icazə verilmişdir.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

* Bələdiyyə İdarəsi Şurayı-Vüzəra indindəki [Nazirlər Kabineti nəzindəki] dörd milyonluq iştiraz barəsindəki iqdamatına [təşəb-büsünə] cavabən xəbər vermişdir ki, işbu iqdamatı Bələdiyyə İdarəsi, Daxiliyyə Nəzarəti vasitəsilə etməlidir.

* Daxiliyyə Nəzarəti Bələdiyyə İdarəsinə müraciətdən “Elektrifəkəyə Si-la” cəmiyyətinin işiq qiymətini artırmaq barəsindəki təşəbbüsünə işbu kanuni-əvvəlın [dekabrın] 25-inədək baxılmasını təklif etmişdir.

* Kanuni-əvvəlın 25-ində erməni lisanında “Meraver” (Bizim günlər) nam [adlı] qəzetə nəşrə başlayacaqdır. Qəzetədə erməni ictimaiyyəni-amiyyunları [sosial-demokratları] iştirak edəcəklərdir.

* Dördüncü gündür ki, şəhərdə bir neçə yerlərdə təftiş icra edilmişdir. Daxiliyyə Nəzarətindən alınmış məlumata görə, işbu təftişlər barəsində nəzarətdən əmr verilməmişdir. İşin hangi mənbədən nəşət etməsi [irəli gəlməsi, əmələ gəlməsi] barəsində təh-qiqat yapılmıqdadır.

* Türiq və Məəbir Nəzarəti [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyi] Məclisi-Məbusana pişnihad [təqdim] etmək üçün işbu məlumatı almışdır: 50-60 vaqon taxıl və xammal, Ləki mövqifində [stansiyasın-da] durmaqdadır. Bunlara təşəhüb edənələri [sahib çıxanların] hesabı 150-yədəkdir. Bir çox səbəblərdən naşi [ötrü], məsələn, vaxtli-vaxtında vaqon verilmə[mə]si, növbə gözənilməməsi və qeyrə, məlal yağışın altında qalıb xarab olmaqdadır. Mal sahibləri rica edirlər ki, onların mallarını aparmaq barəsində lazımi binəgüzarlıqda bulunulsun [sərəncam verilsin]. Zira ki, burada qaldıqca axırını çəpiklərini belə xərc etməyə məcbur olurlar.

* 20 kanuni-əvvəldə [dekabrda] “Ağa Manafov” və yedəyində gətirdiyi “Rusayfka” gəmisində Lənkərəndən ingilis qoşunları gətiril-mişdir.

* Ərzaq Nəzarəti müvəkkili Xariciyyə Nəzarətinə xəbər vermişdir ki, Qafqaziyyə Rus Milli Şurası tərəfindən təklif edilən İrəvan quberniyası məlakətlərinə Azərbaycanda taxıl almaq müəsidəsi verilməsinə cavabən xəbər verilir ki, Azərbaycanda taxıl yoxluğu işbu iqdamatı [təklifi, təşəbbüsü] qəbul etməməyə məcbur edir. Bununla bərabər Nəzarətə xəbər verir ki, Dağıstandan taxıl alınarsa, Azərbaycandan tranzitlə aparılması mümkün olacaqdır.

* Ərzaq işlərinin şəhər tərəfindən Ərzaq Nəzarətinə verilməsindən sonra Ərzaq şöbəsi müdiri Smirnov Nəzarətdə müvəkkil təyin edilmişdir. Smirnov, Şimali Qafqaziyyə və Ukraynaya gedib Bakı və Azərbaycən üçün taxıl, qənd və başqa ərzaq, mühimmat almağa əzimet edəcəkdir [çalışacaqdır].

AZƏRBAYCANDA**Müsəlləh [silahlı] müqavimət**

Gəncənin qəza qaımmaqamı göndərdiyi rapordən məlum olur ki, Gəncə qəzasının 3-cü polis məntəqəsi naziri, qonşu Qaradağlı kəndlilərinin Xarxaputda buğda anbarının dağıldığı haqqında verdiyi şikayətə nəzərən, Xarxaput kəndində icimta [yiğıncaq] dəvət etmək üzrə oraya getmişdi. Çə-ğirilmiş ictimaiyyə ermənilərin möhtərəm kişilərindən bir neçəsi gəlib, pristav müavinindən nə üçün çağırıldıqlarını bilir-bilməz dağılib gətdiklərinə son kəndin gənclərini yer-lərindən oynatmışlar. Onlar da bunlarla bərabər kənd ətrafında səngərlərə girib orada polis nümayəndələri olan evi gülləyə bas-mışlar. Pristavın zəkvəti [fərasəti] sayəsində hər iki tərəf bu hadisə-dən qurbansız xilas olmuşlar. Müqəssir tutulmuş erməni kənd əyan-ları, camaatının pristav müavininə xüsumət [düşmənçilik] bas-lədiyindən dolayı bu evi gülləyə sarılmışlardır.

Ermənilərin rahatsızlıqları

Eşitdiyimizə [görrə], Gəncənin 3-cü qəza polis məntəqəsi dairəsində, dağlarda yaşayan ermənilər cətecə [quldur] Andranikin hərəkətləri ilə ruhlanaraq Azərbaycan sultasını [hakimiyyətin] tanı-maq istəməyirləmiş. Hərçənd pristavın səyi ilə buralarda tam bir əsasıy bərpə edilmişdir, lakin bürün daimi olacağına inanılmır. Çünki bunların içində olan rahatsızlıq yatmayı.

İran hüduudunda

17 kanunisani tarixli Cəbrayıl qəzasından alınmış məlumata nəzərən, bu qəzadə İran quldurları, hüdudu keçərək bir gecə Dilağarda kəndində qonaq qaldıqdan sonra sabahına gedərəkən kəndlilərin 18 qarəmalını və 12 atlarını qabaqlarına salıb aparmışlar.

Erməni qatilləri

Cəbrayıl qəzasından alınan məlumata görə üç məntəqədə, Arakül kəndi yanında ermənilər tərəfindən oradan keçən müsəl-manlardan biri öldürülmüşdür. Digərini əsir alıdıqdan sonra 1300 rubla para almışlar. Üçüncü müsəlman isə güllə baranından [güllə yağışından] qaçmaqla qurtarmışdır. Bədəfkar [cinayətkar] ermənilər tutulmamışdır.

Ermənilər vəhşəti

Vəzifə ifası üzrə Cilan kəndinə (ermənilərin) gəlmiş yəsavul Behbud Hüseyn oğlunu, orada nümayən olan [görünən, meydana çıxan] müsəlləh [silahlı] ermənilər tərəfindən digər Arakül adlı erməni kəndinə aparılır. Bunu qonşuluqda olan Heybətlı kəndi müsəlmanları görür. Ermənilər zənn edir ki, bunun əvəzində müsəl-manlar bunlara hücum etməklə yəsavulun işiqamını bunlardan ala-cıqdır. Onun üçün də o saat səngərləri inşa edirlər. Bunu görən müsəlmanlar da hazırlığa başlayır. Hər iki tərəfin atışması olur. Bu da çox az müddət davam edir. Arakül kəndində yəsavulun bir tüfəngini, 100 patronunu alırlar. Özünə beş gün ərzində istədikləri şədid [sid-dətlil] əzəbi verirlər. Ən nəhayət də yaxşıdır, öldürməmiş buraxırlar. 3-cü məntəqə pristavı tüfəngi, patronları tələb etdikdə Arakül kəndi erməniləri bunları iadə etməkdən imtina etmişlərdir.

Gəncədən biza yazırlar

Gəncə şəhərində bir çox məktəblər vardır ki, hal-hazırda mün-təzəm surətdə o məktəblərdə dərslər getməkdədir. Bunlardan şayani-diqətt [diqqətəlayiq] olan progimnaziyə adlanan “Svyataya Nina”nın şöbəsidir. Bu məktəbdə 10 nəfərdən ziyadə qız bala-rımız təhsil-elmə məşğuldurlar. Bu məktəb ibarətdir beş şöbadən.

1-ci şöbədə 40 nəfər mütaəllimələr [qız tələbələr], 2-ci şöbədə 22 mütaəllimə, 3-cü şöbədə 25 mütaəllimə, 4-cü şöbədə 18 mütaəl-limə, 5-ci şöbə ki, ibarətdir uşaq bağçasından, bu şöbədə də 10 nəfərdən ziyadə xırdca mütaəllim [oğlan tələbə] və mütaəlli-mələr təhsil-elmə məşğuldur. Bu məktəbdə bir nəfər müdirə, bir nəfər müəllim və beş nəfər müəllimələr ifay-i-vəzifə etməkdədirlər. Demək istəyirəm ki, bu müəllimlərdə milli hissiyyət, milli məhab-bət, milli duyğu olduğu, vəzifələri haqqında göstərdikləri səy və kuşişlərindən [çalışmalarından] bəllidir. Yaşasın böylə millət xadimələri! Bunların say və kuşişlərinin nəticəsi olaraq bu məktəb-də təlimə məşğul qız balaları daıçığıya-dəiqəçə elm cəhətinə təraqqiyə tərəf yürüməkdədirlər. Böylə layiqincə vəzifələrini ifa edən müdirə, müəllim və müəllimələrə Maarif İdarəsi tərəfindən verilən məaş, məəttəəssüf [təəssüf ki], onlara kifayət etməyir. Şübhəsizdir ki, əlahəzrət Maarif naziri nəzəri-diqəttlərini bu nöqtəyi-mühümə cəlb edərək zəma-nənin, xüsusən Gəncə şəhərinin hər bir cəhətlə artıq darəcədə məkəulat [ərzaq] və qeyri-makulətin qayət bəhəliğini nəzəri-ətinəyə alıb da bu millət balalarının uğrunda var qüvvələri ilə çalışan müəllimələrin əldiqları azca məaş, onların məxəricini ödəməyəcəyini mülahizə buyurlar.

Əhməd bəy Ataməlibəyli

Bu günlərdə müftədir şairlərimizdən Əbdülsəlimzadə Məhəmməd Hədi əfəndinin **“İnsanların tarixi faciələri” yaxud “Əlvahi-intibah”** adlı mənzum əsərinin ikinci cüzü çəpədən çıxıb mövqeyi-füruşə [satışa] qoyulmuşdur. Kitabça gözəl və qalın kağız üzərində təb' [çap] edilmiş, fiatı [qiyməti] 2 manatdır. Turan mət-bəsinə, Parapetdə “Məktəb” mağazasından və Bazar caddəsində Paşa Qasımdzadənin mağazasından.

b. 4 – 3

Bakı Ticarət məktəbi

Elan edir ki, Maarif naziri həzrətlərinin binəgüzarlığına [sərəncamına] görə, Bakı Ticarət məktəbində müsəlman çocuqları üçün türk lisanında əlifba və hazırlıq şöbələri açılmışdır. Yeni açılmış və sabiqdə davam edən şöbələrə hər gün məktəb dəftərxanasında ərizələr qəbul olunur.

Məktəb müdiri: F. Ponomaryov.

2615

Hakimlərin xüsusi**geca və gündüz növbələri**

Ünvan: Bolşoy Moskva mehmanxanası, Qoqolevski və Torqovi küçələrin küncündə. Telefon nömrələri 7-96 və 49-81. Naxoşların evinə gedirlər.

Diş həkimi İsay Samuiloviç Karşteynbaum

Naxoşlar[i] əvvəlki kimi qəbul edir. Dişləri ağrısız çıxarır və qızıl üzərində süni dişlər qayırır.

Ünvan: Tsitsyanovski və Çadrovı küçələrin küncündə İsafilevun 41 nömrəli evində.

Qəbul edir hər gün saat 12-dən 3-ə kimi. Axşam 5-dən 8-ə kimi.

2610

Arvad diş həkimləri**Z. A. Şexter və xanım**

Dişlər ağrısız çıxarırlar. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kanardan gələnlar üçün iş tezliklə görürlər. Qiymətlər münasibdir.

Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

2115

Qoldqor-Fradkinin**Diş müalicəxanası**

Dərya kənarında Başenni küçədə Ramazanovun 10 nömrəli evində qəbul edir hər gün saat 9-dan 2-yə kimi və 4-dən 7-yə kimi.

2607

Doktor**Doktor Samuil İzrailoviç Kopeliovic**

Daxili və əsəbi mərazə mütbələ olanları hər gün axşam saat 5-dən 8-ə kimi qəbul edir. “914” davasını [dərmanını] istemal edir [işlədir]. Vorontsovski caddədə nömrə 17, ikinci mərtəbə. Telefon 50-82 və 93.

282

Qabil diş qayırın**Mirza Xəlil Canibəyazadə**

Qızıldan və sairədən hər cür əla dişlər münasib qiymətlə qayırır. Ünvan: Qubernski küçə, “İslamiyyə”nin sağ tərəfində ev nömrə 55.

295

<

Füzuli şəhərinə qayıdış başlayır

Avqustun 5-də Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi Füzuli şəhərinə birinci mərhələdə köçürüləcək ailələr arasında püşkatma keçirib.

Dövlət Komitəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, püşkatmada Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) xüsusi nümayəndəliyin və Füzuli Rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri, eyni zamanda 144 ailə (509 nəfər) iştirak edib. Ailə tərkibinə uyğun olaraq onlar

dan 51-i ikiotaqlı, 76-sı üçotaqlı, 17-si dördotaqlı mənzillə təmin olunub. Həmin ailələr indiyədək Bakı və Sumqayıt şəhərlərində, Abşeron rayonu ərazisində müvəqqəti

di daşıyır. Məcburi köçkün ailələrin nümayəndələri püşkatma vasitəsilə onlara verilən evlərin daqiq ünvanını müəyyənləşdirirlər.

Tezliklə daimi yaşayış üçün Füzuli şəhərinə qayıdacaq keçmiş məcburi köçkünlər çox böyük sevinc hissi keçirdiklərini qeyd ediblər. Onlar işğaldan azad olunduğu ərazilərdə yaradılan şəraitə və məcburi köçkünlərə göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya dərin minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Püşkatmada iştirak etmiş ailələr qısa müddətdə Füzuli şəhərinə yola salınacaqlar.

məskunlaşma yerlərində yaşayblar.

Püşkatmanın keçirilməsi məcburi köçkünlərin yerləşdirilməsində obyektivliyi və şəffaflığı təmin etmək məqsə-

HHQ-nin aviasiya vasitələri təlim-məşq uçuşlarını icra edir

Müdafiə nazirinin təsdiq etdiyi 2023-cü ilin hazırlıq planına uyğun olaraq Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin aviasiya vasitələri təlim-məşq uçuşlarını icra edir.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, hərbi pilotların ən müasir trenajorlarda uçuş vərdişləri məşq etdirildikdən, eləcə də heyətə təhlükəsizlik qaydaları çatdırıldıqdan sonra praktiki uçuşlar həyata keçirilir.

Ssenariyə əsasən Su-25ML, Su-25 və MiQ-29 tipli təyyarələr müəyyən edilmiş marşrutlar üzrə gecə məhdud görmə şəraitində və gündüz vaxtı havaya qalxma, yərə enmə, həmçinin müxtəlif hündürlük-

lərdə çətin pilotaj və döyüş manevrləri üzrə tapşırıqları icra edirlər. Həmçinin təlim-məşq uçuşlarında gənc hərbi pilotlar L-39 təyyarələrində uçuş vərdişlərini təkmilləşdirirlər.

Hərbi pilotların döyüş hazırlığının inkişaf etdirilməsi məqsədilə keçirilən təlim-məşq uçuşları zamanı qarşıya qoyulan bütün tapşırıqlar müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilir.

Şirvanda qanvermə aksiyası keçirilib

Şirvan şəhərində könüllü qanvermə aksiyası təşkil olunub. Səhər saatlarından başlayaraq sakinlər gün ərzində Mərkəzi Qan Bankının Şirvan bölməsinə yaxınlaşaraq qan veriblər.

Aksiya zamanı əvvəlcədən həkim-hematoloqlar tərəfin-

dən hər bir donurun sağlamliq imkanları müəyyənləşdirilib,

hərtərəfli tibbi müayinədən sonra onlardan qan götürülüb. Toplanan qan ehtiyatı yoxlanılaraq talassemiya, hemofiliya, eləcə də leykoz xəstəli-

yindən əziyyət çəkən şəxslər üçün istifadə olunacaq.

Seyran CAVADOV, "Azərbaycan"

Özbəkistan mədəniyyət günləri möhtəşəm konsert proqramı ilə yekunlaşdı

Bakıda keçirilən Özbəkistan mədəniyyət günlərinə yekun vurulub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Özbəkistan Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən tədbirlər çərçivəsində Bakının bulvar ərazisində tanınmış özbək sənətçilərinin iştirakı ilə konsert proqramı təqdim olunub.

Mədəniyyət günlərinin möhtəşəm bağlanmış mərasimi üçün təşkil olunmuş

tədbirdə məşhur sənətçilərdən Özbəkistanın Xalq artistləri Nəsibə Abdullayeva, Fərrux Zakirov, Həşimjon İsmaylov, Züleyxa Boyxanova, Gulsanam Mamazoitova, Jenisbək Piyazov, Samandar Alimov və başqaları zəngin repertuarları ilə sevonlərinin qarşısında çıxış ediblər.

Konsert boyu sənətçilər repertuarlarında yer alan ən populyar mahnıların ifa ediblər.

Özbəkistandan ölkəmizə təşrif buyurmuş sənətçilər bənzərsiz ifaları ilə bir daha böyük tarixə malik zəngin mədəniyyətə sahib olduqlarını göstəriblər.

Tədbirdə Özbəkistandan çoxsaylı qonaqlar və bu ölkənin Bakıda yaşayan vətəndaşları iştirak ediblər.

Özbəkistan folklor ustalarının konsert proqramı maraqla qarşılandı.

Beynəlxalq yay məktəbinin iştirakçıları Şəkidə olublar

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş "Enerji keçidində: Postneft iqtisadiyyatı, alternativ enerji, ətraf mühitin mühafizəsi" mövzusunda Beynəlxalq yay məktəbinin iştirakçıları Şəki rayonuna ekskursiya ediblər.

Bu barədə AZƏRTAC-a Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetindən (ADNSU) məlumat verilib. Bildirilib ki, tədbir iştirakçıla-

rı ekskursiya zamanı Azərbaycan memarlığının incilərindən olan Şəki Xan Sarayını və digər tarixi abidələri ziyarət edib, Kiş kəndi, həmçinin qədim ipəkçilik ənənələri və yerli mətbəxə tanış olublar.

Qeyd edək ki, ADNSU və Alman Akademik Mübadilə Xidməti (DAAD) tərəfindən təşkil olunan 5-ci Beynəlxalq yay məktəbinə Azərbaycandan və Almaniyaadan tələbələr qatılıb.

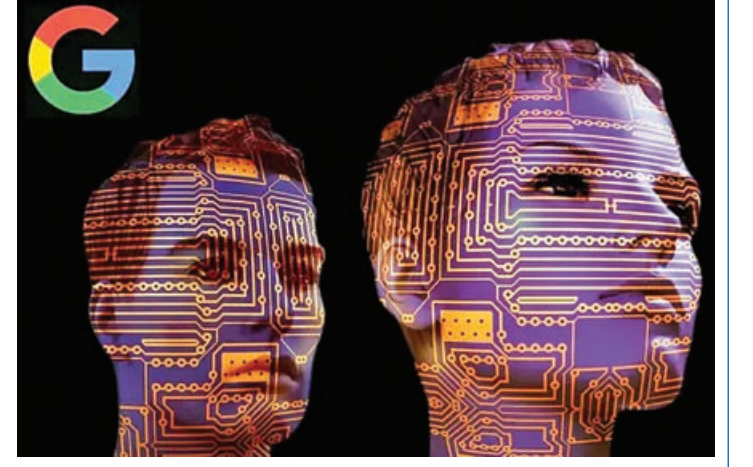

"Google Genesis" jurnalistlərin dəstəkçisi olacaq

"Google" xəbərlərin yazılması üçün nəzərdə tutulmuş "Genesis" kod adlı süni zəka algoritmi üzərində çalışır. Şirkət "Genesis"i artıq "The New York Times", "The Washington Post" və "The Wall Street Journal" kimi nəşriyyatların rəhbərlərinə sərgiləyib. "Google" hesab edir ki, bu algoritim jurnalistlərin dəstəkçisi rolunda çıxış edəcək.

"Genesis" in vasitəsilə hazır xəbərləri tərtib etməklə yanaşı, optimal xəbər başlıqlarını seçmək və ya xəbər tərtib hissəsinin tərzini dəyişmək olar. Şirkətin əsas məqsədi jurnalistlərin onları

iş effektivliklərini yüksəldə biləcək süni zəka alətlərinin təqdim edilməsidir. "Google" jurnalistləri süni zəka algoritmləri ilə əvəz etmək niyyətində olmadığını da xüsusi olaraq bildirirlər.

"Apple" süni zəka əsaslı çatbot yaradı

"Apple" şirkəti "ChatGPT"-nin bənzəri olan süni zəka əsaslı çatbot yaradı. "Apple GPT" adlı çatbotun hazırlanmasında "Ajax kod" platformasının istifadə edilib.

Platforma çatbotların əsasında dayanan böyük dil modellərinin yaradılması üçün nəzərdə tutulub.

"Apple GPT" hələ ki, şirkət daxilində test olunur. Şirkət öz növbəsində böyük dil modellərinin hazırlanması ilə məşğuldur. Yeni çatbot məhsulların prototipləşdirilməsində, məlumatların ümumiləşdirilməsində və onun təlimatlandırılmasında istifadə edilmiş məlumatlar istiqamətində olan suallara cavabların tərtib edilməsində istifadə ediləcək.

Qandakı oksigenin miqdarını ölçən qolbaq hazırlanıb

"Huawei" şirkəti yeni smart qolbağı və planşetini təqdim edib. Belə ki, yeni texnologiyamızın biri yuxu zamanı smart qolbağın istifadəsinin səhətinə, ikinci texnologiya isə ürək döyüntülərini monitorinq etməyə imkan verir. Digər yenilik isə qolbağın qandakı oksigenin miqdarını ölçə bilməsidir.

Yüksək piksellə və böyük ölçülü "AMOLED" ekran, uzun müddət ərzində çalışma imkanı və istifadəçi səhətinin müxtəlif göstəricilərinin monitorinqinin aparılması smart qolbağın özəllikləridir.

İstifadə intensivliyindən asılı olaraq, "Huawei Watch Fit Special Edition" 9 gün ərzində çalışa bilər. Şirkət bildirib ki, smart qolbağın 5 dəqiqə ərzində şarj olunması onun 24 saat ərzində intensiv çalışmasını təmin edir.

"Huawei"-in "MatePad 11.5" planşetini özündə performanslı prosessor, böyük həcmli batareya, keyfiyyətli ekran və stereo səs gücləndiriciləri birləşdirir. Planşet yüksək piksellə ekranla təchiz olunub. O, "Snapdragon 7 Gen 1" prosessoru vasitəsilə çalışır və 20 vatt gücündə sürətli şarj texnologiyalı batareyamı birləşdirir.

"Threads" də məhdudiyət tətbiq edilib

"Threads" də gündəlik oxunan paylaşımların sayına məhdudiyət tətbiq edilib. Bir müddət öncə tviderdə də buna bənzər addım atılmışdı.

Tviderin gündəlik oxunan mesaj sayına məhdudiyət təyin etməsinin əsas səbəbi şirkətlərin öz süni zəka modellərində onların məlumatlarından istifadə etmələri idi. Bu qərar öz növbəsində "Threads"-in istifadəçi kütləsinin sürətlə artmasına səbəb olmuşdu.

"Threads"-in rəhbəri Adam Mosseri bildirib ki, yeni servise olan çoxlu sayda spam hücum-

lar səbəbilə sosial platformada gündəlik oxunan paylaşımların sayına məhdudiyətlər tətbiq edilib.

"Samsung Galaxy Watch" un maraqlı özəlliyi

"Samsung" şirkəti "Galaxy Watch 6" və daha öncəki smart saatları üçün yeni funksiyalar təqdim edib. Bundan sonra şirkətin smart saatları əşyaların, mayelərin və istənilən səthlərin temperaturunu ölçə biləcəklər. Yeni "Thermo Check: Life Temperature" adlı tətbiq "Google Play Store"-də artıq mövcuddur.

Tətbiqin təsvirində qeyd edilmiş məlumata görə, "Samsung Galaxy Watch" modellərinin istifadəçiləri fiziki kontakta girmədən müxtəlif səthlərdə bu tətbiq vasitəsilə onların temperaturlarını ölçə biləcəklər. Bu, isti tava, qida və hətta su da ola bilər.

"Galaxy Unpacked" tədbiri çərçivəsində təqdim ediləcək "Galaxy Watch 6" və "Watch

6 Classic" smart saatları bu tətbiqə satışa təqdim edilərkən sahib olacaqlar. "Galaxy Watch 5" smart saat modellərində isə sözügedən tətbiqin dəstəyi daha sonra reallaşdırılacaq. Bu tətbiqin dəstəyi mövzusunda "Galaxy Watch 4" modellərinin adları çəkilməyib.

"Lenovo" nun oyun monitoru

"Lenovo" şirkəti "Legion Y34w" adlı yeni oyun monitorunu təqdim edib. O, 165 Hz-lik təsvir yenilənməsinə sahib yüksək piksel keyfiyyətli mini-LED ekranla təchiz olunub. Ekranın maksimal parlaqlıq səviyyəsi 1200 nit təşkil edir.

"Legion Y34w" iyulun sonu Çində 420 dollara satışa çıxarılıb. Onun digər ölkələrdəki satış tarixi hələlik məlum deyil.

Quql Albom Arxivi xidmətini ləğv edib

"Albom Arxivi" xidməti iyulun 19-dan etibarən fəaliyyətini dayandırıb.

Quql köhnə şəkllərin saxlanması təmin edən "Albom Arxivi" xidmətini ləğv edib. İstifadəçilər arxivdən onlar üçün dəyərli olan məlumatların ehtiyat nüsxəsini artıq çıxara bilməyəcəklər.

Vatsapın yeni funksiyası

Vatsap messengerdə istənilən şəxs ilə ünsiyyət yaratmağa imkan verən yeni funksiyası təqdim edib. Artıq ünsiyyət qurulacaq şəxsin kontaktları siyahısında olmasına ehtiyac yoxdur.

Vatsapın həm "Android", həm də iOS üçün nəzərdə tutulmuş versiyasının son yenilənməsində istifadəçilər yeni funksiyadan istifadə

edə bilərlər. Daha əvvəllər bu, konar program təminatları vasitəsilə mümkün idi. Kontaktlar siyahısında olmayan şəxs ilə əlaqəyə keçmək üçün istifadəçi sadəcə olaraq yeni çatə başlama düyməsinə klikləyərək, artırıq sətirdə telefon nömrəsini daxil etməlidir.

Ülker XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

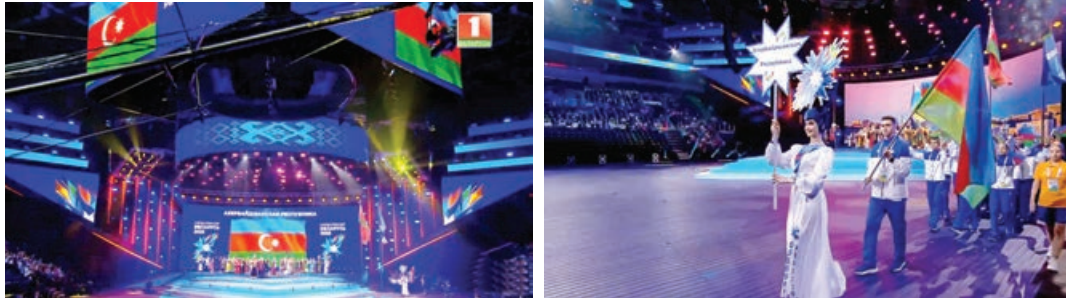

İdman

Minskə MDB ölkələrinin II Oyunlarının təntənəli açılış mərasimi keçirilib

Düən Belarus paytaxtında "Minsk-Arena"da MDB ölkələrinin II Oyunlarının təntənəli açılış mərasimi keçirilib.

Genişmiqyaslı idman forumu Belarusda dünyanın 20-dən çox ölkəsindən qonaqları və iştirakçıları bir araya gətirib. Oyunlar açıqdır, ona görə də Belarus təkcə MDB ölkələrindən idmançılar deyil, Venesuela, Pakistan, İran, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Kuba, Misir, Monqolustan, Malayziya, Vyetnam, Livan, Oman və digər ölkələrdən də qonaqlar gəlib. Oyunların daha bir özelliyi ondan ibarətdir ki, onlar bütün ölkə ərazisində keçirilir - Belarusun 10 şəhərində yarışlar üçün arenalar hazırlanıb. Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko "Minsk - Arena"da keçirilən təntənəli

mərasimdə MDB ölkələrinin II Oyunlarını açıq elan edib.

Oyunların açılış mərasiminin rəsmi hissəsi Belarus və MDB dövlətlərinin bayraqlarının təntənəli şəkildə qaldırılması ilə başlayıb. Görkəmli idmançılar - avarçəkmə üzrə ikinci Olimpiya çempionu Yekaterina Karsten, batut üzrə Olimpiya çempionu İvan Litvinoviç və kanoe üzrə Olimpiya çempionu Aleksandr Mayskov Dövlət himninin sədaları altında Belarus bayrağını ucaldıblar. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin bayrağını qaldırıl-

ması mərasimində Belarusun daha üç tanınmış idmançısı - yüngül atletika üzrə Olimpiya çempionları Yanina Provalinskaya-Korolçik və Yuliya Neshterenko və həndbol üzrə Olimpiya çempionu Andrey Barbaşinski iştirak ediblər.

Dövlət başçısı Aleksandr Lukaşenko Oyunların iştirakçılarına, təşkilatçılara və təmasçılarına müraziət edərək onlara uğurlar, qələbələr, parlaq tamaşa və çoxlu müsbət emosiyalar arzulayıb.

"Minsk-Arena"nın tribunalarını dolduran tamaşaçılarla

birlikdə Belarus lideri ölkənin aparıcı estrada artistləri, vokal və xoreografiya peşəkarı və həvəskar kollektivləri də daxil olmaqla, mindən çox insanın iştirak etdiyi parlaq möhtəşəm tamaşaya baxıb.

Mərasimin kulminasiya nöqtəsi Oyunlar Alovunun alovlanması olub.

Azərbaycan komandası say baxımından üçüncü yerdədir - Oyunlara 16 idman növünü təmsil edən 177 idmançımız gəlib.

MDB ölkələrinin II Oyunları avqustun 4-dən 14-dək keçirilir.

Azər ƏLİYEV: "MDB Oyunları 2025-ci ildə Azərbaycanda layiqincə təşkil olunacaq"

MDB ölkələrinin III Oyunları 2025-ci ildə Azərbaycanda keçiriləcək. BELTA agentliyinin xəbərinə görə, bunu Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin baş katibi Azər Əliyev MDB ölkələrinin II Oyunlarının açılış mərasimində "Xatın" memorial kompleksində jurnalistlərə deyib.

O bildirib ki, Azərbaycanda idman tədbirlərinin keçirilməsində artıq yaxşı təcrübə var: "Ümid edirik ki, iki ildən sonra Azərbaycanda keçiriləcək MDB ölkələrinin III Oyunlarını da layiqincə təşkil edəcəyik. Ola bilsin ki, daha çox regionları daxil edək. Bütün qonaqlarımızı xoş təəccübləndirəcəyimizə inanırıq".

Baş katib 2019-cu ildə Minskə keçirilən II Avropa Oyunlarına qatıldığı barədə danışıb: "Bu oyunlar təşkilatçılıq və idman proqramı baxımından çox yüksək səviyyədə keçirildi. Demək olar ki, yarışların keçirildiyi bütün yerlərdə olduq. Minskə olan zaman burada çoxlu idman obyektlərini gördüm. Belarus idman ölkəsidir. MDB Oyunları artıq ikinci dəfədir keçirilir. Hesab edirəm ki, bu yarışlar daha da populyarlaşacaq. Burada əsasən gənc idmançılar çıxış edir və bu, onlara belə böyük tədbirlərdə özlərini sınamaq imkanı yaradır. Ümid edirik ki, komandamız layiqincə çıxış edəcək".

II MDB Oyunlarında 2 qızıl, 2 bürünc medal

Azərbaycan komandası Belarusun paytaxtı Minskə keçirilən II MDB Oyunlarında növbəti medallarını qazandı.

Cüdoçularımız Nihad Məmişov (50 kq) və Ayxan Mirzəzadə (55 kq) bütün rəqiblərinə qalib gələrək qızıl medala layiq görüldülər. Qadın cüdoçumuz Xədicə Abdullayeva (40 kq) isə bürünc medala sahiblənib.

Xatırladaq ki, daha əvvəl bədii gimnastika üzrə gənclərdən ibarət yığma bürünc medal qazandı.

Rauf MƏMMƏDOV: "Ən yaxşı oyunumu göstərməyə çalışacağam"

6 şahmatçımız Dünya Kuboku uğrunda mübarizəni davam etdirir

Bakıda şahmat üzrə Dünya Kuboku yarışlarında II mərhələnin oyunları başa çatıb. Növbəti III raundda altı azərbaycanlı şahmatçı - Teymur Rəcəbov, Rauf Məmmədov, Qədir Hüseynov, Abdulla Qədimbəyli, Nicat Abasov və Ülviyyə Fətəliyeva çıxışlarını davam etdirirlər.

Kişilər arasında Dünya Kubokunun 1/32 finalında Teymur Rəcəbov - Xayme Santos (İspaniya), Anış Giri (Niderland) - Nicat Abasov, Rauf Məmmədov - Yan Nepomnyayşi (FIDE), Rey Robson (ABŞ) - Abdulla Qədimbəyli və Lenyer Dominges (ABŞ) - Qədir Hüseynov mikromatçaları keçiriləcək.

Qadınlar arasında Dünya Kuboku yarışının 1/16 final mərhələsində yeganə təmsilçimiz Ülviyyə Fətəliyeva çimli qrossmeyster Yu Vençjunla mübarizə aparır.

Xatırladaq ki, Dünya Kuboku nokaut formatında keçirilir, hər raund üç gün davam

edir. Mərhələ iki klassik oyun və zorlu hallarda tay-brekdən ibarətdir.

Onu da qeyd etmək ki, III mərhələdə ən güclü rəqiblə üç qat Avropa çempionu Rauf Məmmədov qarşılaşacaq. Bu, iki dəfə dünya çempionluğu uğrunda final matçlarının iştirakçısı - hazırda FİDE bayrağı altında çıxış edən rusiyalı gressmeyster Yan Nepomnyayşidir. Dünya Kubokunda üçüncü mərhələyə vəsiqə qazanan Rauf Məmmədov II raundda tay-brekdəki qələbəsi və növbəti rəqibi barədə qurumun Mətbuat xidmətinə məlumat verib.

Azərbaycanlı şahmatçı qeyd edib ki, tay-brek çötün

Rauf Məmmədov komanda yoldaşı Şəhriyar Məmmədovun Dünya Kuboku ilə erkən vidalaşmasını bəxtsizliklə əlaqələndirib: "Şəhriyar kimi şahmatçının erkən mərhələdə mübarizəni dayandırması mənə görə bəxtsizlikdir. Digər tərəfdən, etiraf etmək lazımdır ki, şahmatın səviyyəsi çox qalxıb. Hazırda 2300 reytingli olan şahmatçının məğlub olmaq asan deyil. Şəhriyarın rəqibi yaxşı şahmatçdır. Məncə sinqapurlu Tin Jinqao 2700 reytingli şahmatçı olacaq, uğurları qarşılıqdır".

Bu gün turnirdə III mərhələnin ilk oyunları keçirilib. Son məlumatla görə, Qədir Hüseynov Domingesə məğlub olub, digər şahmatçılarımız isə görüşlərini heç-heçə bitiriblər. Bu gün cavab partiyaları keçiriləcəkdir.

Hazırladı: Rizvan CƏFƏROV, "Azərbaycan"

Şəhid məzarı ziyarət olunub

Vətən müharibəsi şəhidi Axundzadə Konan Hamil oğlunun doğum günündə Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin əməkdaşları, habelə yerli ictimaiyyətin nümayəndələri onun ailəsinə baş çəkiblər.

Qəhrəman övladımızın məzarı ziyarət edilib, önünlü gül dəstələri düzülüb və ruhanı dualar oxunub. Şəhər icra hakimiyyətinin rəsmiləri eyni gündə şəhid Konan Axundzadənin adını daşıyan şirniyyat

sexinin açılışında da iştirak ediblər.

Şəhid Konan Axundzadə Vətən müharibəsində göstərdiyi cəsarətə və şücaətə görə

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərəncamlarına uyğun olaraq ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Xocavəndin azad olunmasına görə"

medalları ilə təltif edilib.

Seyran CAVADOV, "Azərbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azər mətbuatçı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırq qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Təsərrüfatə Sahib Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsi təhsil müəssisələri üçün kompüter və noutbukların satın alınması məqsədilə tender elan edir

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər 1100 (bir min bir yüz) manat məbləğdə iştirak haqqı aşağıda göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş Əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Y. Bakıvi küçəsi, 18 nömrəli ünvanından (olaqələndirici şəxs-İlham Şixbəyev, tel: (+99412) 465 73 48) ala bilərlər.

Təşkilat: Elm və Təhsil Nazirliyi Təsərrüfatə Sahib Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsi

Bankın adı: "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin Sənaye filialı
Kod: 805603
VÖEN: 9900001881
M/H: AZ03NABZ013501000000002944
S.W.I.F.T. İBƏZAZ 2X
H/H: AZ2881BAZ38030019441856517211
VÖEN: 1500016711

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri (müvafiq icra orqanı tərəfindən verilmiş, rəsmi blanklarda və möhürlə təsdiq olunmuş) təqdim etməlidirlər:

- tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət;
- tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;
- qeydiyyatdan keçdiyi ölkə (Təqdim olunması məcburidir). Dövlət reyestrindən çıxarış və VÖEN notarial qaydada təsdiq edilmiş əlavə edilə bilər;
- nizamnamə (Təqdim olunması məcburidir. Notarial qaydada təsdiq edilmiş sənəd əlavə edilə bilər);
- rekvizitlər (Təqdim olunması məcburidir. Müvafiq sənəd əlavə edilə bilər);
- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir. Bir ildən az müddətdə fəaliyyət göstərsə, həmin dövrü əhatə edən maliyyə hesabatının surəti təqdim edilə bilər). Notarial qaydada təsdiq edilmiş sənəd əlavə edilə bilər);
- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir. Bir ildən az müddətdə fəaliyyət göstərsə, həmin dövrü əhatə edən bank arayışı təqdim edilə bilər). 01.08.2023-cü il tarixdən sonra alınmış arayış əlavə edilə bilər);
- iddiaçının 2022-ci ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir);
- iddiaçının mikro, kiçik, orta və iri sahibkarlıq subyektlərinə aid olması ilə bağlı məlumat (Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin arayışı təqdim edilə bilər). Əgər sənəd elektron formada əlavə edilərsə, notarial təsdiq edilmiş müləqədir. Təsdiqədiçisi sənəd əlavə edilə bilər);
- vergilər və digər icbari ödənişlər dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin olmaması haqqında arayış (Təqdim olunması məcburidir. Uçotda olduğu vergi orqanından alınmalıdır. Notarial təsdiq edilmiş müləqədir. 01.08.2023-cü il tarixdən sonra alınmış arayış qəbul edilə bilər);
- son bir il ərzində (fəaliyyətini dayandırdığı müddət nəzərə alınmadan) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müvafiq edilmis vəzifələrinin yerinə yetirilməsi hallarının mövcud olmaması (Təqdim olunması məcburidir. Uçotda olduğu vergi orqanından alınmalıdır).

Notarial təsdiq edilməsi mütləqdir. 01.08.2023-cü il tarixdən sonra alınmış arayış qəbul ediləcəkdir);

- tender təklifi və satınalma müqaviləsinin imzalamaq səlahiyyətinə malik olan şəxsin səlahiyyətini təsdiq edən sənəd (vəzifəyə təyin edilməsi barədə əmrin təsdiq olunmuş surəti və ya müvafiq səlahiyyətin verilməsi barədə etibarnamə təqdim edilə bilər);

- iddiaçının müflis elan olunması, əmlakı üzərinə həbs qoyulması, ödənişə yönəlmis girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılması şəxs olmaması barədə məlumat (Vergi orqanı və yaxud Kommersiya Məhkəməsi tərəfindən təqdim olunmuş sənəd təqdim edilə bilər);

- Əgər sənəd elektron formada əlavə alınsa, notarial təsdiq edilməsi mütləqdir);

- iddiaçının satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində özlərinin, habelə işlərin idarə edənlərinin, qulluqçularının peşəkar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması üçün ixtisas göstəricilərini yanlış göstərmələri ilə əlaqədar cinayətə görə məhkum olunması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasının məhkəmə qaydasında qadağan edilməsinə təsdiq edən sənədlər (Daxili İşlər Nazirliyindən və ya "ASAN xidmət" mərkəzlərindən alınmış arayış qəbul edilə bilər). Əgər sənəd elektron formada əlavə alınsa, notarial təsdiq edilməsi mütləqdir);

- iddiaçının tender təklifinin bank təminatı (təminatın qiymətdə olma müddəti tender təklifinin qiymətdə olma müddətindən 30 bank günü çox olmalıdır və tender təklifinin ümumi qiymətinin 1 (bir) faizini təşkil etməlidir).

İcraçı malların korlanmadan və zədələnmədən sifarişçinin müyyəyən etdiyi sonuncu təyinat məntəqəsinə qablaşdırma, markalama və daşıması təminatı etməlidir. Müqavilə imzalandığı tarixdən malların (iş və xidmətlərin) 100 (bir yüz) faizi ən gec 90 təqvim günü ərzində icraçı tərəfindən sifarişçiyə təhvil verilməsi başa çatdırılmalıdır.

Sənədlər Azərbaycan dilində tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan tender sənədləri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır). Tender proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun keçiriləcəkdir.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda qeyd olunan sənədləri 08.09.2023-cü il saat 16:00-dək, tender təklifi və tender təklifinin bank təminatını 18.09.2023-cü il saat 16:00-dək yuxarıda göstərilən ünvanla təqdim etməlidirlər. İddiaçıların təklifləri 19.09.2023-cü il saat 16:00-də Elm və Təhsil Nazirliyinin Təsərrüfatə Sahib Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsinin iclas zalında açılacaqdır.

İddiaçıların səlahiyyətli nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5489 Sifariş 1939

Qiyməti 40 qəpik

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	va informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İnformasiya şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə

contact@azerbajian-news.az az.reklam@mail.ru